

## Второ заседание

Четвъртък, 2 февруари 1956 г.

(Открито в 9 ч.)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** (Звъни) Присъствуват необходимият брой народни представители. Откривам днешното заседание на Народното събрание.

Продължаваме разискванията по законопроекта за бюджета на Народна република България за 1956 г.

Има думата за изказване министърът на строежите д-р. Марин Грашинов.

**Министър Марин Грашинов:** (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Пред Народното събрание е сложен важен и отговорен въпрос — разглеждане и приемане държавния бюджет на Народна република България за 1956 г. Неотдавна през м. декември 1955 г. Народното събрание одобри народностопанския план за 1956 г., с който се начерта пътят на нашето развитие през 1956 г. и който представлява нова стъпка в осъществяване линията, начертана от Шестия конгрес на Българската комунистическа партия.

Бюджетът на държавата, който разглеждаме днес, гарантира средствата за осъществяване на тоя план, на тая програма. Народното събрание има за задача да прегледа приходната и разходната част на бюджета и да подсигури средствата, необходими за обезпечаването на плана на четвъртата година от Втората петилетка.

Какво представлява бюджета на държавата, ако го разгледаме в цифри: по приходите — 18 474 436 хиляди лева, по разходите — 17 574 436 хиляди лева, превизионие на приходите над разходите — 900 милиона лева. От тая сума само за капиталното строителство се предвиждат 5 454 434 800 лв.

Изпълнявайки ленинските указания за преимуществено развитие на тежката промишленост, значителна част в плана за капиталовложенията е заложена именно за тая цел.

За да се осигури по-нататъшното увеличаване производството на електроенергия, каменни въглища, руди, концентрати, черни и цветни метали и предмети за народно потребление, за промишлеността се заделят 2 819 884 900 лв. от общия обем на капиталните вложения.

Наред с развитието на тежката промишленост значителни средства се отделят и за развитието на селското стопанство — 909 000 000 лв., което ще даде суровини за промишлеността.

За кредитиране на капиталните вложения, на трудово-кооперативните земеделски стопанства се осигуряват 270 000 000 лв. държавни средства. Това са средства определени главно за инвестиции, свързани с подобряване на животновъдството и механизацията.

За културно-битово строителство се заделят 866 634 000 лв. и др.

Както беше съобщено вече, през годината ще се въведат в действие следните по-важни обекти:

Разширението на ТЕЦ „Сталин“ — София, с мощност 25 000 киловата; ВЕЦ „Батак“ — 30 000 киловата; вторият етап на Оловно-цинковия завод с мощност 10 000 тона годишно производство на олово; разширението на Химкомбината „Сталин“ — 3000 тона сярна киселина; през тази година трябва да се предадат за ползуване не по-малко от 527 580 кв. м жилищна площ, построени с държавни средства; да се изградят не по-малко от 402 800 декара нови напоителни площи и др.; през годината ще продължава и започне строителството на следните по-големи обекти: циментовия завод — Девня, завода за огнеупорни материали, завода за автотракторни и резервни части — Коларовград, доменната пещ, медодобивния завод — Златица—Пирдоп, курорта „Варна“ и др.

За насърчаване на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство Българската инвестиционна банка ще раздаде заеми в размер на около 102 000 000 лв.

Това е програмата на нашето строителство през 1956 г. Данните, поместени в тая програма, показват, че големият дял от народните средства са предназначени за пускане на нови производствени мощности и за разширение на сега съществуващите.

Може смело да се каже, че внесеният за разглеждане и одобрение от Народното събрание проект за държавния бюджет за 1956 г. е бюджет на мирното строителство в нашата страна, бюджет на мира.

Докато в нашата страна по-голямата част от средствата на бюджета отиват за капиталното строителство, за културно-битови мероприятия, за изграждане социалистическия строй, което е принос за укрепване на мира, то съвсем обратното се забелязва в страните от капиталистическия

лагер. Ако вземем данни само за някои от тия страни, ще видим, че голяма част от средствата на бюджета са предназначени за военни цели. Докато на думи техните ръководители говорят, че са за мира, в действителност тяхната дейност, изразена в бюджетите им, показват друго — че се извършва усилена подготовка за война.

Така например за САЩ могат да се посочат такива данни:

През 1954/1955 финансова година бюджетът на САЩ е бил 64,5 милиарда долара, от които за преки военни разходи са изразходвани 40,4 милиарда долара, или 62,6% от бюджета.

За 1955/1956 г. се предвижда обща сума на бюджета 60 милиарда долара, от които за преки военни разходи — 40 458 милиарда долара, или 67,4% от общата сума на бюджета се определят за военни разходи.

В Англия за 1955/1956 г. бюджетът е бил 5338 милиарда лири стерлинги; от тях за военни цели са изразходвани 1494 милиарда лири стерлинги, или 28% от бюджета са отишли за военни цели.

Ето тия данни, дадени само за една част от капиталистическите страни, показват каква огромна част от бюджетите на тия страни се разходват за военни цели.

Обратно е в бюджетите на страните от демократическия лагер. В бюджетите на тия страни се дава тежест на разходите за мирно развитие. В проектобюджета разходите за отбрана на нашата страна през 1956 г. представляват само 8%.

За нашата политика на мирно изграждане на социализма говорят не само цифрите на бюджета, който ще одобрим днес. За това говорят и цифрите на Първата и Втората петилетка и особено през годините от Втората петилетка.

Голям дял от строителството през 1956 г. е възложено на организациите на Министерството на строежите. От тяхната работа през тази година зависи как ще се осъществи начертаният план, какво разширение на производствените мощности ще получи нашата страна.

Напрежението по отделните показатели на плана през тази година в сравнение с миналата е също по-голямо. През тази година по производителността на труда е предвидено да достигнем годишна изработка 58 832 лв., а с напрежението, дадено от министерството — 65 000 лв. Предвидено е да снижим сметната стойност на строителството с 8,10%.

През последните години строителните и монтажни организации придобиха по-голям опит в изпълнение на своите задачи, по-лесно вече се справят с обемното изпълне-

ние, а през 1955 г. подобриха значително и качеството. През тази година пред тях стои важна задача за изпълнение плана по производителността на труда и снижение на сметната стойност на строителството, които са едни от най-важните показатели и гарантират темпа на нашето развитие.

Планът на Министерството на строежите за 1955 г. по обем е изпълнен 104,7%, по производителността на труда — 108,08%, а по снижението, по предварителни данни — около 100%. За тия постижения помогна участието на строителните и монтажните организации в призива на 25-те столични предприятия и писмото на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет за повдигане производителността на труда и снижение себестойността. Постигнатите успехи трябва да се укрепят и разширят, защото, ако работим с темпа на 1955 г., ние не ще можем да достигнем до резултат, понеже сега напрежението е много по-голямо.

Усилията за изпълнение на плана за 1956 г. трябва да се насочат главно към повдигане производителността на труда и за изпълнение снижението на сметната стойност.

Зад така изпълнения план за 1955 г. ние имаме и много недостатъци в работата си. Така например планът е изпълнен от едни предприятия, а от други е неизпълнен, като първите покриват преразходите на вторите. Борбата трябва да бъде, щото всяко отделно предприятие, всеки отделен обект за себе си да покрива производителността и снижението, а това ще разкрие нови резерви за повдигане изпълнението на тия показатели още повече.

Управленията София — градско, Сталин, „Топломонтаж“, „Проммонтаж“ преизпълниха плана си по всички показатели, докато другите, като София — провинция, Пловдив, Димитровград, не изпълниха плана по снижение на сметната стойност и изядоха част от натрупванията на тези организации, които си преизпълниха плана.

Ние говорим, че бюджетът за 1956 г. е реален и обвързан. Ние говорим, че бюджетът ще ни даде нови заводи и фабрики, нови училища, читалища, здравни домове и др. Но ние трябва да знаем, че за да можем да осъществим тая програма, необходимо е да се реализира и приходната част на бюджета, което ще се постигне, ако всички стопански организации внесат 100% определените им средства. Така, за Министерството на строежите е планирано снижение 8,10%, което представлява 85 610 милиона лева и планова печалба 2,44%, което представлява 26 435 000 лв., или общо са планирани планови натрупвания 112 045 000 лв. С тая сума могат да се построят 2000 апартамента или два завода от типа на Пеницилиновия завод. От това сравнение става още по-ясно с каква грижа

и отговорност трябва да се отнесем към планираните ни показатели. Колкото по-евтино строим, толкова повече ще построим, толкова по-бързо ще задоволим нуждите от жилища, училища, болници и др.

При изпълнение на плана през миналите години и през 1955 г. строителните и монтажните организации допуснаха и редица големи слабости. Планът не винаги се изпълняваше ритмично и така, както беше планиран от правителството. Допускаше се закъсняване във второто и третото тримесечие и шурмуване в четвъртото тримесечие, което донасяше много недостатъци в качествено изпълнение и оскъпяваше строителството. Най-голямата слабост обаче е невъвеждането своевременно в действие запланираните мощности. От тримесечие на тримесечие закъсняваше пускането на планираните мощности, а това са заводи, фабрики и други строежи, от които след завършването се очаква да дадат производство. Тая слабост през 1955 г. е намалена, но не е ликвидирана. През настоящата година трябва да се приключи с този въпрос — всеки обект да влиза в експлоатация в планирания срок.

Основна слабост в строителството остава некачествено изпълнение на строително-монтажните работи и разпиляването на строителни материали. Тук биха могли да се набележат много недостатъци, някои от които позорни, каквито бяха съобщени от някои другари на миналата сесия на Народното събрание. Такива недостатъци има и в други организации.

През 1955 г. организациите, подведомствени на Министерството на строежите, хвърлиха по-големи сили за изпълнение на плана. Министерството изискваше от тях повече и резултатите са по-добри. Голяма част от нашите обекти са предадени с отлично качество, но същевременно има и такива, които са лошокачествено изпълнени, каквото е строителството в района на държавните строителни управления София-провинция, Враца, Димитровград. Некачественото строене се отразява на дълготрайността на оградите и на тяхната нормална експлоатация.

Качеството особено много се отразява на производителността на труда и на снижение на себестойността. Без да се борим за високо качество, ние не можем да изпълним тия показатели, защото всяка една грешно извършена работа трябва да се преправя, а преправянето изисква нови материали и труд. Това намалява производителността на труда, защото за една и съща работа влагаме допълнителен труд и материали, което изисква допълнителни средства над проектираните и от което поскъпва строежът. Затова като главен, основен въпрос през 1956 г. министерството е сложило пред строителните организации въпросът

за качеството, въпрос, пряко свързан с производителността на труда и снижението на сметната стойност.

За подобряване на качеството са съставени комисии, които приемат предварително обекта по видове работи. Комисиите общо взето дадоха добър резултат, от което следва, че ние трябва да продължим и укрепим тяхната работа и през 1956 г. и следващите години. Всяко едно отпускане по отношение на изискателността на качеството създава условия за извращение на същото. Борбата за качеството трябва да стане обществен въпрос. В преодоляване слабостите по качеството трябва да вземат участие също и партийните, профсъюзните и други организации. Само по административен път ние не можем да получим големи резултати.

Често пъти за строителството се получават лошокачествени материали от производствените предприятия, което понижава качеството на строителството. През миналата година в печата и кинохрониката строителите бяха остро критикувани за лошокачествено изпълнени строежи. Наред с недостатъците на строителите лошото качество за някои обекти и видове работи се дължеше и на лошокачествени арматури, инсталации и материали, като: домофони, стълбищни електрически автомати, клозетни казанчета, мивки, брави и др.

По повод на тия критики беше свикано съвещание в Министерството на строежите с представители на всички строителни и производствени организации от София за изправяне недостатъците в нашата работа.

Трябва да се отчете, че и до тоя момент не е подоброено лошото качество на някои материали и части, а това тормози живущите, настанени в новите сгради. Така например не е решен въпросът с паркета. Ние получаваме суров и и второ и трето качество паркет, който след наковаването се съсхва. По проектосметни документации се предвижда второ и трето качество паркет, а от нас се изисква и първо качество. Това е една несъобразност. Ръководителите на фабриките, произвеждащи паркет, ни питат къде да пласират екстра и първо качество, което ние не можем да употребим, след като не се предвижда в проектосметните документации, или ако го употребим, поскъпваме строителството. По такъв начин някои от проектантите поевтиняват строежа.

Особено големи дефекти показаха автоматите за стълбищно осветление, производство на „Елпром“, които след известно време преставаха да работят. Лошо е качеството на домофоните, също производство на „Елпром“. Ръководството на „Елпром“ си взе бележка да изправи недостатъците на произвежданите от него артикули, но и до тоя момент качеството не е подоброено. Лоши са арматурните ча-

сти на клозетите, баните и мивките, производство на Управление „Металообработване“, които също дават голямо отражение на качеството.

Досегашните срещи с тези организации не дадоха особени резултати. И тази година отново се повдигна въпросът за некачествени мивки, казанчета и др. Би следвало организациите, производители на строителни материали и инсталации, да се заемат и изправят тези недостатъци. Нашето единствено средство за борба против лошокачествените материали е да не ги приемаме и ние не ги приемаме, но когато на пазара няма други материали, а планът тече, ние сме принудени да получаваме и некачествени материали. Това се отразява отрицателно на строителството и води до загуби на народното стопанство, независимо коя организация ги понася.

**Председател на КДК Димо Дичев:** Дайте ги на прокутора, на съд! Вие три години поставяте този въпрос.

**Министър Марин Грашинов:** Даваме ги на арбитража, но не е само дотам.

Друга слабост е непредставянето навреме проектосметните документации от инвеститорските организации. Това заставя строителните организации да шурмуват строежите, за да наваксват загубеното време и се вместиат в правителствените срокове. Това също се отразява на качеството.

Така например в София за първото тримесечие имаме да строим 91 обекта, а не е започната работа на 22 обекта. Причините за незапочване работа по всички обекти са: неотчуждени и несвободни терени, непредставени проектосметни документации и др.

В Пловдив от 69 обекта за първото тримесечие не се работи на 17 обекта. Подобни случаи имаме във всички окръзи.

Работата с проектосметните документации в сравнение с предните години е отишла далеч напред, но има още редица недостатъци, които пречат за нормалното изпълнение на обектите. Претрупаното изработване на проектите и изчаждането им да се получат от строителните организации, за да строят, довежда до положение да не могат да се огледат всички подробности от проектанта и от строителя и да се явяват много излишества и недомислия, които в последна сметка оскъпяват строителството. Необходимо е да се даде по-голям срок за проектиране, за да се даде възможност за обмисляне на проектите. Проектите трябва да вървят поне с една година напред преди започване на строителството.

Какви основни задачи си поставя Министерството на строежите през 1956 г. по изпълнение плана по строителното и монтажното производство:

а) основна задача е изпълнението на плана по всички показатели и въвеждане на мощностите в експлоатация, предвидени в плана;

б) по-нататъшно подобряване качеството на строителството, като се ликвидира с всякакво примиренчество по отношение на тия, които го допускат; финансово укрепване на строителните организации;

в) започване масово строителство чрез сглобяеми железобетонни елементи и конструкции.

През миналата година министерството извърши известна подготовка за масово строителство със сглобяеми железобетонни елементи. Беше направен опит в строителството на сборни сгради с носещи зидове и елементи, сглобяеми сгради с железобетонни конструкции, сглобяеми селскостопански сгради, жилища и фабрики. Смятаме, че с опита, който имаме, можем да започнем масово строителство със сглобяеми железобетонни елементи през тази година. Бяха обучени също над 120 души инженери и техници по производството и монтажа на сглобяемите конструкции. През тая година ние ще изпълним над 200 сгради по този метод на работа. За целта са изградени и нови 8 предприятия за производство на сглобяеми конструкции, които ще влязат в работа от 1 март т. г. По този начин ще бъдат построени: завод за автотракторни и резервни части в Коларовград, хотели в курорта „Варна“ и много селскостопански, жилищни и други сгради в страната.

Този начин на строеж ще донесе и редица преимущества, изразени в намаляване срока на строежа на отделните сгради, в подобряване качеството, в икономия на много строителни материали и главно в икономия на дефицитния дървен материал. Недостатък на този начин за строеж засега е, че се получава известно поскъпване, което при масови строежи ще бъде избягнато, а след това ще бъде и по-евтино, отколкото обикновения начин на строеж, тъй като производството ще бъде целогодишно, което ще доведе до намаляване на производствените разноски.

Другарки и другари народни представители! Ръководствата на строителните и монтажните организации, инженерно-техническият персонал, строителните и монтажните работници, механизаторите на строителното и монтажното производство ще хвърлят всички свои сили за изпълнение на плана през 1956 г. по всички показатели и с тая дейност ще гарантират изпълнението на плана и реализирането на бюджета на държавата за 1956 г.

Това ще бъде нов принос по пътя на укрепване на мира. В изпълнението на този план е заложена правилната гра-

дивна политика на нашия народ, решен да живее и строи в мир и братство с всички народи в целия свят. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Давам думата за изказване на народния представител др. Георги Костов.

**Георги Костов:** (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Представеният за разглеждане и утвърждаване от Народното събрание проектобюджет на Народна република България за 1956 г. е ярък израз на големите успехи на нашата социалистическа икономика и култура, израз на непреклонната воля на нашия народ да постигне нови победи в построяването на социалистическото общество.

Проектобюджетът в своята приходна и разходна част отразява като в огледало миролюбивата политика на нашето народно правителство и грижите, които то полата за по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на трудещите се маси у нас.

В края на миналата година Народното събрание единодушно гласува Закона за държавния народностопански план за 1956 г. Сега ние ще обсъдим и утвърдим бюджета за 1956 г., с който ще се обезпечат необходимите финансови средства за изпълнение на мероприятията, залегнали в народностопанския план.

Проектът за държавния бюджет за 1956 г. осигурява планомерното развитие на всички отрасли на народното стопанство, осигурява непрекъснатия растеж на тежката промишленост, ускореното развитие на селското стопанство, увеличение производството на стоки за народно потребление. Предвидено е и значително увеличение на средствата за развитието на науката, изкуствата и културата.

С бюджета на държавата за 1956 г. се предвижда разходването на нови огромни средства за развитието на селското стопанство. Общата сума на средствата за тази цел възлиза на 2072 милиона лева. В сравнение с 1952 г., последната година от Първата петилетка, средствата за развитие на селското стопанство, отпускани пряко от държавния бюджет, през 1956 г. нарастват с 215%.

Най-значителен дял от общата сума за финансиране на селското стопанство през 1956 г. заемат разходите за капитални вложения, които възлизат на кръглата сума 774 милиона лева. Тези средства ще бъдат изразходвани за вливане на нови основни фондове в селското стопанство, за по-нататъшно укрепване на неговата материална база.

По плана за капиталното строителство през 1956 г. се предвижда построяването на 5220 обекта в ТКЗС на об-

ща стойност 243 милиона лева. От тях само високите стро-ежи съставляват над 2700 обекта, между които 136 кра-варници, 332 кокошарници, 274 овчарници и много други. От общата стойност на капиталното строителство в ТКЗС пряко ще бъдат финансирани от държавата обекти на стойност 171 милиона лева, а разликата ще се финансира от собствени средства на кооперативните стопанства и спе-циално отпуснати за целта държавни кредити чрез Българ-ската инвестиционна банка.

Големи грижи полага държавата и за по-скорошното из-граждане на материалната база в държавните земеделски стопанства. Израз на тези грижи са и значителните средства, които се отделят от държавния бюджет за 1956 г. за ново капитално строителство в държавните земеделски стопан-ства. През годината се предвижда изграждането на нови 825 обекта на обща стойност над 105 милиона лева, между които 337 жилища и общежития за създаване на подходя-щи битови условия на работниците и служителите в стопан-ствата, 26 краварници, 33 свинарници, 27 конюшни и пр.

За създаване на по-добри условия за работниците в ма-шинно-тракторните станции, както и за опазване на машин-но-тракторния парк в плана за капиталното строителство на МТС за 1956 г. е включено изграждането на 88 нови жилища и общежития, 107 хангари за комбайни и трак-тори и др.

Предвидено е също така изграждането на нови сгради на няколко машинно-тракторни училища, научно-изследо-вателски институти, почивни домове за трудещите се се-ляни в Несебър, Кюстендил и др.

За издръжката и развитието на машинно-тракторните станции се отделят 765 милиона лева, което съставлява 27% от всички разходи за селското стопанство. С тези средства се обезпечава издръжката и по-нататъшното тех-ническо съоръжаване на машинно-тракторните станции, които стават все повече и повече решаваща сила за социа-листическото преустройство на селското стопанство и не-гова основна материално-техническа база.

Голяма част от предвидените средства за финансиране на машинно-тракторните станции се насочва за разширя-ване на производствената им програма, която от 65 800 000 декара мека оран за миналата година нараства на 80 300 000 декара за тази година.

Полските работи в ТКЗС ще бъдат механизирани над 70%, приведени в мека оран, а по някои видове работи, като подметката на стърнищата — 73,1%, дълбоката оран — 93,8%, култивирането — 97%, окопаването — 53,8% и т. н.

Машинно-тракторните станции са призвани да играят голяма организираща роля в селското стопанство и имат решаващо значение за увеличаване на добивите от всички селскостопански култури. В тази насока работниците и инженерно-техническите кадри при машинно-тракторните станции, както се каза по-горе, постигнаха значителни успехи.

Наред с това обаче в работата в машинно-тракторните станции съществуват и сериозни недостатъци, които се състоят главно в недобро стопанисване на машинно-тракторния парк, недостатъчното му използване, преразходи на горива, смазочни материали и др.

През 1955 г. някои машинно-тракторни станции дадоха некачествена работа. Например през есенната сеитба не спазиха най-благоприятните агротехнически срокове, допуснаха некачествена предсеитбена оран, засяха на неулегнала почва, без да използват достатъчно валяците. На много места е извършена некачествено и самата сеитба.

Тази некачествена работа е една от причините за недоброто състояние на есенните посеви в някои райони на страната.

Машинно-тракторните станции в много случаи не извършват праворедова сеитба на пролетните култури, което затруднява окопаването им с машини и води до получаването на ниски добиви.

През 1956 г. предстои да бъдат засети по квадратно-гнездовия начин 2,5 милиона декара царевица и слънчоглед. Работниците от машинно-тракторните станции и държавните земеделски стопанства и кооператорите трябва още от сега да се заемат сериозно с изпълнението на тази важна народностопанска задача.

Сериозна слабост в работата на машинно-тракторните станции е, че не използват най-пълно теглителната мощност на тракторите и производствените възможности на другите селскостопански машини. В много станции гъсеничните трактори работят с една-две сеялки или култиватори вместо с три-четири. Теглителната мощност на гъсеничните трактори в такива случаи се използва едва 30—35%, поради което се правят големи преразходи на горивни и смазочни материали.

Едно зловредно явление, с което трябва да се води решителна борба, са престойите на машините поради неправност и лоша организация на работата. Така например в Старозагорския окръг през миналата година наличните трактори са престояли 203 410 часа, от което са загубени 20 340 сменни норми.

Редица машинно-тракторни станции допускат преразходи и на средства за ремонт. Машинно-тракторната станция

в Криводол, Врачанско, за първото полугодие на 1955 г. е преразходвала за ремонта само на 11 трактора 111848 лева, а машинно-тракторната станция в Загорци — Грудовско — 196 587 лв. за всички ремонтирани машини.

Поради работа с неизправни машини, неправилно съхранение на горивните и смазочните материали и особено поради примитивния начин на зареждане на тракторите с кофи вместо с помпи машинно-тракторните станции допускат голямо разпиляване и преразходване на тези материали, стойността на които за 1955 г. възлиза на 8 722 000 лв. преразход. Всичко това води до оскъпяване на извършените от МТС селскостопански работи и увеличаване себестойността на селскостопанската продукция.

Партията и правителството преценяват, че са налице всички условия за решително подобряване работата на машинно-тракторните станции. Този преценка е отразена в народностопанския план за 1956 г., където се предвижда себестойността на тракторните работи на 1 декар мека оран да бъде намалена от 9, 65 лв. по фактическото изпълнение за 1955 г. на 9,09 лв. за 1956 г.

За изпълнение на тази задача е необходимо Управлението „МТС“ при Министерството на земеделието и работническите колективи на машинно-тракторните станции да вземат сериозни мерки за най-рационалното използване на предоставената им прекрасна селскостопанска техника, която ежегодно все повече и повече се увеличава.

Голямо значение за по-нататъшното развитие на нашето социалистическо селско стопанство имат провежданите от народната власт водостопански мероприятия. Ползувайки богатия съветски опит в тази насока, партията и правителството отделят голямо внимание за развитието на водното стопанство. Заслужава да се отбележи, че докато до 9 септември 1944 г. поливните площи са нараствали средно с около 6000 декара годишно, то през последните 11 години поливните площи нарастват средно с около 200 000 декара годишно.

В края на 1955 г. поливните площи, в сравнение с 1944 г., са се увеличили повече от девет пъти.

След 9 септември 1944 г. бяха изградени и пуснати в експлоатация нови големи модерни напоятелни системи, като: Първомайската, Пиринска Бистрица, Бръшлянската, Сандровската, Беленската, Червенобрежката и др. На завършване са Росишката, Старозагорската и Софийската напоятелни системи.

Изградени са язовирите: „Васил Коларов“, „Александър Стамболийски“, „Георги Димитров“ и „Сталин“. В усилен строеж са язовирите „Студен кладенец“ и „Батак“, водите на които също ще бъдат използвани за напояване

на земеделските култури. Изгражда се също така и чисто напоителният язовир „Тополница“.

През 1956 г. със средства от държавния бюджет се предвижда ново по-нататъшно развитие на водостопанските мероприятия. През годината съществуващите 17 напоителни системи ще разширят поливните площи с нови 420 000 декара. Така че до края на 1956 г. ще бъдат изградени съоръжения за усвояване на поливни площи в размер на 4 172 000 декара.

Заедно с посочените успехи, които има нашето водно стопанство, трябва да се изтъкнат и някои слабости в проектирането и строителството на напоителните системи и тяхната експлоатация.

При водното стопанство, което е много скъпо и сложно, са необходими точни и подробни предварителни проучвания, въз основа на които да се изготвят качествени и евтини проектосметни документации. За голямо съжаление в много случаи това не става така. Поради недостатъчни предварителни проучвания проектантската организация „Водпроект“ все още за редица обекти не обезпечава качествено съставени проектосметни документации, поради което през време на самото строителство те се преработват по няколко пъти, с което първоначалната стойност на обектите значително се увеличава. Така например в Старозагорската напоителна система поради некачествени проектосметни документации извършеното досега строителство е осъществено със 7 393 752 лв., а стойността на строителството на бента „Панчарево“ от 14 440 043 лв. нараства на 23 418 414 лв.

Обектите в много случаи се оскъпяват и от лошата организация на самото строителство. Така, на бента „Панчарево“ строителната програма по видове работи за 1955 г. е изпълнена под 50%, а предвиденият лимит за тях е изразходван 100%, т. е. парите изхарчени, а работата незавършена.

Основна задача на напоителните и отводнителните системи е да осигурят получаването на високи добиви от селскостопанските култури. Ежегодно расте броят на кооперативните стопанства, които благодарение на умелото използване на водата, наред с другите агротехнически мероприятия, повишават значително добивите от селскостопанските култури на поливни площи. Тези успехи са безспорни. На много места обаче техниката на поливането е още на ниско ниво. Не са редки случаите, когато напояването на културите се извършва чрез заливане, т. е. така нареченото „диво“ напояване, което оказва вредно влияние върху развитието на растенията — получават се ниски добиви, а освен това се заблътват и засоляват ценни работни земи.

Причините за това ниско ниво на напояването у нас са няколко. Преди всичко все още не са определени най-подходящите поливни норми и сроковете на отделните поливки за различните култури, и то по райони на страната. Има много недостатъци по предполивната и следполивната обработка на почвата, наторяването и другите агротехнически мероприятия, които трябва да се прилагат, за да се получи действително голям ефект от напоителните площи, които ежегодно се увеличават.

В това отношение е недостатъчна както работата на специалистите, работещи в кооперативните стопанства, машинно-тракторните станции, опитните полета и напоителните системи, така и на научно-изследователския институт по хидротехника и мелиорации.

Министерството на земеделието трябва да отдели по-голямо внимание за подготовката на поливачески кадри в кооперативните стопанства — поливачи, завеждащи водоползуването, кантонер-вододелители, а също така да повиши квалификацията на агрономическите кадри по въпросите на поливното земеделие.

Но основен недостатък на нашите напоителни системи, който пречи за тяхната правилна експлоатация, това е, че нито в една от тях не е извършено и не се извършва основно подравняване на поливните площи. Това затруднява прокопаването на временните канални мрежи и поливни бразди и лежи в блоковете, а при оризищата оформяването на тирове. Повече не бива да се допуска в нашите оризови полета да се оформяват такива малки клетки, докато в съседна братска Румъния, където сега усвояват оризосеенето, клетките са над 20 декара. Малките клетки в оризищата — това означава загуба на много ценна земя, създаване огнища на плевели и вредители и пречка за механизацията при оризовата култура.

За да приключа с въпроса за водното стопанство, искам с няколко думи да спра вашето внимание върху строителството на така наречените микроязовири. Както на всички е известно, в резултат на призива на страдканските кооператори се създаде цяло движение за използване на местните водоизточници. Досега кооперативните стопанства, подпомогнати от държавата с банкови кредити и от машинно-тракторните станции с мелиоративни машини, построиха 601 малки язовира и водоеми, стотици сондови кладенци и помпи за напояване и се изградиха 725 033 декара поливни площи. И в бъдеще това строителство на малки язовири ще продължи, тъй като условия за такова строителство има във всички райони на страната. При проектирането на тия малки язовири „Водпроект“ следва да възприема тия варианти, при които водата по гравита-

чен път ще отива в поливните площи, за да няма нужда от помпи и напояването да е икономически най-изгодно. Изграждането на помпените станции да става предимно за използването на подпочвени води, които също така изобилствуват в някои райони на страната.

Досега ние нямаме строителство на малки язовири и водоеми в планинските и полупланинските райони. Необходимо е в бъдеще да насочим вниманието си и към тия райони, като се осигури проектирането и изграждането на тези обекти така, че водите им да могат да бъдат използвани и за производство на електроенергия, т. е. да бъдат построени и малки районни електроцентрали.

Значителни средства от бюджета на държавата за 1956 г. се отделят и за развитието на растениевъдството. Благодарение на по-добрите грижи за посевите през 1955 г. реколтата, получена от растениевъдството, беше сравнително по-добра от тази през 1954 г. Преизпълнени бяха плановите добиви за тютюна и гроздето. Добра реколта се получи от царевичката, картофите и зеленчуците. Разшириха се и площите на трайните насаждения.

Както вече споменах, по-широко се приложиха и новите агротехнически мероприятия за увеличаване на добивите, като кръстосаната и тесноредовата сеитба на есенните култури, квадратно-гнездовата сеитба на царевичката, слънчогледа и др. През 1955 г. бяха засети тесноредово и кръстосано 1 780 000 декара пшеница в повече от 1954 г.

За осигуряване на ранното зеленчукопроизводство бяха направени през 1955 г. 36 000 000 торови саксийки. Министерството на земеделието и Централният комитет на Димитровския съюз на народната младеж сега излязоха с решение за направата през тази година на 50 милиона такива саксийки, което ще спомогне за получаването на повече ранни зеленчуци.

Значителна помощ оказва държавата и за провеждане на борбата с болестите и неприятелите по селскостопанските култури, като намали цените на препаратите.

В народностопанския план за 1956 г. се предвижда известно увеличение на селскостопанската продукция от растениевъдството. Но за да се осигури получаването на тези добиви, ще трябва да се наторят много по-големи площи за тютюн, памук, захарно цвекло и зеленчуци. За тази цел ще бъдат произведени и доставени 134 132 тона минерални торове, или с 23 213 тона в повече от 1955 г.

Състоянието на есенните посеви в някои райони на страната, както казах, не е много добро. Това налага да се вземат бързо мерки за тяхното подхранване с органически и минерални торове и провеждането на някои други мероприятия, за да се осигури изпълнението на плановите добиви. Но едно от най-важните средства за повишаване на

добивите от селскостопанските култури е торенето с оборски тор. При правилно торене и използване на нашите собствени торове, които лежат в стопанските дворове, ще могат да се повишат добивите от селскостопанските култури. Сега времето е студено, замръзнало, и най-благоприятно е всички торове да се извозят на нивите.

Следва да се отбележи също така, че в много случаи добре отгледаната с много труд и средства реколта не влиза цялата в хамбара, допускът се неоправдани загуби при нейното прибиране, превозване и съхраняване. Това е една голяма наша слабост, която нанася големи щети както на кооператорите, така и на държавата.

Другари народни представители! Аз искам да спра вашето внимание на две особено важни за нашето стопанство култури — царевицата и тютюна.

Царевицата е призната и обичана от нашия народ култура. Нейното значение е особено голямо за развитието на животновъдството. Голям резерв за увеличаване на добивите от тази основна фуражна култура е засяването ѝ с хибридни семена. Хибридната царевица увеличава добивите с 15—20%. През 1956 г. ще се засеят с хибридни семена 650 000 декара, а за семепроизводство — 230 000 декара. С получените през 1956 г. хибридни семена ще се засеят през 1957 г. всички площи, определени за царевица в кооперативните и държавните земеделски стопанства.

Инициативата на Министерството на земеделието и Централния комитет на Димитровския съюз на народната младеж за производството на хибридни царевични семена следва да се подеме от всички и доведе до успешен край. Само така ще се разреши проблемът както за концентрирания, така и за сочния фураж на животновъдството.

Тютюневата култура си остава най-ценната техническа култура на нашето народно стопанство. Съгласно утвърдения народностопански план за 1956 г. ние трябва да получим от селското стопанство не по-малко от 90 000 тона тютюн. Не бива да забравяме, че тютюнът и сега си остава един от най-важните източници за благоприятно сключване на външноплатежния ни баланс.

През 1955 г. бяха постигнати значителни успехи в отглеждането на тютюневата култура и планът за производството на суров тютюн беше изпълнен. Но ние не бива да се помирим с постигнатите успехи. Нашият ориенталски тютюн, особено сортовете „басма“, „баши-бали“, има световно реноме. Ние не само трябва да запазим това реноме, но още повече да го издигнем. На нашата държава са нужни, както казах, 90 000 тона тютюн през 1956 г., и то от високо качество. Тази задача трябва да бъде изпълнена от нашите тютюнопроизводители.

Наред с постигнатите успехи в отглеждателна на тютюневата култура, като производството на ран тютюнев разсад и извършване разсаждането на тютюна в най-благоприятните срокове до 10 юни, нашите кооперативни стопанства и частните стопани-тютюнопроизводители допускат и известни слабости. Тия слабости са по брането и сушенето на тютюневия лист. И през 1955 г. значително количество тютюн беше оставено да прегори на нивите. В отделни кооперативни стопанства се остави да прегори почти цялата първа ръка, а някои допуснаха да презрее даже част от втората ръка, което представлява огромна загуба не само за нашето народно стопанство, но и сериозно намалява доходите на кооперативните стопанства и на тютюнопроизводителите. Не се извършва навреме кършенето на съцветията, което намалява количеството и качеството на тютюна и главно на най-хубавите листа — учовете.

Ние ще трябва да въведем някои нови начини на сушене на тютюна, което ще ни даде възможност още повече да подобрим качеството му. При слънчевото сушене е необходимо да се изоставят саръците и да се премине към рамки със стандартни размери, скели за вертикални рамки и предпазни средства за лошо време — подвижен покрив „хармоника“, направен от шперплат, който да може да се набира и разпростира при нужда. Необходимо е в случай на дъждовни години, каквато бе миналата година, да се построят прости и евтини сушилни, построени с местни материали — камък, кирпич, глина. Само отоплителната система е от ламарина — със стандартни секции — тръби, които могат масово да се произвеждат от промкомбинатите. Сушилнята например, която кооперативното стопанство в с. Арда, Смолянско, си построи през 1955 г., струва 16 000 лв., а още същата година даде икономически ефект повече от 40 000 лв. В районите, в които се отглежда и памук, тютюневите сушилни през есента могат да служат и за сушене на памука. Според специалистите по този начин на сушене се получава трета и четвърта класа в размер до 75% от цялото производство.

Ние всички знаем какво голямо значение за увеличаване добивите от селскостопанските култури имат торенето и напояването. Но при тютюна трябва да бъдем внимателни, да не допуснем увлечение. В желанието си да изпълнят по-лесно плана за добива на тютюна, някои ръководители рекомендуват шаблонно торенето с химически торове и напояването на тютюна без оглед на почвите и районите. При нарушаване на нормите на торене и поливане се получава голяма листна маса, но не качествен тютюн.

Растат непрекъснато грижите на народната власт за нашите гори. По бюджета за 1956 г. за кредитирането на

мероприятията в горското стопанство се предвиждат 110914000 лв., което прави 222% спрямо 1952 г. Задачата да бъдат залесени не по-малко от 2250000 декара се изпълнява успешно. За 1955 г., при план за залесяване 440000 дек. са залесени 471000, или планът е изпълнен 107%. Залесяванията се съсредоточават главно в горите с усилено ползуване. Създават се горски култури от горскоплодни дървесни видове, като орех, кестен и др. През миналата година Министерският съвет прие постановление за увеличаване залесяването с тополи на всички подходящи за този дървесен вид площи. Преизпълнен е процентът на прихващане на фиданките за едно и двегодишните горски култури.

С народностопанския план за 1956 г. ползуването от нашите гори беше намалено средно с 19%, а само за иглолистните с 26%. Тази навременна мярка ще се отрази извънредно благоприятно върху състоянието на горите и преди всичко на най-ценните, иглолистните. Ръководството на Управлението на горското стопанство разработва мероприятия за превръщане на около 4000000 декара нискоствъблени гори във високостъблени, като същевременно ще се увеличи добивът на средната строителна дървесина от тях и на първо място дефицитната дървесина за минни подпори.

Наред с безспорните успехи в нашето горско стопанство съществуват и редица слабости. На първо място тук заслужава да се спомене незадоволителната работа на органите на Управлението на горското стопанство по опазването на горите от болести, вредители и от нарушители. С какво може да се обясни фактът, че въпреки разширяването на мерките срещу насекомните вредители, нападенията от тях непрекъснато се увеличават. Трябва Управлението на горското стопанство да вземе всички мерки за ограничаване и пълно ликвидиране на тези нападения в нашите гори.

Почвената ерозия у нас е взела големи размери. По данни на Управлението на горското стопанство само в земите на горския фонд има над 2000000 декара поройни ерозирани земи. Ерозията, освен че извлича плодородния почвен слой, но и заплашва със затлачване на язовирите, особено малките, и скъсява техния живот. Малкият язовир в с. Градец, Новоагорско, построен през 1952 г., с височина на стената 10 м, е затлачен 3 м.

Засега организирана борба с ерозията се води само от Управлението на горското стопанство, и то главно във водосборните басейни на язовирите. На ерозия са подложени и работните земи в поземления фонд, но досега върху тях такава борба не е водена.

Необходимо е да се поведе борба на широк фронт срещу почвената ерозия. Трябва да се предвиди комплексно използване на земите, подлежащи на ерозия, като се почне от затревяване, засаждане на овощни градини, лозя и други трайни насаждения и се стигне до залесяване с горски дървесни и храстови видове. Да се предвиди специална агротехника за работните земи, като се оре само по хоризонталите и се намали силно площта на окопните култури. Важно място в борбата с ерозията върху работните земи трябва да заеме терасирането на последните. За спиране на ерозията в районите на малките язовири да се засадат канадска тополя и раката, които представляват така да се каже възможности за допълнителен отрасъл на ТКЗС. С това ще се създадат условия и за развитие на кошничарството.

Ето защо Министерството на земеделието и неговите органи по места следва да се хванат здраво за изпълнението на постановлението за борбата с почвената ерозия върху работните земи, а Управлението на горското стопанство да разшири противоерозийните мероприятия върху земите на горския фонд.

Сериозни задачи стоят за разрешаване през 1956 г. за по-нататъшното развитие на животновъдството — един от основните отрасли на нашето селско стопанство. През изтеклата година в областта на животновъдството има значителни постижения главно в увеличаване броя и продуктивността на животните. Почти във всички трудово-кооперативни земеделски стопанства са създадени ферми за едър рогат добитък, дребен рогат добитък, свине и птици.

Броят на животните в общественния сектор от година на година се увеличава.

Подобри се фуражната база на животновъдството. Увеличи се значително производството на сочните фуражи и особено много на силажите. Докато преди 9 септември 1944 г. у нас силаж се приготвяше съвсем малко, и то само в някои опитни селскостопански учреждения, сега почти всички кооперативни и държавни земеделски стопанства в страната приготвят такъв. През 1952 г. в кооперативните стопанства беше приготвен 308 000 тона силаж, през 1953 г. — 607 129 тона, през 1954 г. — 826 500 тона, а през 1955 г. — над 1 700 000 тона. Трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства сега са по-добре осигурени с фураж в сравнение с миналата година.

Увеличаването на броя на животните и на тяхната продуктивност може да бъде осъществено само при наличието на успешна борба против загубите от безплодието, заболяемостта и смъртността на животните.

С оглед на това в бюджета на държавата за 1956 г. се предвиждат значителни средства за провеждане на масови мероприятия за ликвидиране на епизоотите, намаление на безплодието и смъртността на селскостопанските животни и птици. Ветеринарната помощ в нашата страна е напълно безплатна. В държавната мрежа от ветеринарни институти, станции, лечебници и зоветучастъци работят повече от 1200 ветеринарни лекари и 500 фелдшери, а освен това в кооперативните стопанства са организирани 870 зоветпунктове, завеждани от ветеринарни техници и хигиенисти.

В резултат на проведената настойчива оздравителна дейност ликвидирани са епизоотите на шапа, шарката, беса, сапа и др. Червенката по свинете е ограничена до минимум, а туберкулозата и бруцелозата се констатираат едва в 0,6% от изследваните 1 милион говеда.

Породният състав на селскостопанските животни се подобри. Планът за кръстосването на местни крави с породисти разплодници общо е изпълнен 104,5%, а в кооперативните стопанства — 110,7%.

Задачите за подобряване породния състав на говеждите стада са възложени на станциите за изкуствено осеменяване, броят на които през 1956 г. се увеличава на 60, срещу 26 за 1955 г. Изпълнителните комитети на народните съвети трябва да вземат необходимите мерки за своевременното разкриване и правилното функциониране на това важно мероприятие за подобряване на животновъдството.

Подобри се организацията и заплащането на труда в животновъдните ферми. Нарасна опитът на кооператорите по гледането и храненето на селскостопанските животни съгласно изискванията на зоотехническата наука.

В резултат на това продуктивността на селскостопанските животни в кооперативните стопанства и държавните земеделски стопанства се увеличи. По сведения на Главното статистическо управление средният млеконадой от една крава в ТКЗС през 1955 г. е с 260 литра по-голям, отколкото през 1954 г., а средният вълнодобив от овца — със 180 грама, като значително е подоброено качеството на вълната.

Паричните доходи от животновъдството в кооперативните стопанства през 1955 г. се значително увеличиха. Това даде възможност болшинството от трудово-кооперативните земеделски стопанства да дават редовен ежемесечен паричен аванс на кооператорите срещу изработените от тях трудовни. А това от своя страна се отрази благоприятно за подобряване на трудовата дисциплина на кооператорите и организационното и стопанско укрепване на стопанствата.

Незадоволително е развитието на свиневъдството и птицевъдството в кооперативните стопанства. На 1000 декара

обработваема земя се падат 10,2 броя свине, докато на 1000 декара общо за страната се падат към 30 броя. Броят на свинете-майки в кооперативните стопанства не е малък, обаче малък брой от приплодите се доотглеждат и угояват в трудово-кооперативните земеделски стопанства. Значителни количества свинско месо би получила държавата повече и доходите на кооперативните стопанства и кооператорите биха се повишили, ако се оставят за угояване по-голяма част от прасетата в трудово-кооперативните земеделски стопанства, а не да се продават и изколват след отбиването им.

Необходимо е да се помисли и преоцени досегашната практика в трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства да държат свине-майки по три, четири и повече години само за приплоди, което е икономически неизгодно за стопанствата, и да се премине към угояване на свинете-майки след получаването на първото или второто прасило.

Трудово-кооперативните земеделски стопанства през 1955 г. постигнаха големи успехи в своето организационно, стопанско и политическо укрепване. Подобри се финансовата и трудовата дисциплина в тях. Въведе се редовно авансиране на кооператорите. На ръководна работа в село бяха изпратени около 2500 другари, в резултат на което се подобри ръководството на кооперативните стопанства. Значително се увеличиха добивите от растениевъдството и продукцията от животновъдството. Управителните съвети на ТКЗС и партийните организации започнаха по-сериозно да се занимават с икономиката на кооперативните стопанства и да използват по-добре скритите резерви.

Ярък показател за тези успехи е високото възнаграждение на трудодея в много кооперативни стопанства, за което тук вече се говори. Това, както знаете, доведе до масово навлизане в кооперативните стопанства на нови кооператори. В първите дни на 1956 г. това навлизане в кооперативните стопанства се засили още повече. Така в ТКЗС в с. Стрелча, Панагюрско, са влезли нови 232 домакинства, в ТКЗС в с. Суворово, Сталинско, 155 домакинства, в ТКЗС в с. Бачево, Разложко — 82 домакинства и т. н.

Успехите на кооперативните стопанства все повече показват голямото преимущество на едрото социалистическо селско стопанство пред дребното еднолично стопанство.

Трябва обаче да се отбележи, че кооперативните стопанства далеч още не използват всички възможности за получаването на високи добиви от растениевъдството и висока продуктивност от животновъдството. Не се води настойчиво борба за разкриване на всички резерви за увеличаване на доходите. Не се изучава задълбочено и не се прилага опитът на високодобивните стопанства.

Важен източник за увеличаване доходите на ТКЗС е намаляването броя на непроизводителните трудовни, на производствените и административно-стопанските разходи.

През 1955 г. трудово-кооперативните земеделски стопанства значително намалиха броя на непроизводителните трудовни и паричните разходи за производствени и административно-стопански нужди. Така, за периода от 1 януари до септември 1955 г. разходите за производствени нужди са били с 6,3% по-малки в сравнение със същия период за 1954 г. За същото време през изтеклата година са били разходвани за административно-стопански нужди 1,6% от паричните постъпления, докато през 1954 г. са били изразходвани 2,4%.

Все пак много кооперативни стопанства правят с нищо неоправдано големи разходи за производствени и други нужди. Така, за деветте месеца на изтеклата година разходите в кооперативните стопанства във Врачански окръг са достигнали 45,5% от паричните приходи на кооперативните стопанства.

Голямо значение за повишаване на производителността на труда и увеличаване възнаграждението на трудодея в кооперативните стопанства има въвеждането на прогресивни трудови норми. Благодарение на указанията, които даде партията и правителството, другари, тия прогресивни норми се изработват и приемат от кооперативните стопанства. В резултат на това в много кооперативни стопанства вече са приети такива прогресивни трудови норми.

В проектобюджета на държавата за 1956 г. се предвиждат значителни средства за по-нататъшното развитие и укрепване на държавните земеделски стопанства, които заемат важно място в борбата за увеличаване на селскостопанската продукция. През 1955 г. държавните земеделски стопанства постигнаха значителни успехи в своята производствена дейност. Средният добив от декар на пшеницата за всички държавни земеделски стопанства в страната е 176,4 кг, за ечемика — 175,4 кг, за царевичата — 210,4 кг. А средният млеконадой на една фуражна крава е 2767 литра. Редица държавни земеделски стопанства служат за пример в борбата за увеличаване на селскостопанското производство.

Трябва да се отбележи обаче, че държавните земеделски стопанства все още не използват всички възможности за получаването на висока и евтина продукция. Висока е още себестойността на кравето мляко, вълната, свинското месо, ечемика и др.

Оценявайки правилно значението на науката за по-нататъшното развитие на нашето селско стопанство, партията и правителството полагат сериозни грижи за изграждането

на широка мрежа от селскостопански научно-изследователски учреждения.

През 1956 г. под ръководството на Министерството на земеделието ще работят 65 научно-изследователски учреждения с над 500 научни работници. Това е огромна сила, която при добро ръководство може да разрешава побързо и правилно научните проблеми, които селскостопанската практика поставя.

Научните работници в селскостопанските институти през изтеклите години имат не малки успехи в създаването на редица високодобивни сортове пшеница, ечемик, слънчоглед, тютюн, ябълки и др. Известни постижения има и по обработката на почвата.

Трябва да отбележим обаче, че селскостопанската наука сериозно изостава в проучването и разрешаването на редица жизнени задачи, поставени от практиката.

Крайно незадоволително се разработват начините изторенето на земеделските култури. Не се разработват достатъчно въпросите за правилното съхраняване и използване на оборския тор, торенето с минерални и бактериални торове и др.

По селекцията на редица култури науката също изостава от изискванията на практиката. От 30 години насам не е създаден нито един нов сорт захарно цвекло, въпреки че сега отглежданият сорт „Ендже“ е снижил захарността си в някои райони на страната от 18—20% до 14,6%. Ако се повиши захарността на цвеклото само с 1%, ще се получат от сегашното производство на цвекло допълнително над 10 милиона кг захар.

Незначителни са успехите по селекцията на царевицата, ориза, фуражните култури, сортове памук с къс вегетационен период за Северна България.

Силно е изоставането на селскостопанската наука и в областта на животновъдството. Не се изучават задълбочено въпросите за рационалното хранене и отглеждане на селскостопанските животни с оглед повишаване продуктивността им. Не се работи с необходимия темп върху разрешаването на фуражния проблем.

Изостава разработването на важни проблеми от икономиката на селското стопанство, като въпросите за себестойността на продукцията в растениевъдството и животновъдството, за цените, за перспективното планиране и др. Това пречи за развиването и използването на вътрешните резерви в селското стопанство.

Не се прави оценка на икономическия ефект от внедряването на отделни агротехнически мероприятия в практиката. Недостатъчно се разработват въпросите по механизацията на трудоемките процеси в селското стопанство и вне-

държането на комплексна механизация. Особено неудовлетворителна е научната работа по механизация на прибирането на царевичата — втората по важност култура у нас.

Досега недостатъчно задълбочено се изучава и научно осветлява опитът на нашите челници в селското стопанство и не им се помага достатъчно за затвърдяване на техните успехи. В това отношение практиката има постижения, които далеч надминават добивите, получени в научно-изследователските институти. Така например през 1954 г. другарката Елена Тимова от с. Ръжево Конаре, Пловдивско, получи от сорта „Заря по Комет“ 24 820 кг домати от декар, което е световен рекорд от тази култура. Подобни примери има и с пшеницата — над 617 кг от декар, памука — по 608 кг от декар, тютюна — по 272 кг от декар и др. Тези и други подобни постижения обаче не се обобщават, анализират и научно осветляват.

За да се осигури бърз и решителен подем в селското стопанство голяма е ролята на селскостопанските кадри. През 1956 г. в 24 техникума, 18 машинно-тракторни училища, 28 практически училища и 3 школи за ръководни кадри на ТКЗС ще се обучават 7531 средни специалисти, 2200 бригадери, 3500 механизатори и над 600 председатели на кооперативни стопанства.

Учебно-възпитателната работа в техникумите, училищата и школите ежегодно се подобрява на основата на широкото използване на съветския опит и педагогическата наука.

Тук трябва да се каже обаче, че и тази година не се изпълни планът за приемане на курсисти в практическите селскостопански училища и за едногодишните школи за председатели на ТКЗС. Планирането на кадрите за селско стопанство не се извършва въз основа на нуждите, а става по устни заявки и уговорки с отделни лица от дирекциите и управленията при Министерството на земеделието. Крайно време е да се ликвидира с подобен начин на планиране на необходимите селскостопански кадри.

Другарки и другари народни представители! Държавният бюджет за 1956 г. още веднаж по най-безспорен начин потвърждава непрекъснатия растеж и силата на нашата социалистическа икономика и здравината на нашите финанси. Неговото успешно изпълнение ще допринесе още повече да се укрепи гранитната основа на нашата народнодемократична власт — съюзът между работническата класа и трудещите се селяни. Нашият народ, заедно с всички миролюбиви демократични страни в света начело със Съветския съюз, с всички сили се бори за запазването и укрепването на мира. Нашият народ искрено желае мира, защото само в условията на мир се създават най-благоприятни предпо-

ставки за изпълнение на нашите планове за мирно стопанско и културно строителство, за повдигане материалния и културен уровень на народните маси — основен принцип и висша цел на народнодемократичната държава.

Другарки и другари народни представители! Обикновено, когато става въпрос за бюджета на държавата, някои мислят, че това са мъртви цифри и проценти. Не, нашият държавен бюджет е симфония на строящия се социализъм.

Не може човек спокойно да говори, когато виждаме нашата Татковина превърната в една огромна строителна площадка, когато ежегодно извисяват своята снага новите заводи-красавци, когато бурно се плискат водите на огромните язовири и бумтят електрическите сърца на водните централи, когато пеят по широките кооперативни блокове тракторите и комбайните, когато се извършва нечувана културна революция и расте новият прекрасен социалистически човек. Не може човек да не извика: колко хубав и красив става животът, и да не изпитва чувство на законна гордост за своята социалистическа Родина.

Представеният проектобюджет е бюджет на мира и социализма. Ето защо аз с готовност и радост ще гласувам за неговото приемане. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Има думата за изказване по проектобюджета народната представителка другарката Маргарита Дупаринова.

**Маргарита Дупаринова:** (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Нам са добре известни онази топла загриженост и любов, която партията и правителството отдават за развитието на културата в нашата страна. Всички ние сме видели реалните плодове на тази грижа, всички сме я почувствували.

Ето, днес пред нас е проектобюджетът на държавата за 1956 г. Средствата, които се определят и изразходват за културните нужди и културното издигане на народа, са един от най-важните белези за характера на всеки държавен бюджет. И в настоящия проект ние виждаме отразена окрилящата грижа за развитието на културата, виждаме, че проектобюджетът и този път се характеризира като бюджет на мирно и културно строителство.

От всички цифри, които ние чухме във връзка с нашия нов проектобюджет, лъха добрата воля на целия наш народ за мирен и съзидателен труд, за уголемяване на богатствата му, за създаване условия за все по-добър и културен живот.

Днес и най-предубеденият човек не може да отрече колко далеч сме отишли напред в нашето културно разви-

тие, колко истински успехи пожъна и ще жъне нашата социалистическа култура. Ние не можем да не правим сравнения. Те сами се набиват в очите на всекиго и не само говорят, а просто крещат в полза на културните ни успехи.

Затова ще ми позволите да повтора може би вече широко известните, но красноречиви цифри на сравнение, при все, че и те не са в състояние да изразят най-пълно и най-точно огромната стъпка на народа ни в областта на културата.

Известно е, че още от 1921 г. у нас съществуваше закон за задължителното основно образование. Но и мнозина от нас знаят, че въпреки съществуването на закона десетки хиляди деца оставаха вън от училище, защото в 1658 селища нямаше училища и децата, живущи на повече от 8 км далеч от училището, се освобождаваха от задължително обучение. А днес? Днес няма селище в България, където да не се издига приветлива училищна сграда и където песента на училищния звънец да не зове в класните стаи руменобузи весели деца.

Не беше рядкост в миналото неграмотността, особено на село. А сто вече две години откак тя е ликвидирана за цялото население до 50-годишна възраст.

Да вземем и друг пример. През 1939 г. у нас имаше 5 висши учебни заведения с 11 факултета и 23 специалности. Сега има 20 висши учебни заведения с 36 факултета и 150 специалности, в които се учат над 33 000 студенти, без да смятаме следващите в Съветския съюз и народнодемократичните страни. Само през първата петилетка от висшите учебни заведения в страната излязоха подготвени 23 000 млади специалисти — свежа струя за всички области на нашия икономически и културен живот.

Че грижата на партията и правителството за народното образование, в съгласие с Директивата на Шестия конгрес на Българската комунистическа партия, не секва, говори и проектобюджетът за 1956 г., централно място в който заемат разходите за подготовката на млади висши специалисти, предназначени за селското стопанство, промишлеността, културните институти и т. н.

Позволете ми да кажа нещо и за театъра. За столицата, а и за много от градовете в страната вече е обикновено явление пред касите на театрите да се реди дълга опашка от хора. И затова не е достатъчно да се каже, че сега у нас има 14 държавни и общински театри в повече, отколкото преди 9 септември 1944 г., че има 10 професионални театри в някои по-големи градове, които работят на издръжка на местните народни съвети.

Ако искаме непременно точно да подчертаем успеха на театралното ни изкуство, ние трябва да кажем, че докато през театралния сезон 1950/1951 г. са били изнесени

3947 представления с 1 441 730 посетители, през последния театрален сезон 6-те хиляди представления са били посетени от 2 407 000 посетители. И това се отнася само за по-големите градове, без селата, където хиляди театрални трупи представиха пред жадните за култура селяни стотици пиеси.

За по-нататъшния растеж на театралното изкуство у нас проектобюджетът предвижда кредити в размер на 66 880 000 лв. Предвидени са и суми за издръжката на театрите от бюджетите на народните съвети, за 3 естрадни турски театри, за 3 куклени театри, за разпространение на музикалното и изпълнителско изкуство и в най-отдалечените места на страната, главно в промишлените предприятия, трудово-кооперативни земеделски стопанства, машинно-тракторни станции и др. Обезпечени са и средства за оркестри, художествена самодейност, за методичното им ръководство и провеждане мероприятията за отпих на трудещите се в парковете за отпих и култура.

Особено радостен е фактът, че нашата родна кинематография пред последните години направи решителни крачки напред. Нови оригинални и вълнуващи филми получиха потвърждение не само у нас, а и в чужбина. Пет от нашите художествени филми получиха Димитровска награда, а „Калин орелът“, „Тревога“, „Септемврийци“, „Героите на Шипка“, както и някои документални филми получиха премии на международни фестивали.

За по-нататъшното развитие и укрепване на нашето бързо и правилно развиващо се киноизкуство бюджетът предвижда кредити в размер към 35 000 000 лв., което ще осигури през 1956 г. заснемането на най-малко пет нови игрални филми, редица документални и научни филми. Тях ще могат да видят много повече зрители, отколкото досега, защото се предвижда държавната киномрежа да се увеличи през 1956 г. с 40 кинотеатра.

Особено внимание заслужава въпросът за събиране и запазване както на стари културни ценности, така и на скъпите за всеки от нас възпоменателни материали на най-новата ни социалистическа история.

Още навремето си патриархът на българската литература Иван Вазов бе надигнал гневен глас срещу немарливостта, с която тогавашните управници се отнасяха към културните паметници в нашата страна.

От 9 септември насам много е направено за опазването на културните паметници, за разширяването на музейното дело, за създаването на постоянни картинни галерии, в които да се съхраняват и опазват творбите на нашите майстори художници. Проектобюджетът за 1956 г. предвижда значителни средства, които ще послужат за обзавеждането

и поддържането на 97 музея, 6 картинни галерии, от които една национална, и т. н.

Само преди няколко дни ние чествувахме един светъл културен празник — стогодишнината на народните читалища. В своята столетна история те бяха неугасимо огнище, което будеше народната сваят, разгаряше пламъка на знанието и родолюбието, разпръскваше мъглата на невежеството и мракобесието. Днес народните читалища, превърнати в огнища за социалистическото възпитание и културното издигане на трудещите се, дават своя принос в извършващата се у нас културна революция. В изпълнение на правителственото решение за подпомагане и укрепване на читалищата по бюджета за 1956 г. са предвидени кредити в размер към 32 милиона лева, което ще рече, че те се увеличават с около 10 милиона лева спрямо 1955 г.

Всеки написан ред от проектобюджета, който предвижда суми за по-нататъшното развитие на библиотечното дело, за субсидиране на списания и вестници, за бъдещето на 16-те детски музикални школи, за радиотелевизионна информация, за подобряване на централното и местното радиоразпръскване, за разширяване мрежата на радиотранслационните възли в страната, е отражение на партийната и правителствената политика, на онази топла грижа към нашата култура, за която говорих в началото.

Ние виждаме в проекта, че от общите разходи по бюджета за 1956 г. разходите за социално-културните мероприятия съставляват 23% от общите разходи по бюджета. Какво по-красноречиво доказателство от това? Какво по-голямо доказателство за проектобюджета на Народна република България, за това, че той е бюджет на мирно строителство, че той отразява грижа към хората, грижа за тяхното културно издигане.

Процентът на сумите, които се отделят в бюджетите на капиталистическите страни за културно-битовите нужди, е далеч по-малък. В бюджета на тези страни големият дял от разходите отива за военна подготовка. Това са бюджети на милитаристи, на човеконенавистници, бюджети на безработица и беднота.

И на края нека да кажа: като сравняваме огромните средства, които се отделят у нас за просветното издигане и културно процъфтяване на трудещите се, ние не можем, изхождайки от постигнатото досега и виждайки очертанията на бъдещето, да не гласуваме с готовност за приемането на този бюджет. (Ръкопляскания)

**Председателствуващ д-р Георги Атанасов:** Има думата за изказване народният представител др. Пенчо Кубадински.

**Пенчо Кубадински:** (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Пред нас е представен за разглеждане законопроектът за бюджета на Народна република България за 1956 г. Самият проект представлява сериозна крачка напред по пътя към изграждането на социализма в нашата страна, затова защото той обезпечава всестраниното развитие на Народна република България. В него има достатъчно заделени средства и мероприятия за развитието на нашата тежка и лека промишленост. През настоящата година бюджетът осигурява средства за успешното продължаване на огромното строителство по всички краища на страната. Ще бъдат завършени и пуснати в експлоатация нови заводи и предприятия, нови язовири и електроцентрали, нови железопътни линии и шосета.

Бюджетът осигурява нормална работа на всички съществуващи предприятия в страната за изпълнение и изпълнение на планове. В областта на селското стопанство средствата от 1897861000 лв., заделени на Министерството на земеделието, осигуряват изграждането на нови МТС и обзавеждането им с най-нова техника и механизация. На ТКЗС се осигурява обработката на земята с повече машини. Процентът на механизацията на различните видове селскостопански работи се завишава. Следователно през настоящата година чрез повишаване и внедряване на нови агро и зоотехнически мероприятия се дава възможност на селското стопанство на Народна република България да се развива с бърз темп по пътя на социализма.

В областта на народната просвета, народната култура и народното здраве проектобюджетът предвижда огромни суми, чрез които се цели да се подобрят грижите за възпитанието и здравето на трудещите се в нашата страна чрез изграждане на нови болници, училища, читалища, културни домове и др.

Няма никакво съмнение, че по такъв начин бюджетът на Народна република България за 1956 г. е бюджет на мирното развитие на българския народ. Като осигурява с бързи темпове мирното развитие на икономическия и културния живот на нашата страна, предложеният бюджет е бюджет на мира.

Със своя мирен и творчески бюджет българският народ внася своя дял в борбата за укрепване на мира между народите, в борбата против войната.

Характерна черта на проектобюджета е тази, че голяма част от приходите — 14577342000 лв., се набират от народното стопанство за разлика от бюджетите на много капиталистически страни, които осигуряват приходите си, като постоянно увеличават данъците на населението.

Друга особеност на бюджетопоекта е, че голяма част от разходите, както вече се спомена, се дават на капитал-

ното строителство за разширяване материалната и икономическата база на нашата страна.

Разходните пера по бюджета показват големите грижи на партията и правителството, които се полагат за трудещите се от нашата страна, за рязкото подобряване на културните и материалните нужди, за живота на населението. Ярکو е подчертана грижата за живия човек, докато в капиталистическите страни основните пера от разхода на бюджета се предвиждат за въоръжаване, за постройка на казарми, летища и затвори.

Другарки и другари народни представители! Големите са успехите, които трудещите се в нашата страна завоюваха през последните години. Няма кътче от нашата прекрасна Родина, което да не живее с ритъма и големите победи на нашата страна. Под ръководството на Българската комунистическа партия нашият народ, отхвърлил игото на българските капиталисти, уверено върви напред по пътя на възхода и напредъка рамо до рамо със свободолюбивите народи.

Трудещите се от Русенски окръг са особено благодарни на своето народно правителство и на Българската комунистическа партия за грижите, които се полагат за развитието на Русенски окръг. Изостанал в миналото както в икономическо, така и в културно отношение, русенският край, който обхваща плодородните земи на Делиормана и Западна Добруджа, бързо преобразява своя облик.

На двата бряга на Дунава е извисил няколко километра снага мостът на Дунава, т. е. Мостът на дружбата — реалното звено и паметник на българо-съветската и българо-румънската дружба. Партията и правителството вложиха не малко средства за индустриалното развитие на Русе и русенския край. Бързо расте и се развива гр. Русе. Издигат корпуси новите заводи „Георги Димитров“, „Найден Киров“ и „Александър Атанасов“. През настоящата година започна строителството на кораборемонтната база в гр. Русе, която ще има задача да поддържа в изправност целия наш дунавски търговски флот. Завършва се вече строителството на ремонтния завод за трактори. Само през последните години в Русе са построени повече от 700 квартири за работниците и трудещите се. През годините на народната власт са шосирани повече от 152 000 метра улици и 86 000 метра паважи. В Разград беше завършен заводът за пеницилин и разширението на порцелановия завод. В Силистра се завърши строежът на фабрика „Липа“ и постройките на кооперация „Стомана“. Бързо увеличава своя обем и местната промишленост. Само през 1955 г. общият обем на продукцията за предприятията от републиканската промишленост нарасна с 12,8% спрямо 1954 г.

През 1955 г. всички предприятия, с изключение на едно, изпълниха своите планове по производителността на труда.

Обемът на промишлената продукция за 1956 г. чувствително е завишен спрямо 1955 г. Така например машиностроителният завод „Георги Димитров“ има завишен план с 40% спрямо 1955 г. и 99% спрямо 1953 г. Подобно е положението в пеницилиновия завод, в електроинсталационния завод и др.

Особено бързо върви развитието на ТКЗС и ДЗС в окръга. Постоянно се увеличава броят на новоприетите кооператори. Докато в края на 1954 г. в Русенски окръг имаше 253 кооперативни стопанства, в края на 1955 г. броят на ТКЗС нарасна на 273, с повече от 60% от земята, а заедно с тая на ДЗС повече от 64%.

В първите дни на настоящата година нови стотици частни стопани стават членове на ТКЗС. Това доброволно навлизане на частните стопани в ТКЗС е ярко потвърждение на правилната политика на партията и правителството за колективната обработка на земята и за създаването на ТКЗС като най-сполучлива форма на нашето село. Само така може да се обясни защо през последните 5—6 месеца в Русенски окръг в ТКЗС влязоха повече от 6000 нови кооператори. Разрастването на ТКЗС е резултат преди всичко на грижите на нашето народно правителство за насищането с нова техника — трактори и прикачни машини на земята на кооперативните блокове. През изминалата година в Русенски окръг работиха 19 МТС. След това се създаде нова МТС. Само преди няколко дни с постановление на Министерския съвет за Русенски окръг се създават още две МТС. Направени са предложения и се обсъжда създаването на още 5 нови МТС.

По кооперативните блокове и държавните земеделски стопанства в окръга понастоящем работят 1200 физически трактора, над 500 зърнокомбайна и много други прикачни машини. Успоредно с това расте и числото на армията от механизатори. През време на най-усилената работа в полето тяхното число достигна повече от 12 000 души. Нашите механизатори от МТС през изминалата година преизпълниха годишния си план със 109%, като обработиха близо 8 милиона декара мека оран и постигнаха снижение себестойността на работата от декар вместо по план на декар 9,84 лв. на 9,29 лв. или снижение с 55 стотинки на декар.

През настоящата година МТС ще получат нови 170 физически трактора. Внедряването на научната агротехника в обработката на земята, снабдяването на нашето селско стопанство с макар и минимум изкуствени торове отквива широко възможности в борбата за високи добиви пред нашите кооператори.

Борбата за укрепването на ТКЗС, за тяхното стопанско и организационно стабилизиране е борба преди всичко насочена към една цел — увеличаване на добивите от единица площ, увеличаване на доходите от животновъдството. През изминалата година кооператорите, частните стопани и работниците от ДЗС получиха високи добиви от отделни култури. Опитът показва, че там, където партията насочи вниманието на кооператорите за внедряване на нови агротехнически мероприятия при отглеждането на културите, резултатът е повече от задоволителен. Така например през изминалата година в окръга се поде инициативата да се засеят големи количества царевица, слънчоглед и други пролетни култури по квадратно-гнездовия начин. От началото имаше сериозна съпротива даже и от някои специалисти, че нямамо достатъчно техника, че ще се вложило много труд и т. н.

Партийните организации набелязаха специални мероприятия по квадратно-гнездовата сеитба на царевицата, в резултат на което бяха засети повече от 160 000 декара царевица и слънчоглед по квадратно-гнездовия начин. Благодарение на положените грижи и на внедрените агротехнически мероприятия, окопаване, плевене в окръга се получи от цялата площ рекорден добив царевица общо за трудово-кооперативните земеделски стопанства 271 800 кг при план 185 кг, слънчоглед 150,2 кг при план 135 и фасул 129,1 кг при план 75 кг.

Освен тези мероприятия кооператорите поеха инициативата под непосредственото сътрудничество на земеделската опитна станция край гр. Русе за създаване на хибридна царевица чрез кръстосване на два вида най-подходяща за района царевица да се получи нов хибрид. При план 2500 декара в окръга кооператорите през миналата година успяха да засеят повече от 18 000 декара, с което обезпечиха още през настоящата година засяването на цялата площ царевица в ТКЗС само с хибридни семена, с което се слага една здрава основа за високи добиви на царевицата и през тази година. Високите добиви от пролетните култури, както и подобряване на добивите от животновъдството дадоха възможност на кооператорите да дадат по-голямо разпределение на трудовен както парично, така и натурално. Общо за окръга завишението спрямо миналата година е 4,04 лв.

Много е направено от народното правителство и в борбата със сушата в окръга. През годините на народната власт бяха отводнени, отвоювани приблизително 180 000 декара земя и бяха изградени крупни напоителни системи на повече от 250 000 декара земя, което дава възможност за изменение облика на селското стопанство в тия райони. Докато по-рано в окръга са се произвеждали изключително зърнени

култури, понастоящем Русенски окръг, макар и най-северният окръг на страната, се превърна благодарение грижите на народната власт на окръг и на интензивни индустриални култури. Така например в окръга са внедрени и се внедряват такива култури като памук, захарно цвекло, ягоди, ориз, коноп, зеленчуци и др.

През изминалата и настоящата година е предвидено поясът около Дунава, особено по високите хълмисти места, да се превърне в лозови насаждения и овощни градини.

Правителството полага особени грижи за създаване на специални пояси от зеленчукови градини и животновъдство с млечно направление около големите градове с цел задоволяване нуждите на трудещите се с пресни зеленчуци, мляко и месо.

Наред с огромното строителство, което се извършва по линията на промишлеността и селското стопанство, нашето народно правителство заделя и огромни средства, за да задоволи нарасналите нужди на трудещите се у нас от народно образование и култура. Никога досега народната просвета и култура не са достигали такъв разцвет, такова бурно развитие. В сравнение с 1952 г., през 1955 г. само в Русенски окръг за народното образование и култура са изразходвани 31% повече средства. Броят на учащите се в основните и средни училища за 10 години нарасна повече от 25 000.

Особено бързо се увеличава броят на турските училища в окръга. Това е резултат на правилната политика на народното правителство по отношение на националностите в Народна република България. До 9 септември 1944 г. в окръга имаше само 105 турски начални и основни училища, оставени без издръжка и без квалифициран учителски кадар. Тази цифра сега е почти удвоена, а броят на учащите е увеличен с над 10 000 ученика. Освен това в Разград е открито турско педагогическо училище, в което сега се готвят 536 турски учители, в средните училища — Разград, Дулово, Исперих и Кубрат, са открити турски отдели. В миналото в средните училища учеха само по 10—15 турски деца на година, а тази година техният брой нарасна близо на 1 000 души.

За да се оцени правилната политика на нашата партия и народното правителство в областта на народното образование, ще спомена и следните факти.

Само през последните 3 години в Русенски окръг бяха открити нови 28 учебни заведения, от които едно висше за подготовка на кадри предимно за селското стопанство и няколко училища за трудови резерви. Това, разбира се, не е достатъчно, за да задоволи постоянно нарастващите нужди от народна просвета на трудещите се от Русенски окръг. В това направление ни предстои още много и много работа.

Борбата за повишаване културния уровень на трудещите се у нас се провежда и по линията на разпространение на наша и съветска прогресивна литература — художествена и научна. Ако вземем за сравнение 1952 г., през 1955 г. в Русенския окръг са продадени два пъти повече книги. В редица села на окръга работят образцови книжарници. Книгата става пръв помощник и на работника, и на селянина-кооператор в борбата за увеличаване на производството. За големия интерес на прогресивната литература говорят и фактите, че само окръжната библиотека в гр. Русе, която в миналото имаше 30 000 тома книги и 600 редовни читатели, увеличи през 1955 г. книжния си фонд три и половина пъти, а броя на редовните си читатели над 12 пъти. Освен това в окръга работят още 905 читалищни и профсъюзни библиотеки с над 900 000 тома книжен фонд.

Не са малки успехите на Русенски окръг и в областта на изкуството. Големи успехи имат операта и балетът, трите театра, двата симфонични оркестра и турският естраден театър в Русенски окръг. Грижите на партията и народното правителство за родното изкуство им вдъхват неизчерпаеми творчески сили за още по-големи успехи.

Разкрива се и укрепва и художествената самодейност. Броят на изпълнителите през 1955 г. нарасна на 27 108 души. Сега в Русенски окръг има 18 ансамбла, 386 хора, 332 театрални състава, 229 танцови състава и 44 самодейни оркестра, които изнесоха през миналата година 6122 спектакла пред 1 700 944 посетители. Такава творческа и огромна художествена самодейност може да разгърнат само народите, които завинаги са се освободили от игото на капитализма.

С успех се развива и здравното дело в нашия окръг. В годините на народната власт броят на болниците и леглата в тях се увеличиха повече от два пъти. Създадох се и селски здравни служби и болници, диспансери и др. Откриха се нови основни отделения към болниците и специализирани диспансери. Успешно се провежда борбата със заразителните болести. Само за няколко години детската смъртност е намалена с 32%. Хигиенизирант се населените места, създават се паркове за отдих и култура. През изминалата година с активната помощ и безплатния труд на трудещите се от гр. Русе беше завършен и предаден в експлоатация, за ползуване от трудещите се, голям и красив парк, повече от 500 декара, за отдих и култура. Изразходват се значителни средства и за физкултурни съоръжения — стадиони, игрища и спортни площадки.

Другари и другарки! Всички тия успехи, завоювани от трудещите се в Русенски окръг, са резултат на правилната политика, която се провежда в нашата страна под ръковод-

ството на Българската комунистическа партия — политика на разгръщане творческите сили на народа за създаване на повече материални и културни блага, за постоянно подобряване на материалното и културното състояние на трудещите се. Трудещите се от Русенски окръг ясно разбират, поддържат и активно се включват на борба за постоянното осъществяване на тази правилна и миролюбива политика. Те не забравят нито за момент, че успехите, постигнати от нашия народ, са успехи на благотворната българо-съветска дружба и огромната помощ, която нашият народ получава от великия Съветски съюз.

Нашите кооператори знаят, че хилядите трактори, които порят хлебодорните полета на нашата Родина, са изработени от съветски работници, затова те така високо ценят и укрепват българо-съветската дружба.

Трудещите се от Русенски окръг правилно оценяват достигнатите успехи в областта на промишлеността, селското стопанство и др., но те си дават сметка, че тия успехи биха били много по-големи, ако местните ръководители още по-добре насочваха трудовите колективи към цялостно използване достиженията на техниката и агротехниката и внедряването им на самите работни места, ако съревнованието за изпълнение и преизпълнение на производствените планове по всички показатели се беше превърнало през миналата година в постоянен метод на работа.

Ние не сме доволни и не можем да бъдем доволни от качеството на произведената продукция, особено от някои предприятия, като машиностроителния завод „Г. Димитров“, кожарската фабрика „9 септември“, металообработващото предприятие „Вълко Червенков“ и др. Нашата задача през настоящата година е да се заемем твърдо с ликвидирането на тези слабости, за да може нашата страна да получава само качествено производство.

Другари и другарки! Предложеният проектобюджет на Народна република България за 1956 г. е реален и напълно осъществим. С неговото успешно изпълнение нашата страна ще направи смела крачка напред. Затова аз ще гласувам за неговото приемане и ще работя по-нататък за неговото цялостно осъществяване. *(Ръкопляскания)*

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Давам 15 минути почивка.

*(След почивката)*

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Заседанието продължава.

Има думата за изказване министърът на електрификацията д-р. Кимон Георгиев.

**Министър Кимон Георгиев:** (От трибуната) Другарки и другари народни представители! През изтеклата 1955 г. от гледище на електроснабдяването нашата страна беше сравнително по-добре задоволена. Това внесе едно относително спокойствие и даде добри отражения в производството на всички стопански отрасли, които ползват електрическа енергия като двигателна сила или под друга форма. Тоя благоприятен факт в нашия живот представлява значителен интерес и той трябва да бъде отчетен пред Народното събрание, като едновременно с това би било от полза той да се свърже с очакваните предвиждания за текущата година.

През 1954 г. планът за производство на електроенергия през първото тримесечие бе силно засегнат от голямото засушаване, започнало още през есента на 1953 г. По тая причина общото изпълнение на годишния план за 1954 г. едва достигна 95,2%. Електроснабдяването на страната започна постепенно да се възстановява съразмерно с нормализиране притока на водите към централите.

Следващата 1955 г. подобрението в електроснабдяването на страната продължи главно поради изключително благоприятното време за водните електрически централи, на подоброто снабдяване с въглища на термичните мощности и на постепенното влизане в производството на някои дизелови и водни подязовирни централи.

Трябва да се отбележи, че някои предвидени мощности било поради закъснение доставката на машините им или по изключителни затруднения в строителството на известни тунелни участъци не влязоха в ползуване през течение на годината. Въпреки това общият план на производството на енергия за 1955 г. бе изпълнен със 101 000 000 киловатчаса повече от предвиденото по плана.

Ако вземем предвид, че заплануваното за 1955 г. производство от водните електрически централи е преизпълнено със 137 460 125 киловатчаса, ясно става за всички ни какъв е произходът на общото преизпълнение на плана за електродобива от 101 000 000 киловатчаса. Разликата в повече при преизпълнението на водните електрически централи спрямо общото преизпълнение за годината възлиза на повече от 36 000 000 киловатчаса. Тая разлика отива за сметка на отпадналото по случая планирано производство дизелова електроенергия. Това даде възможност най-скъпо произвежданата енергия да бъде заменена с най-евтина.

Задоволителният резултат от производството на водните централи през изтеклата година не се дължи единствено на благоприятните атмосферни условия, но и на възможността по-добре да се използват същите чрез последователното влизане в действие на язовирите „Александър Стамболий-

ски“ и „Георги Димитров“, които дадоха възможност за пълното използване водите на поречията на реките Росица и Тунджа до пунктовете на завираването им.

Как се развива този благоприятен фактор в използване водите на поречията за електродобив това се вижда от следните промени в съотношението на добиваната енергия между централите на текущи води и тия на урегулирани — язовирни води.

Ще посоча тия данни. За по-кратко ще посоча само процента на добитата енергия от язовирните води.

През 1950 г. добитата енергия от язовирните води е само 3,88%; през 1953 г. — 7,05%, през 1954 г. — 10,12%, през 1955 г. — 17,57%. Това е отчетено. А за настоящата година е запланирано 37,58%. Виждате как непрекъснато расте електроенергията, която се добива от язовирните води.

Както се вижда от горните данни, участието на урегулираните — язовирни води, в производството на водна електрическа енергия особено в последните години бързо расте. Това внася все по-голям елемент на стабилност в производството, по-голяма възможност за използване на водните източници на страната и повече сигурност в предвиждането и планирането, независимо от снижение себестойността на електрическата енергия.

В периода от 1952 г. — последна от Първата петилетка — до 1955 г. отношението на производството на водните централи към общото производство на електрическа енергия е посочено, както следва.

Ще посоча само данните за последните две години.

Докато в 1954 г. сме имали 27,10% производство на електроенергия от водните централи, в 1955 г. имаме вече 33,19% от производството за цялата година.

От посочените данни се вижда, че едва през 1955 г. производството на водните централи е нараснало до 33% от общото производство на електрическа енергия, което е дало благоприятно финансово отражение от електродобива за означената година. Това се дължи на различието в стойностите на енергията от различните източници. Енергията от водните централи е около два пъти по-евтина от тая на парните и повече от три пъти по-евтина от дизеловата енергия. С оглед на този благоприятен ефект върху общата стойност на енергията в перспективните предвиждания за развитието на електрификацията у нас се има предвид в края на четвъртата петилетка мощностите на водните централи да надминават тия на термичните, а тяхното производство да се изравни или надхвърли това на последните.

През изтеклата 1955 г., въпреки по-доброто задоволяване нуждите от електроенергия, все още се явяваха някои ненормални явления в производството и снабдяването. Така например през първото полугодие, особено второто тримесечие, когато значителна част от термичните централи поради годишен основен ремонт са извадени от производството, вместо да се получи затруднение в снабдяването, появяваше се липса на достатъчна консумация. Това довеждаше често до неизползуване напълно наличните води на водните централи на текущи, нерегулирани води, особено нощно време поради непълна заетост капацитета на индустриалните предприятия. През лятото, въпреки че тогава всички електро мощности са в действие, наблюдаваме недоимък на енергия, и то не само за покриване на вечерните върхове, а често и през деня, особено между 10 и 12 ч. преди обед. Това се обяснява със значителното активизиране на стопанския живот през второто полугодие във връзка с прибиране и преработване на селскостопанското производство и чувствителното намаляване на тази активност през първото полугодие.

Горните явления стават още по-обезпокоителни поради това, че те се оказаха възможни именно през 1955 г., когато се получи едно преизпълнение на плана за производство на водните електрически централи със 137 460 000 киловатчаса. От указаното свръхпроизводство 101 000 000 киловатчаса е преизпълнение и на общия план за годината, което показва, че ако годишният план бе изпълнен само в рамките на 100%, а не 105,5%, както фактически е изпълнен, смущенията в задоволяване нуждите на страната през второто полугодие щяха да бъдат значителни и условията за провеждане на стопанската дейност отегчени.

Въпреки горепосоченото фактическо състояние не липсват гласове, които намират отглас и сред някои отговорни места, че трудностите по електроснабдяването са вече преодолени, което може да даде вредни отражения както всред електропроизводствениците, тъй и всред консуматорите. Фактически мощностите, които ще се завършат през 1956 и 1957 г. и които ще дадат своя пълен производствен ефект през 1957 и 1958 г., са от естество да отслабят влиянието на случайни елементи в производството на необходимата електроенергия. Тия именно мощности обезпечават необходимите възможности и гъвкавост в електроснабдяването и създават условия за действителен преход от несигурност към сигурност в тая толкова важна област в живота на държавата и народа.

Следват някои данни, които характеризират изпълнението на плана на Министерството на електрификацията за 1955 г.

Електродобив — общо 105,5%. В това число: парни централи — 99,61%, водни централи — 127,02%, дизелови централи — 55,06%, купена от Румъния електроенергия — 78,79%, купена от заводски централи — 163,05%. Прирастът на произведената електрическа енергия спрямо тая от 1954 г. е 17,91%.

Парната, дизеловата и купената от Румъния електрическа енергия са ограничавани по диспечерска линия поради достатъчно производство на водните централи.

Средната годишна използваемост на всички видове централи при план 5301 часа е изпълнен 5870 часа.

Ограниченията в снабдяването вследствие на аварии възлизат на около 5 милиона киловатчаса.

Разходът за собствените нужди на централите е намален, като е реализирана икономия от 13 972 000 киловатчаса.

Намален бе разходът на 1 киловатчас електрическа енергия със 70 г въглища, което даде икономия за годината 88 064 тона гориво.

Планът за загуби на електрическа енергия в преноса, трансформацията и разпределението бе завишен с 0,57% от предвиденото.

През годината бяха електрифицирани 107 селища при план 92. Общо електрифицираните селища в страната възлизат на 2985.

Електропромишленост. — Общо годишният план е изпълнен, както следва:

Промислена продукция по неизменни цени — 108,93%.

Стокова продукция по действителни продажни цени — 106,46%.

Обемно продукцията на електропромишлеността е увеличена с 21,70%.

Производителност на труда — 8,20%.

Снижение на себестойността — 9,50%.

Въпреки значителното подобрене в качеството на продукция следва още много да се работи.

Някои от най-важните производства се окончателно стабилизираха през годината. В срочното снабдяване със съоръжения на пусковите обекти се постигна значително подобрене.

Хидротехническо строителство. — Годишното изпълнение на плана за строителното производство на „Хидрострой“ със собствени сили — не чрез възлагане на външни предприемачи, е 103,8%. Същото заедно с предприемачите

е 100%; трудовото поделение, главно на Баташкия водосилов път, изпълни възложения му план 65,8%.

През годината хидростроителството бе снабдено с достатъчна механизация.

Прирастът на строителството по обем се е развивало, както следва:

В 1952 г. — 100; това е последната година от предшестващата петилетка.

В 1953 г. — 107; в 1954 г. — 126, в 1955 г. — 163.

През 1955 г. бяха пуснати в ползуване: язовир „Георги Димитров“, ВЕЦ „Стара Загора“, ВЕЦ „Батошево“, 13 дизелови централи. Доведоха се до състояние за монтаж ВЕЦ „Бели Искър“ и ВЕЦ „Петрохан“.

В Баташкия водосилов път се пробиха 16 927 линейни метра тунели и 469 линейни метра проходи към тях или всичко 17 396 линейни метра, а се бетонираха през същата година без контрастова общо 10 901 линейни метра. Извършиха се също големи обемни скални изкопи и бетон по язовирите „Батак“, „Беглика“, „Тошков чарк“, наверните на подземните централи ВЕЦ „Батак“ и ВЕЦ „Пещера“ и ред други строителни работи. Засега в деривацията на ВЕЦ „Батак“ най-тесни места остават проходките между втори и трети и между трети и четвърти прозорец, дето теренът се оказа крайно слаб и извънредно труден за работа.

На обекта язовир и ВЕЦ „Студен кладенец“ през 1955 г. се преодоляха много трудности, свързани с неколкостепенното стихийно наводнение на р. Арда, на устройване временно жилищно и битово строителство, на изграждане и монтаж на кабелкрана, на въжената линия, бетонния завод, промивната и сортировачната инсталация, баластриерата и кариерата, на изкопите на язовирната стена и ВЕЦ-а, тунелната връзка между тях, полагане на бетонни основи на стената и др. Изобщо извършените работи подготвиха условия за бъдеща по-нормална работа на този обект, въпреки че този обект през течение на годината не можа да изпълни своя план.

„Променергомонтаж“. — През 1955 г. Управлението работи следните строително-монтажни обекти:

ВЕЦ „Стара Загора“ — завършена, ВЕЦ „Батошево“ — завършена, ВЕЦ „Каломен“ — завършена, ТЕЦ „Димитрово“, II разширение — завършено, въжена линия към ТЕЦ „Димитрово“ — завършена 80%, ТЕЦ „Сталин“ II разширение — начален период, монтаж; 14 дизелови централи — завършени, ТЕЦ „Горна Оряховица“ — сега се довършва монтажът; ВЕЦ „Бързия“ — в работа, късно е доставена, едва през ноември; ВЕЦ „Пасарел“ — довършва се монтажът; ВЕЦ „Кокаляне“ — довършва се

монтажът, язовир „Сталин“ — завършен монтаж, разбира се, завършена е и стената; 6 нови подстанции — завършени; 4 подстанции — разширение и реконструкция — завършени; 4 далекопровода 110 киловолта — завършени; 2 далекопровода 35 киловолта — завършени; 2 възлови станции — завършени; 330 трафопоста — завършени; 685 км далекопровод 20 киловолта — завършени; 754 км далекопровода ниско напрежение — завършени; 42 км кабели — завършени; 107 селища електрифицирани — завършени.

Завод „Христо Смирненски“, който се числи към „Променергомонтаж“:

44 броя кранове — завършени; 1644 тона железорешетъчни конструкции — завършени; 1400 тона железорешетъчни стълбове — завършени; 1839 тона тръбопровода за централите — завършени, и много други по-дребни изпълнения.

Тая значителна продукция през 1955 г. на предприятията на Управление „Променергомонтаж“ през настоящата година предстои да се увеличи в голяма степен и нейното изпълнение е решаващо за плана на министерството през тази година.

„Енергохидропроект“. — През 1955 г. ведомствената проектантска организация „Енергохидропроект“ изпълни плана по възложените му обекти за проучване и проектиране, както и изработване на работните чертежи на намиращите се в строеж или монтаж предприятия.

Трябва да се признае, че работата на ръководните и проектантските кадри сочи за все повече изисканост и повече опит, което намира съответно отражение в подобреното качество на тяхната продукция по проучването и проектирането.

Независимо от горната констатация случаите на недостатъчни проучвания и несъстоятелни проекти не са редки. Това, което е още по-печално, то е, че такива проекти понякога успяват да се промъкнат през всички контролни инстанции на „Енергохидропроект“ и даже на министерството и едва след като се озоват тия проекти в строителството или монтажа и проявят своите зловердни ефекти и предизвикат остри спорове, се пристъпва към поправка на злото. С оглед на това се прехвърли техническият контрол на проектите от „Енергохидропроект“ в министерството — Управление електроизграждане, а също така се засилиха съставите на експертните съвети, в работата на които участвуват и ред съдокладчици с писмени мнения по разглежданите проекти.

Също така предстои още да се води сериозна борба за приковаване към обекта необходимия проектантски колек-

тив, който на място да разрешава възникналите въпроси и отблизо и непосредствено да следи изпълнението на проекта и качеството на строителството.

Как се очертава изпълнението на плана за електродобива за 1956 г.? Планът за 1956 г. предвижда електродобив 345 000 000 киловатчаса повече от плана за 1955 г., а спрямо действително произведеното през последната година — 244 000 000 киловатчаса в повече.

Явно е, че се предвижда един значителен скок в производствения план за тази година. Ако 1956 г. се окаже една дъждовна година като миналата, в такъв случай предвиденият прираст от 244 000 000 киловатчаса над производство през 1955 г. е напълно осъществимо. Новите мощности, които влизат в действие през 1956 г., обезпечават това. Такива са водните електрически централи „Пасарел“, „Кокаляне“, „Бързия“, „Батошево“ и отчасти „Стара Загора“, както и разширението на термичните централи „Димитрово“ и „Сталин“. Ако обаче годината се окаже със средни или ниски валежи, възможно е да се наложи по-голямото или даже пълното използване капацитетните резерви на дизелите, чиято енергия, разбира се, ще гледаме да икономисваме.

За изпълнението на плана Министерството на електрификацията разчиташе също така на влизането в действие към началото на четвъртото тримесечие на водните електрически централи „Петрохан“ и „Бели Искър“. Това беше напълно възможно, ако машините и съоръженията се доставяха в срок. Последните съобщения на Министерството на външната търговия са крайно обезпокоителни в това отношение. Строителството на тия две централи е напълно подготвило машинните сгради за монтаж. Строежът на другите подобекти към поменатите предприятия, към които също предстои монтаж на съоръжения, като водовземането, водната кула, апаратната камара, тръбопровода, изравнителния басейн и др., са на привършване и в най-скоро време могат да бъдат дадени за монтаж. ВЕЦ „Бели Искър“ е особено ценен обект, тъй като тя е със значителна мощност и на завирени води и може да играе много важна роля заедно с ВЕЦ „Пасарел“ и ВЕЦ „Кокаляне“ за притъпяване и даже пълно премахване кризата в снабдяването през сутринните и вечерните върхове на консумацията в района на целия „Софенерго“ — Софийски, Врачански и Благоевградски окръзи. Налага се сериозна интервенция от съответните места за спазване срока за доставката на машините.

Важен елемент също за изпълнение на плана през 1956 г. е размерът на водите в язовирите към края на пролетта, от когато започва тяхното по-значително използване за електродобив.

Следващата таблица ни сочи какви наличности вода имат язовирите понастоящем и какъв е обемът на язовирните чашки:

| Язовири            | Вместимост<br>на чашката<br>м³ | Наличност<br>вода към<br>31. I. 1956 г.<br>м³ | Забележка           |
|--------------------|--------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------|
| „Васил Коларов“    | 65 000 000                     | —                                             | Екранът в<br>ремонт |
| „Калин“            | 3 500 000                      | 2 500 000                                     |                     |
| „Студена“          | 22 000 000                     | 18 200 000                                    |                     |
| „Ал. Стамболийски“ | 220 000 000                    | 126 000 000                                   |                     |
| „Г. Димитров“      | 96 000 000                     | 49 100 000                                    |                     |
| „Сталин“           | 613 000 000                    | 410 000 000                                   |                     |
| „Бели Искър“       | 15 500 000                     | 13 000 000                                    |                     |
| Всичко             | 1 035 000 000                  | 618 800 000                                   |                     |

От горната таблица се вижда, че наличната понастоящем вода съставлява 60% от общата вместимост на язовирите, което е благоприятно условие и гарантира техния пълен обем през пролетта, когато именно настъпва пълноводието.

Термичните централи са обезпечени с резерв от въглища още от изтеклата година. Редовната доставка и подвоз на въглища през текущата година също са осигурени. Гориво за дизелите е предвидено в рамките на плана им за производство на 70 милиона киловатчаса електроенергия, което е значително по-малко от техния капацитет. Техният капацитет е 116 милиона киловатчаса.

Основният ремонт на термичните централи вече започна. Първата турбогрупа на ТЕЦ „Вълко Червенков“ още през м. януари приключи основния ремонт, а понастоящем ремонтът на втора турбогрупа е в пълен ход. В ремонт са и някои котли на по-малки централи. Изобщо затруднения в тая област не се очакват.

При така очертаните условия трябва да очакваме, че планът за електродобиива за 1956 г. ще бъде изпълнен. Затруднения биха се появили само в два случая, а именно: първо — ако консуматорите превишат заплануваната им енергия, както това се случи през изтеклата година, когато се консумира 101 милиона киловатчаса в повече, отколкото бе предвидено по плана за годината, и второ — ако през второто полугодие настъпи някое изключително засуша-

ване, което да намери неочаквано голямо отражение в производството на водните централи.

Изпълнението на плана за м. януари т. г. е 6,5% в повече от заплануваното, което отговаря на 11 милиона киловатчаса преизпълнение, а спрямо януари от миналата година — един прираст от 26 милиона киловатчаса. Това съставлява едно сериозно предупреждение за възможния прираст на консумацията през настоящата година и за мерките, които в случая се налагат както на производителите, така и на консуматорите на електрическа енергия.

Въпреки че все още не сме преодолели кризисния период в електроснабдяването, ние смело можем да твърдим, че сме постигнали значително подобрение, за което най-добре свидетелствува ежегодният прираст на глава на бруто енергия от 1944 г. досега, както това се вижда от следните данни:

През 1944 г. се е падало по 44,6 бруто квч енергия на глава.

През 1945 г. се е падало по 57,6 бруто квч енергия на глава.

През 1946 г. се е падало по 62,8 бруто квч енергия на глава; през 1947 — 68,9; 1948 г. — 76,9; 1949 г. — 91,4; 1950 г. — 111,3; 1951 г. — 142,4; 1952 г. — 187,8; 1953 г. — 214,3; 1954 г. — 235; 1955 г. — 279,1.

От горните данни се вижда, че за първите шест години след 1944 г. (от 1945 до 1950) увеличението на глава произведена енергия се е придвижило от 44,6 на 111,3 квч или средно годишно по 11,1 квч на глава.

В следващия петгодишен период — от 1951 до 1955 г., увеличението на плана се е придвижило от 111,3 на 279,1 квч, което прави 167,8 квч общо, или средно годишно по 33,56 квч. Заключение, което може да се направи от горното съпоставяне на цифрите е, че през втория период (1951 до 1955) сме се придвижвали в производството на електрическа енергия на глава три пъти по-бързо, отколкото през първия период — от 1945 до 1950 г.

При изпълнение на плана за електродобива през 1956 г. ще достигнем производство на бруто енергия на глава 310 киловатчаса.

Данни за последователното развитие на електродобива на глава за нашите съседни страни нямаме. Според една информация, раздадена на участниците в заседание на Икономическия съвет при ООН през м. декември 1955 г. в Женева, са посочени следните цифри за 1954 г.:

Румъния — 210 квч бруто енергия на глава, Югославия — 200 квч, Гърция — 130 квч, Турция — 80 квч.

В същите информативни данни на Икономическия съвет при ООН в Женева България е посочена със завишени

данни за същата 1954 г., а именно с 250 квч на глава от населението вместо с 235 квч, както това е в действителност.

**Младен Стоянов:** Министерството трябва да опровергае тая работа.

**Министър Кимон Георгиев:** Аз давам сега цифрите.

**Георги Дамянов:** Не са стресили, защото след няколко месеца това е вече достигнато.

**Младен Стоянов:** Един път са стресили в наша полза.

**Георги Кулишев:** През 1955 г. тая цифра е надхвърлена.

**Министър Кимон Георгиев:** Другари и другарки, предприятията на Министерството на електрификацията във всички области на неговата дейност, независимо от многото още непреодолени техни слабости, успяха да изпълнят и даже да преизпълнят плана на министерството за изтеклата година. Отделни изключения обаче, макар и твърде малко на брой, не успяха да изпълнят годишния си план. Между тях са: строителството на язовир и ВЕЦ „Студен кладенец“ и монтажът на ВЕЦ „Бързия“, които наистина не успяха да преодолеят някои препятствия, стоящи извън техните възможности. 1956 г. сварва колективите на всички предприятия по-подготвени и по-ентусиазирани да изпълнят възложените им задачи, счита управленията и министерството да им окажат необходимата помощ. Такава помощ и министерството от своя страна ще търси от правителството. Касае се: първо — до известни увеличения на годишните лимити на двете най-големи и най-важни наши хидротехнически предприятия за 1956 г.: „Баташкия водносилов път“ и „Студен кладенец“, които са застрашени от просрочие, ако ежегодно им се спускат лимити под определените им в генералните им строителни програми; второ — до обезпечаване спешно извършване доставката на машините и съоръженията на ВЕЦ „Петрохан“ и ВЕЦ „Бели Искър“ и трето — до своевременното обезпечаване заявките и доставяне някои важни и крайно необходими научно-технически документации за нови образци, които следва да се конструират, усвоят и произведат през тая година от някои предприятия на управление „Елпром“.

Другари и другарки, дължа да заявя, че колективът от работници, техници, инженери и администратори на Министерството на електрификацията и на неговите управления, организации и предприятия, които, започвайки без достатъчно познание и опит, успяха да придвижат електри-

финирането на страната до степен да улесни и обезпечи нейното социалистическо изграждане.

През настоящата година и занатпред те още по-смело, по-вещо и по-вдъхновено ще изграждат и ще засилват тоя незаменим лост на всестранен напредък — електрификацията. Вярa и сили за това всички ние ще черпим от правотата на нашето дело, от безграничната готовност на нашия освободител Съветския съюз да ни оказва всестранна помощ и от широкото сътрудничество на страните с народна демокрация. Така именно ние ще служим най-добре на нашия народ и ще внесем своя принос към световния мир, социализма и демокрацията. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другари народни представители! От името на Бюрото предлагам това заседание да завърши. Следващото заседание ще стане днес след обед в 15 ч. със същия дневен ред — продължаване на разискванията и гласуване на бюджетопроекта и на другите законопроекти, включени в дневния ред.

Които другари са съгласни с това предложение, моля, да гласуват. — Мнозинство, Събранието приема.

Вдигам предобедното заседание.

(*Вдигнато в 12 ч.*)

(*След обед*)

(*Продължено в 15 ч.*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** (*Звъни*) Присъствуват необходимият брой народни представители по Конституцията.

Продължаваме заседанието.

За изказване по бюджетопроекта на Народна република България за 1956 г. по ред следва записаният народен представител д-р. Панайот Панайотов.

Давам думата на д-р. Панайот Панайотов.

**Панайот Панайотов:** (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Пред нас е поставен на разглеждане проектобюджетът на нашата страна за 1956 г. Тук редица другари се изказаха вече по него. Аз ще се изкажа как чрез бюджета се подобрява материалното и културното положение на трудещите се у нас, за да изтъкна, че нашите бюджети са насочени към всестранното развитие на живота у нас, а не за подготовка на война и против интересите на работниците, селяните и трудовата интелигенция, както е в капиталистическите страни.

Отличителна черта на проектобюджета, който обсъждаме, е, че необходимите средства се набират в по-голямата си част от доходите на държавните предприятия, а не от данъци, както е в капиталистическите страни. То не може да бъде и друго, защото в буржоазните страни предприятията са в ръцете на капиталистите, а у нас са общо-народна собственост. Ето защо в капиталистическите страни постоянно се увеличават доходите на капиталистите и се повишават цените на стоките от първа необходимост. Например от 1938 г. до 1953 г. общата сума на преките данъци в САЩ е нараснала 12 пъти, в Англия — 2,6 пъти. Само за 1955 г. данъците в Америка върху заплатите и доходите на населението са се увеличили с 2 милиарда долара, като в същото време данъците, плащани от монополите, са намалени с 1,5 милиарда.

Ние, работниците, знаем, че необходимите средства за социалистическото ни строителство се набират почти изключително от доходите на държавните предприятия и затова се включваме на най-активна и упорита борба за изпълнение и преизпълнение на стопанските планове, за увеличаване производителността на труда и снижение себестойността на продукцията, за повишаване качеството, за строг режим на икономии.

Успехите, които ние имаме, завоювани в гр. Сталин, говорят, че тая наша борба дава своите резултати. Планът за 1955 г. на транспортните работници в гр. Сталин бе изпълнен предсрочно. Ние, транспортните работници, водим борба за повече тон/километри, увеличаваме средния бруто тонаж на товарните влакове. Само колективът на жп. депо в Сталин завиши за 1955 г. 140% производството на тон/километри в сравнение с 1952 г. Тези успехи постигнахме в резултат на това, че по наше искане бяха завишени нормите на товарните влакове с 30,50%. Ние приложихме нови съветски почини като тежкотоварно движение, Лунинското поддържане на локомотивите, които са най-големият резерв за икономии в жп. транспорт. За 1955 г. извозиохме 355 000 тона наднормен товар и икономисахме 1 364 000 лв. от експлоатационни разходи и 5635 тона въглища, приравнени към 7000 калории, снижихме стойността на бруто тонен километър с 4,30%.

Големи успехи постигнаха и другите работнически колективи. Корабостроителният завод „Г. Димитров“ изпълни плана си за 1955 г. 45 дни предсрочно, фабрика „Хр. Ботев“ — 10 дни, фабрика „1 май“ — 5 дни. Само от тия три големи предприятия са релизирани свръхпланови икономии за народното стопанство, възлизащи на 5 293 000 лв.

Разходите на бюджета у нас са насочени към стопанско строителство, за задоволяване на материалните и култур-

ните нужди на трудещите се, а не за подготовка на война, както е в империалистическите страни. За това ярко говорят постигнатите успехи и в гр. Сталин.

Бързо се благоустроява нашият град. Само от 1948 г. досега са изградени 66 жилищни блока с 1130 апартамента и 1303 частни жилища, израсна цяло работническо селище край кв. Аспарухово. Ако сега човек мине покрай Аспаруховия квартал, на мястото на мочурищата, блатата и пясъчните полета, които го опасваха, ще види прекрасни блокови жилища, израснали сред просторен и красив парк; сред него се очертава детски дом, игрална площадка и модерен ресторант. През изминалите 11 години народната власт построи в града нови училища и разшири 4 стари учебни заведения, три детски дома, една първокласна болница, разшири градската водопроводна мрежа с 39 908 метра, а канализационната мрежа с 29 587 метра. Град Сталин до 9 септември 1944 г. имаше 94 018 кв. м шосирани улици, а сега разполага с 255 365 кв. м шосирани и 93 454 кв. м асфалтирани пътища. До същата дата в града е имало общо 11 441 кв. м павирани улици, а сега 167 406 кв. м. Изградено е зелено строителство на площ от 77 760 кв. м. Построи се хлебозавод и плувец басейн.

Град Сталин всяка година привлича хиляди трудещи се на почивка както от нашата страна, така също и от чужбина. Затова народната власт полага големи грижи за оформянето му като място за отдих и култура. Построиха се нови почивни станции, като тая на строителните работници, изградиха се хотели на „Балкантурист“ в местността Курорт „Варна“. Дадоха се всички вили на разположение на професионалните съюзи. В тях трудещите се от градовете и селата и хиляди пионери през топлите летни дни почиват и укрепват своето здраве.

Град Сталин в последните дни израсна и като културен център — създаде се народна опера, балет, симфоничен оркестър, куклен театър и музикално училище.

Нашата реална заплата се повишава. В гр. Сталин трудещите се са закупили през 1955 г. в сравнение с 1952 г. повече месо 37%, вълнени тъкани — 74%, памучни тъкани — 31%, свинска мас — 15%, сирене и кашкавал — 30%. Това стана възможно в резултат на проведените намаления на цените у нас.

Тъкмо обратното се получава в някои капиталистически страни. Там бюджетите се изразходват за подготовка на война, за бясно надиграване във въоръжаването. Реалната заплата на трудещите се постоянно спада. В Англия от 1947 до 1954 г. животът е поскъпнал средно с 50%, в САЩ цените на стоките за широко потребление от 1939 г. до 1955 г. са увеличени 4 пъти, без обаче да има съответно увеличение на заплатите. Преди Втората световна

война заплатата на работниците и служащите в САЩ съставляваше 54% от целия национален доход, а през 1951 г. спадна на 41%. Такова е положението и в другите капиталистически страни.

Както във всички досега наши бюджети, така и в настоящия проектобюджет е заложена мирната и градивна политика на Българската комунистическа партия и народната власт, основното в тяхната политика — грижата за човека. Изпълнението на проектобюджета, който ние ще утвърдим сега, ще осигури по-нататъшното подобряване на материалното ни и културно положение.

Настоящият проектобюджет, който обсъждаме, ще осигури и изпълнението на част от постановлението на Министерския съвет за развитието на град Сталин като голям културен център от национален и международен мащаб. Това постановление бе посрещнато с голяма радост от трудещите се не само в гр. Сталин, но и в Сталински окръг.

В постановлението се предвижда да се оформи районът от Евксиноград до местността „Златните пясъци“ в курортен вид, в който да се построят почивни домове и съответни паркове. Само през 1956 г. в местността Курорт „Варна“ ще се построят 4 хотела с 600 легла, ресторант и сладкарница в паркова обстановка. През 1956—57 г. в местността „Златните пясъци“ ще се построят хотели с 2000 легла, ресторанти и сладкарници. В самия град ще се построят два представителни хотела. За трудещите се от гр. Сталин и почиващите ще се започне изграждането на парк за отдих и култура, като още през 1956 г. ще се построи открит летен театър с 1800 места, ще се оформи голям детски кът, зоокът, няколко естради, физкултурни площадки, ще се изгради специална младежка увеселителна площадка, лятна читалня и редица други съоръжения за отдих и култура. През 1956 г. ще започне изграждането на голям лесопарк. Ще се оформи крайбрежната алея. В решението на правителството се предвижда да се укрепят старите и построят нови мостове и пристани край брега за удобно пътуване по море.

Все във връзка с изграждането на гр. Сталин като курортен център се предвижда да се прокара нов водопровод, който трябва да бъде завършен в 1958 г., а в 1956 г. ГНС ще завърши водопровода от Изворско и с това ще се реши въпросът за водата както за града, така и за курортната част. Още тая година ще започне изграждането на охранителния канал „Шокара“, ще се асфалтират 15 км пътища, водещи за Сталин от Коларовград, Бургас и Толбухин. Ще се електрифицира пътят гр. Сталин — „Златните пясъци“. През 1957 г. ще се построи курортна поликлиника и пречиствателна станция, с която ще се премахне замър-

сването на крайбрежието през летния сезон. Още през 1956 г. гр. Сталин ще получи нови автобуси, моторни лодки, съоръжения за поддържане на чистотата в града, леки коли за обществен превоз и т. н.

Другарки и другари народни представители! Отделните пера в разходната част на проектобюджета ясно говорят за творческия му характер. С приложението на проектобюджета през 1956 г. ще се засили социалистическото ни строителство, ще направим още една огромна крачка в изграждането на социализма в изпълнение решенията на VI конгрес на Българската комунистическа партия. Ето защо аз ще гласувам с радост за него. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Има думата по ред народната представителка др. Надежда Гаврилова.

**Надежда Гаврилова:** (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Представеният от министъра на финансите за разглеждане и утвърждаване от Народно-то събрание проектобюджет най-ярко отразява грижите на народната власт за по-нататъшното развитие на народното стопанство и особено на селското стопанство. В бюджета за 1956 г. са предвидени за по-нататъшно развитие на селското стопанство 2 065 362 000 лв. Това не може да не радва трудошките се в селското стопанство, да не разгаря техни творчески ентузиазъм и да не ги въодушевява за нови победи, за все по-големи постижения. При тези непрестанни и все по-нарастващи грижи на партията и правителството трудово-кооперативните земеделски стопанства, МТС и ДЗС все повече и повече укрепват. Съгласно плана за развитие на Народна република България през 1956 г. се предвижда общият обем на селскостопанската продукция да се увеличи със 17,8% в сравнение с 1955 г. Увеличение на селскостопанското производство може да се постигне, като се повишават добивите от селскостопанските култури и продукцията от животновъдството. За реализиране на такъв успех са предвидени необходимите средства по бюджета за 1956 г.

Получаването на високи добиви от селскостопанските култури и висока продуктивност от животновъдството не е вече случайно явление в нашата страна, а се утвърждава като система в земеделското производство на широки площи и е масово движение, което обхваща все повече и повече кооператори.

Така, кооператорите от нашата Оряховска околия получиха през 1955 г. добри добиви от селскостопанските култури. Плановите добиви от царевица, слънчоглед, фасул и грозде са преизпълнени. Кооператорите от трудово-кооперативното земеделско стопанство в с. Остров, Оряхов-

ско, добиха от 12 000 декара средно по 280 кг царевича. Кооператорите от с. Войводово получиха над 180 кг памук от декар, а кооператорите от с. Хайредин обраха от 1800 декара средно над 150 кг памук.

Високи добиви се получават в много кооперативни стопанства по цялата страна. Така, кооператорите в с. Козлодуй, Толбухинско, получиха от цялата си площ пшеница по 320 кг от декар. Напоителното поле в с. Михалци, Павликенско, от поливна площ царевича получи рекорден добив по 912 кг зърно от декар. При тютюна високи добиви получиха кооператорите от трудово-кооперативното земеделско стопанство в с. Войводово, Хасковско, по 153 кг от 320 декара. При зеленчуковите култури високи добиви ранни домати получи трудово-кооперативното земеделско стопанство в с. Кричим — по 6372 кг от 35 декара, а от цялата площ от 220 декара по 4318 кг.

Увеличава се и продуктивността от животновъдството. Трудово-кооперативното земеделско стопанство „В. Червенков“ в Пловдив е получило по 3761 литра мляко от крава, държавното земеделско стопанство в Лом — по 3611 литра от крава. В района на Старозагорския държавен племенен разсадник е получено по 3 кг и 110 г вълна средно от тънкорунна овца и по 3 кг от полутънкорунна овца. Добри постижения има и в областта на свиневъдството. На цялата страна е известен кооператорът Танчо Симов от трудово-кооперативното земеделско стопанство в гр. Оряхово, герой на социалистическия труд и носител на два ордена „Георги Димитров“, за неговите постижения в свиневъдството. Получил е средно по 20 прасета от свиня-майка.

Всички изтъкнати данни говорят, че с всяка измината година расте културата на нашето земеделие, все по-широко се използва науката в растениевъдството и животновъдството. Все по-широко се прилагат в нашите кооперативни стопанства новите прогресивни агротехнически и зоотехнически мероприятия. Кооператорите и кооператорките на дело се убеждават в големите резултати, получени от прилагане на постиженията на Мичуринската агробиологическа наука и опита на първенците в селското стопанство. Тези постижения не биха били мислими без широкото внедряване на техниката и науката в производството.

Постоянни и всеотрядни са грижите на нашата народна власт към селскостопанската наука у нас. Увеличи се броят на растениевъдните, животновъдните и ветеринарно-медицинските научно-изследователски институти. Сега у нас работят към 50 научно-изследователски институти и станции с около 400 научни работници. През миналата 1955 г. се откриха нови институти по животновъдство, по подобряване на фуражните култури и др. Редица от старите инсти-

тути бяха реорганизирани с оглед да се разшири и задълбочи в тях работата по основните култури в нашата страна, като пшеница, царевича, памук и др.

Нашите институти се снабдиха с мощни съветски трактори и комбайни и много други машини за провеждане на научно-изследователската си работа.

Отношенията на фашистката власт към нашата агрономическа наука може ясно да се види, ако се отбележи, че бюджетът на научно-изследователските учреждения към Министерство на земеделието през 1944 г. е възлизал само на 6 300 000 лв., докато народната власт с бюджета за 1956 г. дава 10 пъти повече средства за селскостопанската наука. Предвидени са също големи средства за закупуване на минерални торове, за подобряване на материално-техническото обзавеждане на научно-изследователските институти към Министерството на земеделието. Това ще доведе до още по-голямо увеличение на производството, до произвеждане на повече елитни семена, до бързо решаване на научно-изследователските задачи.

С това обаче не се изчерпват грижите на партията и правителството за развитието на нашата агрономическа наука. Научните работници имат възможност да следят огромния съветски опит посредством обилната съветска литература. Освен това нашата страна се посещава всяка година от видни съветски специалисти в областта на селскостопанската наука, които предават своя опит и знания за подобряване на научно-изследователската работа.

Всяка година наши научни работници и производственици посещават съветската страна и пренасят у нас съветския опит и постижения в областта на селското стопанство.

Научно-изследователските институти към Министерството на земеделието полагат големи усилия, за да се отплатят добре за всестранныте грижи на партията и правителството.

Научните колективи в селскостопанския научно-изследователски институт в гр. Кнежа, Добруджанският институт „Вълко Червенков“, Централният институт по памук в Чирпан разработват с успех важни агротехнически задачи като обработка на почвата след ранни и късни предшественици на пшеницата, разработват въпросите за торенето, най-подходящи срокове за сеитба, посевни норми, междуредови и вътрешноредови разстояния на най-важните селскостопански култури като пшеница, царевича, памук и др.

Институтите към Министерството на земеделието работят още за създаване на нови по-високодобивни, пригодни за механизизирано земеделие сортове от селскостопански култури. В това отношение те имат не малко успехи. Така, пуснатият в практиката през последните години сорт пшеница

№ 301 на селскостопанския институт в Кнежа добива широко разпространение в Северна България. Във Врачански окръг той масово измества разпространения досега сорт № 14 и навсякъде дава с 20 до 30 кг по-висок добив от него при същите производствени разходи. Перспективните сортове пшеница — юбилейна 2 и 3, на Садовската опитна станция дават с 20% по-висок добив в сравнение с отглежданите в Южна България сортове Окерман, Садовка и № 159. Широко внедреният в страната зимен ечемик 1241 на Чирпанския институт повишава добивите на ечемика с 10—15%.

Царевицата е култура, която има огромно стопанско значение за нашата страна. Увеличението на добивите от нея е жизнен въпрос за кооперативните стопанства. Колективът на научно-изследователския институт по царевицата работи за създаване на нови сортове царевица за зърно, за силаж и за излъчване на най-добри комбинации за получаване на хибридно семе с голям хетерозисен ефект.

През 1955 г. Държавната сортова комисия одобри 6 хибридни комбинации, които дават от 50 до 80 кг на декар зърно повече от местните царевици. Тъй като година ще бъдат засети във Врачански окръг 60 000 декара хибридни участъци. Новите сортове памуци на институтите в Чирпан и Садово № № 2352, 2367 и 1007 се отличават със своята голяма ранозрялост, недостигната досега в това отношение от внасяните у нас сортове. В резултат на тези си качества те дават от 15 до 18% повече влакно на декар в сравнение с досегашните сортове. Дължината на тяхното влакно е 29—30 мм срещу 22—24 мм на местния памук. Създадени са нови високодобивни, висококачествени и ранозрели хетерозисни домати 10 по Бизон и 10 по Руджарс. Създадени са нови сортове тютюн, коноп, дини, зеленчуци, които по продуктивност и качество на производството надвишават разпространените досега сортове и бързо изместват старите сортове.

За творческата дейност, която развиват нашите селскостопански научно-изследователски институти, говори красноречиво фактът, че докато до 9 септември 1944 г., т. е. за период от 20 години, са излъчени всичко 132 сорта културни растения, от 9 септември 1944 г. досега, т. е. за период от 11 години, в условията на народната власт нашето селско стопанство получи над 173 нови сорта. Институтът „Никола Пушкиров“ в София установи физическите и химическите свойства на почвите в страната, което послужи за съставяне на почвена карта на България.

Научно-изследователските институти към Министерството на земеделието произвеждат значителни количества висококачествени елитни семена, които те ежегодно предават

на нашето селско стопанство. Така, през 1955 г. са предадени на производството 800 тона елитни висококачествени семена.

В животновъдните институти е развита широка работа по създаване на нови породи свине, говеда, овце, кокошки и др. Институти и станциите по животновъдство раздavat ежегодно голям брой елитни животни и мъжки разплодници на фермите, на ТКЗС и ДЗС, а така също яйца и птици за разплод, с което се допринася за качественото подобряване на селскостопанските животни и за увеличаване производството на животински продукти в страната. Като експериментална база на институти и станциите по животновъдство служат голям брой трудово-кооперативни земеделски стопанства и държавни земеделски стопанства.

Научните работници от институти към Министерството на земеделието подобриха значително методиката на научно-изследователската си работа. Изоставена е безплодната мендел-морганистична наука, която сковала творческите инициативи, не дава простор за научно изследване. Необходимо е за изработване на истински научна методология и методика Българската академия на науките, която е наш ръководител в това отношение, да ни оказва по-голяма помощ. На институти към Министерство на земеделието липсват достатъчно и добре обзаведени лаборатории, което спъва до известна степен извършването на по-задълбочени изследвания и внедряване на достигнатите постижения в практиката.

Наред с изброените достижения и успехи научните институти към Министерството на земеделието допускат редица слабости и грешки. Така, не винаги научно-изследователската работа се извършва на необходимото методично равнище. Почти във всички институти липсва икономическа разработка на опитите, което е голяма пречка за широко внедряване постиженията в практиката. Слабо се разработват въпросите по механизация на селскостопанските процеси.

Научните сътрудници поддържат връзка с трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства по внедряване на редица агротехнически прийоми по получаване и използване на хибридни семена, по внедряване на новите сортове. Те извеждат торови, сортови и други опити на площи на ТКЗС и на ДЗС. У нас, както казва др. Червенков, е установена връзка между нашата селскостопанска наука и практика и задачата сега е тази връзка да се укрепва по-нататък, да се задълбочава и разширява.

Направеното за връзка с практиката от нашите институти е още много малко. То не съответствува на грижите,

които партията и правителството полагат за научно-изследователското дело. Ние трябва по-бързо да придвижваме получените резултати в производствената практика, за да дадат те навреме своя ефект. Трябва да познаваме, задълбочено да изучаваме и разпространяваме опита на първенците в селското стопанство. Необходимо е по-системно, по-широко и по-пълно да се свържем с производствения опит на трудово-кооперативните земеделски стопанства и на държавните земеделски стопанства, за да помагаме активно за изпълнение на поставените задачи.

Другари и другарки народни представители! Аз ще гласувам предложението от правителството бюджет, защото той осигурява по-нататъшното развитие на цялото наше народно стопанство, защото той създава условия за нов мощен подем за развитието на селското стопанство и селско-стопанската наука и е широка крачка за повишаване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се. Ще гласувам бюджета за 1956 г. в името на мирното творческо развитие на нашата Родина. (Ръкопляскания)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Има думата за изказване народният представител д-р. Юлий Коев.

**Инженер Юлий Коев:** (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Предложението за разглеждане и утвърждаване в настоящата сесия на Народното събрание проектобюджет на Народна република България за 1956 г. отразява в своите цифри растящата икономическа мощ на нашата страна и обезпечава със своите мероприятия средства за по-нататъшно развитие на всички отрасли на народното стопанство, науката, изкуството и културата.

За разлика от бюджетите на капиталистическите страни проектобюджетът на Народна република България е бюджет на мирно изграждане и творчески подем, бюджет, предвиждащ по-нататъшния разцвет на нашата Димитровска родина.

В капиталистическите страни, в основата на които лежи частната собственост на средствата за производство и експлоатацията на мнозинството от населението от малцинството, държавата и техните бюджети са оръдие за класово подтисничество, средства, които обезпечават интересите на експлоататорското малцинство в цялата вътрешна и външна политика. Още Маркс е писал, че бюджетът на капиталистическата държава „не е нищо друго освен класов бюджет, бюджет на буржоазията“.

В бюджета на капиталистическите страни решаващо значение заемат военните разходи. За бюджетите на империалистическите страни е характерен високият дял на раз-

ходи за въоръжаване и други военни цели, пряко или косвено свързани с агресивната външна политика на империалистическите държави.

В САЩ през време на Втората световна война военните разходи поглъщаха повече от 50% от националния доход и до 90% от всички бюджетни разходи. В бюджетопроекта на САЩ за 1956/1957 финансова година са предвидени преки военни разходи не по-малко от 42,4 милиарда долара, възлизайщи на 64% от всичките бюджетни разходи. Тук трябва да се отнесат също и разходите за научни изследвания в областта на атомната техника, за производство и усъвършенстване на нови средства за масово унищожение, които разходи възлизат на 2 милиарда долара. Същевременно в същия проектобюджет се указва, че не се предвижда намаление на данъчното бреме на населението предвид големия държавен дълг от 274,3 милиарда долара.

Второ място след военните разходи в бюджета на капиталистическите страни заемат разходите по изплащане на лихвите и погасяване на държавните заеми.

За последните 20 години държавният дълг на Англия е нараснал повече от три пъти, на Франция — 5 пъти, на САЩ — почти 15 пъти, на Япония — 25 пъти. За текущи плащания на държавния дълг, без да се смятат погашенията им, такива богати капиталистически страни като САЩ и Англия разходват ежегодно 15—20% от всичките свои бюджетни възможности.

Чрез направляване на военните разходи и плащане на държавния дълг буржоазната държава използва бюджета в качеството на фин смукателен механизъм, който изсмуква допълнителни приходи от широките маси на населението и ги прехвърля в бездънните джобове на капиталистическите монополи под форма на санираци, кризисни и други мероприятия.

А що се касае до социално-културните разходи, тези разходи заемат съвсем незначително място в разходите на капиталистическите бюджети. За министерствата на здравеопазването, просветата и обществените осигуровки в бюджетопроекта на САЩ за 1956/1957 година се предвиждат разходи на сума 2303 милиарда долара, т. е. по-малко от 3,5% от всичките бюджетни разходи. За строеж на училища и културни институти се предвиждат само 88 милиона долара.

Държавните бюджети на страните с народна демокрация се коренно различават от бюджетите на капиталистическите страни. В противоположност на капиталистическите страни, където бюджетите са допълнително средство за експлоатация на трудещите се, държавният бюджет на Народна република България представлява основен финансов план, осигуряващ разпределението на националния доход

за нуждите на разширеното възпроизводство, за индустриализация на страната, за социалистическото преустройство на селското стопанство, за задоволяване на растящите потребности на цялото общество. Характерен белег на бюджета за 1956 г. е значителното, с 900 милиона лева, повишение на приходите над разходите, което свидетелствува за здравината и устойчивостта на финансовата политика на народното правителство.

За разлика от капиталистическите страни, където основната маса на приходите постъпва от данъци, главен източник на приходите по бюджета за 1956 г. в размер на 14 577 000 000 лв., или 78,91% от всичките приходи, е развиващото се с бързи темпове народно стопанство.

От общата сума на разходите 15 792 000 000 лв., или 90%, се насочват за финансиране на народното стопанство и социално-културните мероприятия, както следва: за по-нататъшното развитие на тежката промишленост, електроизграждането, добива на каменни въглища и руди и пр. — 14,31%; за социалистическото преустройство на селското стопанство 13,08%; за социално-културни мероприятия — 24,67%.

Едно от важните места в бюджетпроекта за 1956 г. заема въпросът за развитието на енергетиката и по-нататъшното електроизграждане на страната, за която цел се заделят средства в размер на 651 000 000 лв. През настоящата година пред Министерството на електрификацията е поставена важната и отговорна задача да се въведат в действие електрически централи с обща мощност над 140 хиляди киловата.

През първото полугодие на настоящата година ще влезе в действие първата каскада от водни централи в горния участък на живописния Искърски пролом, състояща се от ВЕЦ „Пасарел“ с мощност 26 000 киловата, работеща като подязовирна централа на най-големия застроен у нас язовир „Сталин“, с полезна вместимост 640 милиона кубически метра вода, и следваща ВЕЦ „Кокаляне“ с мощност 22 000 киловата. Двете централи ще дават годишно производство 133 000 000 киловатчаса електрическа енергия.

От ВЕЦ „Кокаляне“ водите на Искъра ще се използват за напояване на 500 000 декара от Софийското поле, а значителна част от тях ще бъдат отведени чрез плавателен канал за оводняване на столицата посредством множество канали и езера, предназначени за отдих и култура.

Теренните условия в нашата страна са значително благоприятни за строеж на високопланински водни електрически централи.

Планинският терен с наличието на високо разположени зони със значителни валежи и възможности за събиране на

водни количества на големи височини създават условия за построяване на водни електрически централи със сравнително неголеми водни количества, но с огромни падове от няколко стотин метра. Такива са централите на Баташкия водносилов път.

В края на настоящата година ще влезе в действие ВЕЦ „Батак“ с мощност 30 000 киловата, която е първо стъпало на горния водносилов път, и ще преработва водите на изградения вече язовир „Васил Коларов“.

В дефилето на Крива река в Родопите ще се изгради язовирът „Батак“ с полезен обем на водохранилището 300 000 000 кубически метра, който ще захранва следващите две стъпала на водносиловия път ВЕЦ „Пещера“ и ВЕЦ „Алеко“.

За по-широко разгръщане на хидротехническото строителство по всички участъци на водносиловия път, както и за пълното завършване на ВЕЦ „Батак“ и включването ѝ в общата енергийна система на страната в бюджета е предвидена сумата от 215 000 000 лв.

През годината ще бъдат разгърнати нашироко работите по използването на енергийните възможности на р. Арда, която е изключително интересна река по отношение графика на водните ѝ количества. Тази река има максимални води през зимата, специално през месец декември, а минимум през август и септември. Ниските зимни температури, съчетани с влажни и топли ветрове, способствуват за падането на големи количества валежи през зимата и особено през месец декември. Наличието на зимен максимум позволява да се разглежда река Арда като естествен регулатор на водните електрически централи на другите реки, имащи връх на текущи води в пролетните месеци и минимум през зимните месеци на годината.

Във входа на скалистото дефиле „Дяволският мост“ ще се изгради 65 м бетонова стена на язовира „Студен кладенец“, който ще има обем на водохранилището 489 000 000 кубически метра и при пълно застрояване ще служи за напояване на 900 000 декара поливна площ. Строителството на язовир „Студен кладенец“ трябва да завърши през 1957 г. и в настоящия бюджет се предвиждат значителни средства за неговото изграждане.

Освен тези централи през годината ще бъдат въведени в действие следните нови мощности: ВЕЦ „Бързия“ с мощност 5600 киловата, ВЕЦ „Бели Искър“ с мощност 16 000 киловата, ВЕЦ „Петрохан“ с мощност 10 000 киловата, ВЕЦ „Чипровци“ с мощност 6400 киловата; 2 дизелови централи с мощност 3200 киловата и през годината ще влезе в действие разширението на ТЕЦ „Сталин“ с мощност 25 000 киловата.

През настоящата година ще бъдат електрифицирани нови 107 селища в нашата страна. Освен това ще бъдат електрифицирани 7 държавни земеделски стопанства, 26 машинно-тракторни станции, над 140 стопански дворове на ТКЗС, 37 помпени станции от местно значение и 7 помпени станции от национално значение с 300 000 декара поливна площ. С електрифицирането на горните обекти приложението на електрическата енергия в селскостопанското производство ще спомогне в значителна степен за получаване на по-високи и устойчиви добиви от нашата земя.

Другари и другарки! Засягайки отчасти дейността на Министерството на електрификацията, бих желал да засегна един съществен въпрос. Министърът на финансите др. Кирил Лазаров в своя доклад изнесе, че в Софийския окръг 77% от селищата са електрифицирани. Това безспорно е добро постижение. В нашата страна съществуват райони с по-голям процент електрифицирани селища, каквито са Пловдивският, Търновският и Плевенският окръзи.

Също по друг среден показател имаме добри постижения — през 1955 г. 80% от населението в нашата страна се ползуваше от облагите на електрическата енергия.

Но в Коларовградски окръг не можем да се похвалим с такива постижения. Ние имаме само 37% от селищата електрифицирани и едва 28% от населението може да ползува електрическа енергия.

Това постоянно изоставане на Коларовградския окръг в областта на електрификацията безспорно се отразява извънредно зле върху неговото стопанско развитие и особено болезнено това се чувствава при организационното укрепване на ТКЗС. Такива райони, изостанали в електрификационно отношение, са не само Коларовградският, а и Провадийска и Разградска околия, Хасковски окръг и др.

Ето защо крайно време е Министерството на електрификацията да постави порядък в реда на планирането и начина на електрифицирането на отделните селища, като по този начин даде възможност на изоставащите райони да догонят останалата част от страната.

Другарки и другари народни представители! В североизточния край на нашата страна се намира сравнително високата леко хълмиста равнина, известна под името Златна Добруджа, както обичаха да я наричат в своите речи бившите фашистки управници. Добруджа беше златна с нейната тежка доброкачествена пшеница само за българските чифликчий и чокои, но за широките слоеве на народа тя беше тъмна, безводна и забравена в своята вековна изостаналост.

Селското стопанство в Добруджа беше изостанало поради безобразното капиталистическо използване в миналото на богатата добруджанска земя. За 50—60 години горите на Добруджа бяха наполовина изсечени, а пасищата почти уни-

щожени. По обезлесената степ през зимата духат силни и студени ветрове, които отвяват снежната покривка и причиняват измръзване на посевите, а през лятото горещите ветрове прегарят житните посеви преди да са напълно узрели и намаляват добивите до 40%.

В Добруджа нямаше никаква индустрия, а шосейната мрежа беше съвсем неразвита. Повечето от селата не бяха свързани с шосета и при кал и заснежаване оставаха с месеци напълно откъснати. Водата за пиене беше съвсем недостатъчна. Вадеше се от кладенци с дълбочина 100 и повече метра, а в някои селища редовно се носеше от 10 до 15 километра разстояние. Ето такъв тъжен и нерадостен беше животът на Добруджа в миналото.

Но обработваемата площ на Добруджа представлява 1/8 част от общата обработваема площ на страната. Природните дадености на Добруджа — богатият чернозем, равнинният характер на терена, широките обработваеми площи — позволяват пълното механизизиране на всички видове полски работи и широкото внедряване на висока селскостопанска агротехника. Освен това в Добруджа има прекрасни условия за всеostrанно развитие на животновъдството.

Икономическото значение на Добруджа за нашето народно стопанство е голямо поради обстоятелството, че ако осигурим получаването на високи и устойчиви добиви от главните за Добруджа зърнено-хлебни култури, то в другите части на страната, които са пригодни за интензивни култури, ще бъдат освободени значителни площи за тяхното отглеждане.

В резултат на това Министерският съвет и Централният комитет на БКП издадоха през 1951 г. 236-то постановление за развитие на селското стопанство, водоснабдяването и електрификацията на Добруджа.

За непълни 5 години в Добруджа са залесени 70 000 декара държавни горски пояси, 80 000 декара полезащитни горски пояси и 35 000 декара нови гори. Построи се Батовската напоителна система с 5000 декара поливна площ, Айдемирската отводнителна система с 30 000 декара напоявана площ, първият етап от Блатнишката напоителна система с 9000 декара поливна площ. Строи се дигата и отводнителната система на Попино—Гарванската напоителна система с 20 000 декара напоявана площ, построиха се 31 малки язовира, 3 тръбни кладенци с дълбочина от 40 до 60 метра, които дават прекрасни резултати. В с. Видно, Балчишко, един тръбен кладенец осигурява 10 литра в секунда вода и се използва за поливане на 100 декара градини.

През 1955 г. се постигна 80% механизация на основните видове полски работи и от по-успешното внедряване на агротехническите мероприятия значително се повишиха

добивите от земеделските култури. Преди средният добив на пшеница в Добруджа се колебаеше между 100—120 кг, а сега среден добив в Добруджа от 200 кг е нормално явление. Така много трудово-кооперативни земеделски стопанства в Добруджа стават укрепнали, а кооператорите замощни. С настоящото благосъстояние се подобрява и битът на населението. Така, с животворната и благодатна сила на водата и електрическата енергия, с трактора и комбайна в Добруджа навлиза и новата социалистическа култура. Досега са водоснабдени в Добруджа 182 селища и електрифицирани 226 селища. През настоящата година ще бъдат водоснабдени нови 67 и електрифицирани 41 селища.

С изпълнението на това постановление, в което са отразени надеждите и желанията на цялото добруджанско население, се извършва едно велико дело — преобразява се природата, битът и културата и постепенно минава в забавна тежкото нерадостно и проклето минало.

Няма да минат много години и в тази част на нашата Родина ще израснат мощните зелени стени на новите гори. Тогава вятърът няма да оголва посежите през зимата, а горещият суховеи — да прегаря зърното. Така Добруджа ще стане китна и богата градина, сигурна житница на нашата страна, със замощно, благоденстващо и щастливо население.

Трудещите се от Коларовградски окръг, които безрезервно подкрепят мирната политика на нашето народно правителство, отразена в бюджета за 1956 г., ще констатираят със задоволство и ентузиазъм следните мероприятия.

През настоящата година започва с усилен темпове изграждането на завода за автотракторни резервни части в Коларовград, който следва да бъде завършен в основни линии през 1957 г. Покрай основното предназначение на завода — да снабдява автотракторния парк на страната с резервни части — предвижда се в недалечно време да бъдат изградени моторен и монтажнен цехове за производство на дизелови и бензинови автотракторни мотори. Този завод и проектиращата се топлосилова централа със значителна мощност ще окажат благотворно влияние върху стопанското процъфтяване на Коларовград и близките нему селища.

Коларовградският окръг има широки възможности за разгръщане на водно строителство за използване множество текущи и близки подпочвени води за напояване. През настоящата година ще започне изграждането на напоятелни системи в низината на р. Камчия и долината на р. Враня, като също бъдат застроени 3 язовира — „Съединение“, „Фисека“ и „Сеячи“, с обща полезна вместимост 32 000 000 кубически метра, които ще осигурят напояването на 34 000 декара поливна площ.

Тези напоителни системи, както и напоителната система в поречието на р. Черни Лом, съчетани със строителството на множество малки язовири, помпени станции и изкуствени езера, ще създадат условия за получаването на високи и устойчиви добиви от плодородните полета на Коларовградски окръг.

Другарки и другари народни представители! С особено задоволство участвувам в разглеждането и приемането на такъв бюджет, който разкрива необятни перспективи за по-нататъшния разцвет на нашата Родина, тръгнала уверено по пътя на социализма.

Аз ще гласувам за предложения бюджет на Народна република България за 1956 г. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Има думата за изказване народният представител др. Петър Бараков:

**Петър Бараков:** (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Проектобюджетът на Народна република България за 1956 г., внесен от правителството за разглеждане и одобрение в настоящата сесия на Народното събрание, е реален израз на финансовия и икономическия стабилитет на нашата страна. Той е израз на мирната политика на Българската комунистическа партия и народното правителство, израз на творческите инициативи и ентузиазъм на широките трудещи се маси, строители на социализма в нашата Родина. Проектобюджетът на Републиката за 1956 г. осигурява изпълнението на задачите, поставени в годишния народностопански план за социалистическото развитие в страната. Проектът за държавния бюджет за 1956 г. обезпечава със средства мероприятията, предвидени по този план, осигурява непрекъснатия строеж на тежката промишленост, ускореното развитие на селското стопанство, бързото увеличение производството на стоки за широко потребление. Предвидени са също средства за развитието на науката, изкуството и културата.

Другари! Българският народ, който стои в първите редици на борците за мир, водени от великия Съветски съюз, сега е насочил всички свои сили, цялата си енергия към изпълнение на народностопанския план за 1956 г. и осъществяване задачите, поставени от VI конгрес на Българската комунистическа партия.

Социалистическата икономика не познава стопански кризи, колебания и застои. Тя се развива и усъвършенствува непрекъснато, като постоянно се увеличава количеството и повишава качеството на продукцията и се намалява себестойността на тази продукция. Такива са характерните белези на нашата икономика, такива са основните задачи, с които се справя понастоящем нашата промишле-

ност. Нашата промишленост усвоява с всяка измината година нови, все по-сложни производства. През настоящата 1956 г. ѝ предстои да даде на Родината нов вид комбайни за прибиране на царевичата, подедни шахтови машини, взривообезопасени електромотори, мотоциклети, велосипеди, електродвигатели, центрофуги с голяма мощност, стабилни киноапарати и др.

През настоящата 1956 г. ще се довърши разширението на металургичния завод „Ленин“, като се пусне в експлоатация доменният цех. Една част от оборудването му е възложена и на Държавния машинен завод „Валцаров“ — Плевен. За нашето родно корабостроене ще бъдат изработени редица кораби, част от обзавеждането на които е възложено пак на заводи от гр. Плевен. Минната промишленост през 1956 г. ще трябва да завоюва редица нови успехи, което без наличие на съвременна техника ще бъде трудно. Трудещите се от гр. Плевен ще снабдят нашите минни предприятия с десетки и висококачествени мощни компресори тип „Борец“. Аз се гордея, че заводът „Валцаров“, в който работя от близо 30 години, ще даде ценен принос в нашата родна минна и металургическа промишленост. Гордея се с това, че нашият колектив изработва ценни и важни машини за нашето народно стопанство.

Изпълнението на народностопанския план по всички негови показатели е въпрос важен, решаващ и мерило за патриотизма на трудещите се. Борбата за мир е неотлъчно свързана с борбата за изпълнение на плана, с борбата за изпълнението на поставените от партията и правителството задачи. Задачите, поставени пред плевенските трудещи се, ще бъдат изпълнени и преизпълнени. Гаранция за това е успешното изпълнение на плана през 1955 г., гаранция за това е твърдата воля на работническата класа от плевенските предприятия да постигне още по-голям успех в борбата за изпълнение на плана за 1956 г. по всички показатели.

В миналото гр. Плевен беше един от примерите на политиката, която провеждаха царските правителства. България, казваха те, е земеделска страна и място за индустрия в нея няма. Град Плевен е земеделски център и такъв ще си остане. И те се постараха да дадат на града ни облика на изостанал провинциален земеделски град. А това, че гр. Плевен е град на българо-руската и българо-съветската дружба, това не ги смущаваше.

Плевен стана известен със своите паметници от миналото и със своите пословични кал и прах, стана известен със своето лозарство и със своите епидемии.

Това беше така, защото въпросите за благоустрояването, канализацията, водоснабдяването и павирането бяха

въпроси, които стояха на последно място за фашизираните управници. Личните им сметки и интереси седяха на преден план.

След 9 септември 1944 г. гр. Плевен зае своето достойно място в нашата социалистическа Родина и израства като индустриално-земеделски център. В града ни бяха построени редица предприятия от републиканско и местно значение. Такива са: текстилният комбинат „Асен Халачев“, фуражният комбинат „Сергей Миронович Киров“, консервният комбинат „Георги Киров“, дървообработвателният завод „Вълко Червенков“, хлебозавод и пр. На мястото на пръснатите някога работилници на бивши частници застанаха крупни предприятия, снабдени с модерна техника, като завод „Валцаров“, ремонтният завод № 2 — „Трактор“ и др. За съжаление обаче все още заводите „Валцаров“ и „Трактор“ се помещават в схлупените сгради, останали от времето на частниците, което не позволява на колективите им да разгърнат докрай своите възможности.

След 9 септември се започна канализацията на града. Беше намерен нов водоизточник, каптиран и снабдяването с вода отчасти се подобри. Понастоящем се правят проучвания за снабдяването на града с вода от троянските водоизточници, с което напълно ще се задоволят нуждите на нашия град. В областта на здравеопазването през 1955 г. се откри градска болница със 150 легла и същата пое обслужването на половината от населението в града. Осигурен е терен за построяването на нова болница с 400 легла, която напълно би задовредила нуждите ни. От 1951 до 1954 г. са построени 11 жилищни блока със 165 апартамента, през 1955 г. са започнати и в момента се привършват два жилищни блока с 22 апартамента. За нови жилищни блокове през 1956 г. е отпусната сумата 3 600 000 лева. Трябва да се отбележи обаче, че темповете на строителството в града ни не отговарят на нарасналите нужди на населението.

Другарки и другари народни представители! Вдъхновени от великото строителство на социализма, в нашия град израснаха редица първенци в производството, като многостановничката Парашкевица Петрова от текстилния комбинат „Асен Халачев“, която работи на 12 стана по плана за 1963 г.; Христо П. Атанасов — стругар; Тодор Цончев — шлосер; леярите Христо Коев и Стефан Ябълкаров. В града ни ежедневно растат нови кадри на нашата работническа класа, начело на които са орденоносците Алекси Виделов, Иван Михайлов, Христо Атанасов, Иван Якимов и др. Нашите кадри работят уверено, защото знаят, че народната власт ни води към нови и нови успехи за построяването на социализма. Съгласно перспективните планове за строителство предстои изграждането на нов машиностроителен за-

зод „Никола Йонков Валцаров“ и нов модерен ремонтен завод за ремонтране на трактори, комбайни и други земеделски съоръжения. Понастоящем се правят проучвания за съвместно построяване на тия големи обекти. При подобно строителство ще бъдат осъществени големи икономии за народното строителство, като например: вместо две — една строителна площадка, вместо две — една енергийна централа, вместо две — една сушилна за дървен материал, една железопътна стрелка и др. С осъществяването на този проект и осъществяване построяването на тия предприятия ще се подобри още повече качеството на произвежданата продукция, ще се намали себестойността, ще се увеличи асортиментът на произведените стоки. Квалифицираните работнически сили, с които разполага нашият град, ще намерят възможност за приложение на своя опит.

Завършвайки своето изказване, другари и другарки народни представители, аз не мога да не си спомня думите на нашия безсмъртен патрон Никола Йонков Валцаров: „Ще строим завод с яки бетонни стени, ще строим завод на живота“. За тоя нов завод, за нашия нов живот гаранция е проектобюджетът, който понастоящем разглеждаме. Затова аз ще гласувам за приемането му така, както е предложен. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарки и другари народни представители! Давам думата на министъра на тежката промишленост д-р. Тано Цолов да отговори на питането, което беше отправено вчера към него от страна на народния представител Георги Дамянов.

**Министър Тано Цолов:** (*От трибуната*) Другари и другарки народни представители! Както от предложението законопроект по бюджета за 1956 г., така и от доклада на д-р. Кирил Лазаров се вижда какви големи грижи и средства отделят партията и правителството за изграждането и развитието на нашата тежка промишленост. И тия средства не отиват напразно.

През 1955 г. работниците, инженерите, техниците и служителите от предприятията към Министерството на тежката промишленост с братската помощ на великия Съветски съюз и страните с народна демокрация завоюваха сериозни успехи в борбата за претворяване в живо дело решенията на VI конгрес на партията. За изтеклата година те произведоха и предадоха на народното стопанство за над 1 150 000 000 лв. продукция в повече в сравнение с предвиденото по Директивата за Втория петгодишен план.

Планът по производителността на труда бе изпълнен 105,8%, а по печалбата за 9-те месеца на 1955 г. — 100%.

Една от основните задачи, която бе поставена от VI конгрес на партията пред тежката промишленост, бе задачата

да се осигурят достатъчно каменни въглища на страната, като се ликвидира временното несъответствие между производството и постоянно нарастващите нужди на народното стопанство от въглища.

Благодарение на героичния труд на нашите миньори, под ръководството на партията тази задача за съвсем кратък период в основни линии се решава успешно. Сега националния железопътен транспорт, промишлените предприятия, електроцентралите и населението се снабдяват редовно с каменни въглища.

По отношение производството на азотни торове, калципирана сода и някои други производства на химическата промишленост в края на 1955 г. бе достигнато нивото, предвидено за 1957 г.

Още в края на 1955 г. предвидените запаси по железните руди за цялата петилетка бяха надхвърлени около 4 пъти. През изтеклата година бяха предадени допълнително на Министерството на външната търговия стоки за износ за над 106 000 000 лв. в повече от първоначално утвърдения от Министерския съвет план.

Успешно се решава завършването и на основните пускови обекти по капиталното строителство. Въведени бяха в срок Оловно-цинковият завод, цехът за сода каустик към Содовия завод „Карл Маркс“, механичният цех на Завода за металорежещи машини „Вълко Червенков“, рудник „Република III“, рудник „Чукурово“, рудник „Болшевик“ и още много други обекти. Всяка година се извисяват и задимяват комините на нови заводи в различни краища на нашата Родина.

Работещите кадри в Министерството на тежката промишленост и управленията и ръководните кадри по места все повече вникват в икономиката на предприятията и насочват усилията на колективите към изпълнението на плана по всички показатели.

Има обаче и предприятия в системата на Министерството на тежката промишленост, чиито ръководства не се борят настойчиво за изпълнението на плана по всички показатели в поверените им предприятия, допускат преразходи, произвеждат лошакачествена продукция. Едно от тези предприятия е и циментовият завод „Вулкан“, който не изпълни плана си за 1955 г. и за 9-месечието допусна преразход по себестойността с около 6 000 000 лева, за което справедливо др. Георги Дамянов постави въпроса.

Кои са главните причини за това?

1. Заводът е строен да работи на въглища от рудник „Вулкан“, които имаха пепелно съдържание до 34% и 2500 калории. Вследствие изчерпването на рудника през 1954/1955 г. се наложи циментовият завод да се снабдява с въглища от други рудници на Маришкия басейн с по-ниска

калоричност, с по-високо пепелно съдържание и по-голяма влага. За да подобрим горивото за пещите на завода, бе решено да се употребят известно количество антрацитни въглища, тъй като в чужбина се употребяват в циментовото производство антрацитни въглища и дават добър ефект. Употребата на антрацита обаче се отрази неблагоприятно върху трайността на огнеупорната зидария на пещите — от високата температура на антрацита шамотът прегаря. Наложно се всеки месец да се преиззидват пещите, вследствие на което се увеличиха престойте и се допусна преразход на огнеупори. Този преразход възлиза на 1 387 000 лева.

2. С построяването на третата пещ на завода количеството на употребяваните въглища се увеличи от 800 на 1100 тона дневно, а парата за изсушаването на въглищата не се увеличи, тъй като доставката на новите парни котли се забави. Това доведе до непълно изсушаване на въглищата, с което се намалява производството и се увеличава разходът на въглища. От недоброто изсушаване на въглищата и от употребата на антрацит, който е по-скъп от лигнита, е направен преразход за около 600 000 лева.

3. Ръководството на завода в лицето на неговия директор Бицев работи лошо, то не можа да установи строга технологическа дисциплина, допускаше често отклонения в състава на горивната смес, значителни колебания във влагата на изсушеното гориво, колебание във водното съдържание на кашата. Малко грижи полага това ръководство за квалификацията на работниците, за укрепване на трудовата дисциплина. В завода лошо се поддържа и използва наличната механизация, допускат се чести аварии.

Вследствие главно на тези сериозни слабости в ръководството на завода и в управлението „Нерудни изкопаеми и строителни материали“ е допуснат преразход в общозаводски разходи в размер на 2 080 000 лева. Допуснат е преразход на електроенергия, платени са в повече маневрени такси, глоби и др. — общо над 1 000 000 лв.

Сериозна наша слабост е, че през 1955 г. доста хора, особено от управлението, начело с началника др. Панайотов, бяха изпращани в завода, но въпреки това ние не можахме да окажем нужната помощ, за да се ликвидират тези недостатъци, да се укрепи ръководството на завода.

В това отношение правилна е критиката на др. Дичев, който тук говори за многото човекодни (464), които са изразходвани в командировки на служители от управлението и министерството, изпращани в помощ на завод „Вулкан“. Действително това е ненормално положение. Ние потърсихме отговорност от тия, които отиват на място и не оказват достатъчно помощ, а само регистрират лошото състояние на работата.

Мисля обаче, че др. Дичев ще се съгласи, че също така не е съвсем нормално положението, гдето служители от Комисията за държавен контрол само за да направят проверка на състоянието на работата в завода са изразходвали около 120 човекодни.

**Обаждат се: Съревнование!**

**Председател на КДК Димо Дичев:** Твоите хора проверка ли са правили или на разходка са ходили? Това кажи.

**Министър Тано Цолов:** Нашите хора са отишли в завода, за да оказват помощ.

**Зам.-председател на МС Райко Дамянов:** (Към Димо Дичев) Трябва бързо да си правиш проверките.

**Министър Тано Цолов:** Министерството взема мерки за подобряване работата в циментовия завод „Вулкан“. Вече се премина към иззидване на пещите с по-устойчиви магнезитови огнеупори, имащи трайност до 6 месеца, вместо шамотните материали, които се подменяваха всеки месец.

За подобряване качеството на горивото през 1956 г. заводът ще получи 150 000 тона обогатени въглища от химкомбината „Сталин“ и по този начин горивото ще бъде със средно пепелно съдържание до 32%, а не както досега — 38%.

Ще се пуснат в експлоатация новите парни котли, с което ще се осигури достатъчно пара за изсушаване на въглищата.

Вземат се мерки за укрепване ръководството на завода.

С тези мерки и мерките, които допълнително ще вземем, аз мога да уверя Народното събрание, че планът за 1956 г. на завода „Вулкан“ ще бъде изпълнен.

За 1956 г. с бюджета се възлагат на Министерството на тежката промишленост още по-отговорни задачи. Със средствата, които се предвиждат, се дава възможност да започне строежът на Медодобивния завод — цеха за син камък, разширението на химическия комбинат „Сталин“, на нов циментов завод, на завода за суперфосфатни торове; да продължи строителството на завода за автотракторни резервни части, на завода за огнеупорни материали, разширението на металургичния завод „Ленин“. През 1956 г. ще се въведе в експлоатация вторият етап на Оловно-цинковия завод — оловното производство, ще продължи строителството на рудниците „Република III“, „Болшевик“, на най-големия рудник у нас „Марица-изток“ и т. н.

С бюджета се предвижда от системата на Министерството на тежката промишленост да постъпят по финансовия план

под формата на печалба, данък-оборот, амортизационни отчисления и др. около 1 милиард и 400 милиона лева.

Обсъждайки плана за 1956 г., работниците, инженерите, техниците и служителите поемат нови обязательства за разкриване на допълнителни резерви, за максимално използване на механизацията и набелязват мерки за изпълнението на плана по производството, по производителността на труда и снижение себестойността на продукцията, за пресичане пътя на всички канали, по които изтичат натрупванията, за да изпълним указанията на председателя на Министерския съвет др. Вълко Червенков, дадени на Републиканското съвещание по промишлеността, строителството и транспорта, всяко предприятие да обезпечи изпълнението на плана по всички показатели и да предадем на народното стопанство повече от запланираната и по-качествена продукция, да осигурим постъпленията на средствата, предвидени по бюджета за 1956 г.

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** След отговора на др. министър Тано Цолов давам думата на др. Георги Дамянов, за да каже доволен ли е от отговора.

Искате ли думата, другарю Дамянов?

**Георги Дамянов:** Аз познавам министъра на тежката промишленост и имам пълно доверие в неговите способности. Той разясни, че са вземани някои мерки по линията на техниката, но по главния въпрос — за кадрите, той нищо не каза, а той знае, че Сталин каза, че кадрите решават всичко. Аз заявявам, че съм доволен от отговора и съм напълно уверен, че и по този въпрос той ще вземе необходимите мерки и няма да позволи да се повтори такава явление, каквото е имало досега в завода.

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другари народни представители, разискванията по бюджетопроекта за 1956 г. на Народна република България са приключени.

Съгласно Правилника за вътрешния ред на Народното събрание давам думата на министъра на финансите за допълнително слово.

**Министър Кирил Лазаров:** (От трибуната) Другарки и другари народни представители, проектът на държавния бюджет на Народна република България за 1956 г. беше подробно разгледан от бюджетарната комисия и всестранно обсъден в заседанията на настоящата сесия на Народното събрание.

Народните представители в своите изказвания изцяло одобриха внесения от Министерския съвет проектобюджет,

което изразява пълното единодушие между Народното събрание и правителството на Народна република България.

При обсъждане на проекта на държавния бюджет за 1956 г. народните представители подчертаха, че в бюджета правилно са отразени решенията на VI конгрес на Българската комунистическа партия за по-нататъшното развитие на народното стопанство, за по-нататъшното подобряване на материалното и културното благосъстояние на нашия народ.

Народните представители, които взеха думата по проект-бюджета за 1956 г., правилно отбелязаха, че бюджетът е творчески и градивен, че в него е материализирана генералната линия на партията и правителството, че той отразява политиката, насочена към успешното строителство на социализма в нашата страна.

Финансирането на набелязаното голямо стопанско и културно строителство изисква мобилизация на огромни средства — 18,5 милиарда лева, които в основната си част трябва да постъпят от социалистическия сектор на народното стопанство — от държавните и кооперативните стопански предприятия и организации.

Необходимо условие за набирането на тези крупни средства е изпълнението на народностопанския план от всички предприятия и по всички показатели. Изказалите се народни представители правилно посочиха, че за обезпечаване постъпленията на държавния бюджет решаващо значение има изпълнението на плана за снижение на себестойността на продукцията по пътя на увеличаване производителността на труда, по-пълно използване мощностите на машините и съоръженията и пестеливо разходване на суровините, материалите, горивото и паричните средства.

Снижението на себестойността на продукцията и борбата за строг режим на икономии трябва да бъде ежедневна грижа на ръководителя на всяка стопанска организация, всяко предприятие, всеки цех, всяко бюджетно учреждение.

Едновременно с посочените големи наши успехи някои народни представители основателно се спряха на редица недостатъци в работата на министерствата, ведомствата и техните органи по места. Бяха изнесени не малко случаи на неизпълнение на държавните задачи от отделни заводи, фабрики, машинно-тракторни станции, търговски организации и т. н., а така също и някои слабости на държавния апарат.

Очевидно е, че другарите министри и ръководители на ведомства ще вземат под внимание посочените слабости и ще проведат мероприятия за тяхното отстраняване. Министерството на финансите от своя страна също ще продължи работата за отстраняване на съществуващите недоста-

тъщи в някои финансови и банкови органи, за да може през 1956 г. да се достигнат нови още по-големи успехи в развитието на народното стопанство.

На фона на големите победи на стопанския и културния фронт ние сме длъжни да видим слабостите и недостатъците в работата на отделни участъци и да вземем мерки за тяхното отстраняване. Но тези слабости и недостатъци не могат да засенчат забележителните успехи на нашата социалистическа икономика, финанси и култура. При условията на народнодемократическата власт недостатъците, които се срещат в нашата работа, се отстраняват по пътя на критиката и самокритиката, чрез повишаване квалификацията на работниците и служителите, подобряване на държавния апарат и чрез огромна масово-политическа разяснителна работа на политико-обществените и професионални организации.

Другарки и другари народни представители! Бюджетарната комисия при Народното събрание при разглеждането на проекта на държавния бюджет за 1956 г. набеляза известни съкращения в разходната част и предложи на Народното събрание да се намалят кредитите на редица министерства и ведомства на обща сума 13 576 000 лв. Тези съкращения засягат управленческите разходи, като командировки, канцеларски и др. Бюджетарната комисия предложи също да се увеличат разходите на Министерството на културата със 100 000 лв. за попълване книжния фонд на Народната библиотека „В. Коларов“. Остатъкът в размер на 13 476 000 лв. комисията предлага да се отнесат в резервния фонд на правителството.

Упълномощен съм да заявя, че правителството на Народна република България е съгласно с тези предложения на бюджетарната комисия.

Министерският съвет също ще обсъди и другите предложения на бюджетарната комисия.

Не може да има никакво съмнение, че трудещите се в нашата страна, сплотени около Българската комунистическа партия и народното правителство, ще поемат като свое собствено дело поставените в бюджета на държавата за 1956 г. задачи и ще осигурят тяхното безусловно изпълнение.

В заключение смятам, че е необходимо, особено сега пред изборите за народни съвети, за съдии и съдебни заседатели за народните съдилища, другарите народни представители широко да разяснят пред своите избиратели задачите, които стоят пред страната във връзка с изпълнението на държавния бюджет за 1956 г.

Нужно е мероприятията, които се набелязват по държавния народностопански план и държавния бюджет за

1956 г., да се разяснят на трудещите се във всички краища на страната, във всеки град и село, във всеки завод и фабрика. Това ще бъде пълна гаранция, че големите задачи през 1956 г. ще бъдат изпълнени и преизпълнени.

Ние сме убедени, че Народното събрание единодушно ще одобри проекта на държавния бюджет на Народна република България за 1956 г. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Има думата за допълнително изказване и докладчикът на бюджетарната комисия др. Калю Калев.

**Докладчик Калю Калев:** Другарки и другари народни представители! Понеже не се направиха предложения за изменение или допълнение на предложенията, които се направиха от бюджетарната комисия по предложения от правителството бюджетопроект, аз няма какво да кажа, освен да приемам предложението по бюджетопроекта така, както сме го направили. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другари и другарки народни представители! Пристъпваме към гласуване на бюджетопроекта за 1956 г.

Бюрото предлага бюджетопроектът да се гласува текст по текст, член по член.

Има ли друго предложение? — Няма.

Ония другари народни представители, които са съгласни бюджетопроектът на Народна република България за 1956 г. да бъде гласуван член по член, моля, да вдигнат ръка.

Който са против, моля, да гласуват. — Няма.

Въздържали се? — Няма.

Събранието приема бюджетопроектът да се гласува член по член.

Моля другаря докладчик на бюджетарната комисия да докладва бюджетопроекта член по член.

**Докладчик Калю Калев:** (*Чете*)

## „ЗАКОН

за бюджета на Народна република България за 1956 г.“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с докладваното заглавие, моля, да вдигнат ръка. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

„I

**Чл. 1.** Одобрява се бюджетът на Народна република България за 1956 г., както следва:

|                                                  |                     |
|--------------------------------------------------|---------------------|
| По приходите на сума                             | 18 474 436 хил. лв. |
| По разходите на сума                             | 17 574 436 хил. лв. |
| Превишение на приходите над<br>разходите на сума | 900 000 хил. лв.“   |

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 1, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

„**Чл. 2.** В приходната част на бюджета на държавата за 1956 г. се установяват постъпления от народното стопанство в размер на 14 577 342 хиляди лева.“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 2, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

„**Чл. 3.** Одобряват се в бюджета на държавата за 1956 г. разходи за финансиране на народното стопанство на сума 9 813 872 хиляди лева и освен това за сметка на собствените средства на стопанските предприятия и организации на сума 1 876 821 хиляди лева или всичко 11 690 693 хиляди лева.“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 3, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

„**Чл. 4.** Одобряват се в бюджета на държавата за 1956 г. разходи за финансиране на социално-културните мероприятия на сума 4 015 948 хиляди лева, а освен това за сметка на собствените средства на стопанските предприятия и организации 76 553 хиляди лева или общо 4 092 501 хиляди лева.“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 4, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

## Докладчик Калю Калев: (Чете)

„Чл. 5. От общата сума за финансиране на народното стопанство и социално-културните мероприятия в размер на 15 783 194 хиляди лева одобряват се средства:

а) за по-нататъшното развитие на тежката промишленост — електропроизводство, рудодобив, добив на каменни въглища и нефт, металургия и машиностроене, химическа промишленост, дървообработване и пр., с оглед непрекъснатото разширяване производствените мощности на страната и по-пълно задоволяване растящите нужди на населението, 2 259 632 хиляди лева от държавния бюджет, а освен това 907 327 хиляди лева за сметка на собствените средства на стопанските предприятия, или всичко 3 166 959 хиляди лева;

б) за финансиране на мероприятията за по-нататъшното развитие на селското стопанство, за усилване материално-техническата база на машинно-тракторните станции, за развитие на напоителните системи и увеличаване на площите за напояване, за разширяване и подобряване производството на елитни семена с оглед увеличаване добивите в селското стопанство, за по-нататъшното развитие на животновъдството и пр., както и за увеличаване и поддържане на горските насаждения 2 064 242 хиляди лева, а освен това и 42 591 хиляди лева за сметка на собствените средства на стопанските предприятия и организации, или всичко 2 106 833 хиляди лева;

в) за по-нататъшното увеличаване на производството на стоки за широко потребление, за подобряване на тяхното качество и увеличаване броя на асортиментите, както и за разширяване и подобряване на търговската мрежа 553 533 хиляди лева, а освен това за сметка на собствените средства на стопанските предприятия и организации 426 352 хиляди лева, или всичко 979 885 хиляди лева.

г) за разширяване и подобряване комунално-битовото обслужване на населението и за по-нататъшно развитие на жилищното строителство 824 588 хиляди лева общо от държавния бюджет и от собствените средства на предприятията;

д) за подобряване и разширяване на железопътния, автомобилния, водния и въздушен транспорт, както и за подобряване и разширяване на пътната мрежа и всички видове съобщения 984 910 хиляди лева, а освен това 316 406 хиляди лева за сметка на собствените средства на стопанските предприятия, или всичко 1 301 316 хиляди лева.

е) за народната просвета и култура — за начални, основни и средни общообразователни училища, детски градини, училища за трудови резерви, техникуми, училища по механизация на селското стопанство и други учебни заведения, за висши учебни заведения и научно-изследователски ин-

ститутути, за школи, курсове и други мероприятия за повишаване квалификацията на работниците, инженерно-техническите кадри и служителите, за библиотеки, музеи, театри, читалища, печат, радиоразпръскване и други мероприятия по просвета и култура 1 786 951 хиляди лева;

ж) за здравеопазването и физическата култура — за болници, санаториуми, диспансери, санитарно-противоепидемични станции, родилни домове, детски ясли и други мероприятия за оказване здравна помощ на населението, за спортни съоръжения и провеждане на мероприятията, свързани с развитието на физическата култура и спорта, 957 406 хиляди лева.

Освен това по бюджета на Държавното обществено осигуряване за профилакториуми, санатарно-курортно лечение, диетично хранене на работници и служители и други здравни мероприятия, както и за почивни станции и физкултурни мероприятия 90 756 хиляди лева;

з) за пенсии на работници, служители и др., за помощи и обезщетения при временна нетрудоспособност поради болест и майчинство, помощ за издръжка на деца и пр. 1 143 923 хиляди лева.“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 5, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

„Чл. 6. Обезпечават се средства за изплащане на населението печалбите и погашенията на облигациите по вътрешните държавни заеми в размер на 118 000 хиляди лева.“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 6, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

„Чл. 7. Установява се по бюджета на държавата за 1956 г. намаление на разходите по Министерството на народната отбрана в размер на 342 292 хиляди лева в сравнение с разходите за 1955 г.“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 7, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

## „II

**Чл. 8.** В съответствие с чл. 1 от настоящия закон одобрява се републиканският бюджет за 1956 г., както следва:

По приходите на сума . . . . . 15 600 407 хил. лв.  
 По разходите на сума . . . . . 14 700 407 хил. лв.,  
 Превишение на приходите над  
 разходите на сума . . . . . 900 000 хил. лв.  
 Субсидия на бюджетите на народ-  
 ните съвети на сума . . . . . 706 264 хил. лв.“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 8, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

**„Чл. 9.** Одобряват се сборните бюджети на народните съвети по окръзи за 1956 г., както следва:

| О к р ъ г         | По приходите<br>и разходите | В това число<br>отчисления<br>от държавни-<br>те приходи и<br>данъци | Освен това<br>преходящи<br>остатъци на<br>бюджетни<br>средства към<br>1. I. 1957 г. |
|-------------------|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Благоевградски | 93 949 000                  | 28 039 000                                                           | 1 900 000                                                                           |
| 2. Бургаски       | 143 603 000                 | 58 634 000                                                           | 2 900 000                                                                           |
| 3. Врачански      | 212 698 000                 | 96 097 000                                                           | 3 900 000                                                                           |
| 4. Коларовградски | 127 707 000                 | 47 134 000                                                           | 2 600 000                                                                           |
| 5. Плевенски      | 172 419 000                 | 74 728 000                                                           | 3 600 000                                                                           |
| 6. Пловдивски     | 265 354 000                 | 117 902 000                                                          | 5 800 000                                                                           |
| 7. Русенски       | 175 153 000                 | 77 018 000                                                           | 3 700 000                                                                           |
| 8. Софийски       | 223 406 000                 | 82 936 000                                                           | 4 700 000                                                                           |
| 9. Сталински      | 188 029 000                 | 67 849 000                                                           | 3 400 000                                                                           |
| 10. Старозагорски | 193 047 000                 | 82 716 000                                                           | 4 100 000                                                                           |
| 11. Търновски     | 158 348 000                 | 53 398 000                                                           | 3 300 000                                                                           |
| 12. Хасковски     | 195 152 000                 | 74 560 000                                                           | 3 200 000                                                                           |
| 13. Град София    | 430 340 000                 | 156 828 000                                                          | 4 900 000                                                                           |
| Всичко            | 2 579 205 000               | 1 017 839 000                                                        | 48 000 000                                                                          |

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 9, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

„Чл. 10. Установяват се за 1956 г. отчисления от данък върху оборота и данък върху общия доход по бюджетите на народните съвети в следните размери:

| О к р ъ г         | Проценти на отчисленията |                            |
|-------------------|--------------------------|----------------------------|
|                   | От данък върху оборота   | От данък върху общия доход |
| 1. Благоевградски | 30                       | 65                         |
| 2. Бургаски       | 20                       | 60                         |
| 3. Врачански      | 40                       | 70                         |
| 4. Коларовградски | 40                       | 60                         |
| 5. Плевенски      | 20                       | 60                         |
| 6. Пловдивски     | 12                       | 50                         |
| 7. Русенски       | 20                       | 60                         |
| 8. Софийски       | 20                       | 50                         |
| 9. Сталински      | 15                       | 50                         |
| 10. Старозагорски | 15                       | 60                         |
| 11. Търновски     | 8                        | 40                         |
| 12. Хасковски     | 25                       | 65                         |
| 13. Град София    | 4                        | 45                         |

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 10, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

**Докладчик Калю Калев: (Чете)**

„Чл. 11. Одобрява се отчетът за изпълнението на бюджета на Народна република България за 1954 г., както следва:

**По приходите:**

|                                                             |                      |
|-------------------------------------------------------------|----------------------|
| Републикански бюджет                                        | 14 168 125 хил. лева |
| Местни бюджети                                              | 1 992 315 хил. лева  |
| Държавно обществено осигуряване<br>и Управление на пенсиите | 940 988 хил. лева    |

**По разходите:**

|                                                             |                      |
|-------------------------------------------------------------|----------------------|
| Републикански бюджет                                        | 12 962 555 хил. лева |
| Местни бюджети                                              | 2 511 582 хил. лева  |
| Държавно обществено осигуряване<br>и Управление на пенсиите | 798 596 хил. лв.“    |

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарите народни представители, които са съгласни с прочетения чл. 11, моля, да гласуват. Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма. Приема се.

Другари народни представители! С това гласуване можем да се поздравим, че Законът за бюджета на Народна република България за 1956 г. е окончателно приет. *(Ръкопляскания)*

Давам 15 минути почивка.

*(След почивката)*

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** *(Звъни)* Заседанието продължава.

Преминаваме към точка втора от дневния ред:

**Разглеждане на законопроекта за изменение на Закона за наемите.**

Бюрото предлага, предвид на това, че законопроектът ви е раздаден преди два дена и вие сте го проучили вече, законопроектът, както и мотивите към него да не се четат. Правилникът позволява това.

Има ли друго предложение? — Няма.

Ония другари народни представители, които са съгласни да не се чете законопроектът за изменение на Закона за наемите и мотивите към него, моля, да гласуват. Мнозинство. Събранието приема.

*(Съгласно чл. 28 от Правилника за вътрешния ред на Второ Народно събрание поместват се мотивите и текстът на законопроекта, както са внесени за разглеждане:*

### **МОТИВИ**

**към законопроекта за изменение на Закона за наемите**

Другарки и другари народни представители! Сега действащият Закон за наемите от 4 април 1947 г. с неколкостепенните си изменения има за задача да осигури настаняването в съществуващата жилищна площ по нормите, предвидени в него. Тази задача в основни линии е изпълнена.

Но след засиленото строителство на държавни жилищни сгради и възлагане на народните съвети да разрешават въпроса за жилищните нужди на гражданите, съществуващата система на процесно и състезателно настаняване е вече непригодна. Стигна се до положението за единични жилищни обекти от стая или сервизно помещение пред жилищните комисии да се състезават значително число граждани, без с това да се създаде възможност за справедливо настаняване на нуждаещите се. Гражданите подават непрекъснато молби, правят много разходи, пилеят излишно време и все пак мъчно могат да получат необходимото им жилище.

Положението се усложнява и с това, че сегашната система на жилищно настаняване допуска много обжалвания и забавяния на делата, което особено затруднява настаняването.

Нарасналият авторитет на народните съвети кара гражданите да ги търсят все по-често и да искат от тях задоволяване на жилищните им нужди. За да могат да изпълнят тази своя обществена задача според възможностите, необходимо е настаняването да се извършва от самите народни съвети направо, а не чрез жилищните комисии.

С предложения законопроект се предвижда жилищното настаняване да се извършва от народните съвети след основно проучване и картотекиране на всички нуждаещи се. Това ще става въз основа на принципа за задоволяване най-първо най-нуждаещите се съгласно категории и степени, които ще бъдат разработени в правилника по приложението на закона. По този начин ще става настаняването както в държавните жилищни имоти, така и в частните свободни площи. Досегашната практика на народните съвети за настаняване в новопостроени държавни площи е именно такава, макар че в тази насока няма правни норми. Жилищните комисии ще бъдат заменени с технически органи на изпълнителните комитети за проучване и подготовка на жилищното настаняване.

Разбира се, при настаняването ще се явят спорове за право. Законопроектът предвижда правните спорове да се разрешават от народните съдилища. Но за да се премахне сегашното бавене по жилищните дела, многократното им разглеждане от съдилищата и прокуратурата, в законопроекта се предвижда прегледът по реда на надзора по тези дела да става от окръжния съд, който при отмяна на решението разрешава въпроса окончателно. Тези решения няма да се отнасят вече до Върховния съд и Главната прокуратура. Необходимо е да се отбележи, че при новата система на настаняване споровете за право по жилищни въпроси ще намалее извънредно много, тъй като едва когато се изясни напълно, че дадена площ е свободна, тя ще бъде вписана в списъка на обектите за настаняване.

С проекта се предлага в бъдеще наемните цени да бъдат определяни въз основа на специални таблици, които ще бъдат изработени от самите народни съвети и ще бъдат одобрени от Министерския съвет.

В законопроекта се урежда въпросът и за настаняването във ведомствени жилищни помещения.

Освен това проектът предвижда редица полезни изменения на отделни текстове в Закона за наемите, като например осигуряване възможността на наемодателя или наемателя да посочват свои близки лица за настаняване в освободените преходни, холови и половин стаи, допускат се

замены на жилища, урежда се положението при самосгъстяване, дават се правила за вилните помещения и пр.

Предлаганият проект за изменение на Закона за наемите ще създаде по-голяма справедливост при настаняването на нуждаещите се граждани в жилищните сгради, ще премахне големите разтакания по съдилищата на гражданите и ще даде възможност на народните съвети да се заемат по-организирано и по-системно с разрешението на жилищния проблем.

Като излагам горното, моля, другари народни представители, да обсъдите предлагания законопроект и ако го одобрите, да го гласувате.

Министър на правосъдието: **Р. Найденов**

## **ЗАКОНОПРОЕКТ**

### **за изменение на Закона за наемите**

**§ 1.** Аlineя II на чл. 1 се изменя така:

„Това разпореждане се отнася и до помещения и места, които държавните учреждения и предприятия или обществени организации държат или дават под наем.

Забележка. Правилата на Указа за насърчаване и подпомагане на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство не се отменят с този закон.“

**§ 2.** В чл. 2 се внасят следните изменения:

В точка 1 думите „по чл. 70, ал. III от Закона за задълженията и договорите“ се заличават, а след второто изречение се прибавя следното ново изречение: „Повторно даване на срок се допуска само в изключителни случаи.“

В точка 3 думите „добрите нрави“ се заменят с думите „правилата на социалистическата нравственост“.

В точка 4 думата „низходящи“ се заменя с думите „роднини по права линия“.

Точка 5 се изменя така:

„Когато един от сънаемателите на една стая встъпи в брак.“

В точка 6 думата „общински“ се заменя с думата „обществен“, а думите „или поемни условия“ се заличават.

**§ 3.** След чл. 2 се създава чл. 2а със следното съдържание:

„Съдебните решения за опразване на наети жилищни помещения, постановени въз основа на чл. 2, точки 2, 4 и 5, се изпълняват само след като на наемателя бъде предоставено друго жилище съобразно с досегашното по размери, наем и местонахождение в населеното място с оглед занятието на обитателя.

В случаите по точка 7 от чл. 2, когато трудовият договор е прекратен по искане на работника, служителя, пор-

тиера или чистачката или по някои от причините, предвидени в чл. 29, букви „б“, „в“ и „и“, в чл. 31, буква „в“, и чл. 33 от Кодекса на труда, ако наемателят не напусне заеманото от него помещение в двумесечен срок от прекратяване на трудовия договор, той се изважда от съдебния изпълнител въз основа на заповед, издадена от народния съдия. Относно военнослужащите, волнонаемните или служителите в Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи важат правилата, установени в правилниците по глава III. Във всички останали случаи на прекратяване на трудовия договор се прилага разпоредбата на ал. I на този член.“

§ 4. Алинеи I и II на чл. 3 се отменят и вместо тях се създава следната нова алинея:

„Наемната цена се определя от органа, който издава настанителната заповед, въз основа на таблици, изработени от изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, а за София — от изпълнителния комитет на Софийския градски народен съвет, и одобрени от Министерския съвет.“

Алинеи III и IV стават II и III.

§ 5. Чл. 5 се изменя така:

„Споровете по членове 2, 2а и 3, ал. II, са подсъдни на народния съд.“

§ 6. Чл. 6 се отменя и вместо него се създава следният нов член:

„Изоставени или полуразрушени сгради, които собствениците не възстановят в дадения им от изпълнителния комитет на народния съвет срок, могат да бъдат отчуждени по реда на чл. 101 и следващите от Закона за собствеността.“

§ 7. Чл. 7 се изменя така:

„Имат право на помещение за жилище или за упражняване на занятие в района на народния съвет само жители на този район, учащи се и командировани на специализация. За учащи се и командировани се издават заповеди за временно настаняване.“

§ 8. Чл. 8 се изменя така:

„Установяват се следните норми за ползуване на жилищни помещения:

а) за двама човека или за двучленно семейство, или за родител с дете под 7 години — една стая;

б) за тричленно или четиричленно семейство — две стаи;

в) за петчленно или шестчленно семейство — три стаи;

г) за семейство с повече от шест члена — по половин стая в повече за всеки един.

Забелжка I. Кухни, коридори, вестибюли (холове) и др. не се считат за стаи, а за сервизни помещения. Те подлежат на ползуване от всички обитатели.

**Забележка II.** Дете, ненавършило 7 години, не се смята при определяне броя на полагаемите се стаи освен в случая на буква „а“. Две деца, ненавършили 7 години, се смятат за един член на семейството; три или четири деца, ненавършили 7 години — за двама члена и т. н.

**Забележка III.** В изключителни случаи, с оглед на квадратурата, разпределението на жилището, на семейното положение и особено когато някой от обитателите страда от болест, посочена в списъка на болестите, изискващи изолация, издаден от Министерството на народното здраве и социалните грижи, броят на полагаемите се стаи може да бъде изменен.

**Забележка IV.** Органът по настаняването може да разпреди да се възстанови старото положение в едно жилище, ако са направени вътрешни преустройства с цел да се намали броят на стаите за живеене. То се извършва от и за сметка на лицето, извършило преустройството.

**Забележка V.** Нормите по този член не се прилагат по отношение на лица, които спадат към чужди дипломатически мисии.“

**§ 9.** В чл. 9, ал. I, думите „занаятчий, които упражняват занаята в жилището си“ се заменят с думите „занаятчий, които упражняват занаята си в собствените си жилища“.

**§ 10.** В чл. 10 думите „по глава IV“ се заменят с „по глава VI“.

**§ 11.** Чл. 11 се изменя така:

„Лица, които освен жилищата си притежават в определените курортни или вилни места помещения, предназначени за здравни и културно-битови нужди, могат да ползват от тези помещения една стая и кухня. И в този случай е приложима забележка V на чл. 8.“

**§ 12.** Членове 13—23 се отменят и вместо тях се създават следните нови членове:

„**Чл. 13.** Всички видове помещения трябва да бъдат обявени от собствениците, сънаемателите, домоначалниците и домоуправителите пред службата за жилищно настаняване в 7-дневен срок от освобождаването им.

Настаняването в освободените помещения става само със заповед на началника на службата за жилищно настаняване.

Настаняването се извършва с помощта на картотеки, съставени въз основа на проучени молби и подредени по категории, прелвидени в правилника по чл. 416.

При освобождаване на част от стая собственикът или наемателят на останалата част има право в 15-дневен срок от освобождаването по свой избор да посочи лица за настаняване в освободената част. Това право съществува и относно преходните стаи и откритите холни стаи.

Забележка. Самосъстояване с правоимащи лица е позволено. При него развалянето на договора за пренаемане се допуска при условията по чл. 2.

**Чл. 14.** Заповедта за настаняване се изпълнява от службата за жилищно настаняване след изтичане на седем дни от уведомяването.

Изпълнителният комитет на народния съвет по своя инициатива или по молба на заинтересуваното лице може да отмени заповедта за настаняване в случай, когато един молител неправилно е предпочетен пред друг. До произнасянето той може да спре изпълнението на заповедта.

В случаите извън предвидените в предходната алинея заинтересуваното лице може в срока по ал. I да заведе установителен иск пред народния съд, за да защити своето право. Предявяването на иска спира изпълнението на заповедта за настаняване. Народният съд решава спора в 14-дневен срок от постъпване на исковата молба с участие на съдебни заседатели. Решението на съда не подлежи на обжалване. То е задължително за органа, издал заповедта за настаняване.

В едномесечен срок от влизане в сила на решението на народния съд председателят на окръжния съд или окръжният прокурор при наличност на особено съществено нарушение на закона могат да правят пред окръжния съд предложение за преглед на решението. При изготвяне на предложението те могат да събират доказателства по свое усмотрение.

Изпълнението на настанителната заповед се спира със самото предложение за преглед.

Предложението се разглежда в закрито заседание, освен когато съдът намери за необходимо да го разгледа в открито заседание. Ако окръжният съд отмени решението, той решава делото сам, без да го връща за ново разглеждане.

Преглед на жилищни решения по реда на чл. 225 от Гражданския процесуален кодекс не се допуска."

След чл. 14 се създават нови глави III и IV, а глави III, IV, V и VI стават съответно V, VI, VII и VIII.

### „Глава III

#### Настаняване във ведомствени жилища

**Чл. 15.** Във ведомствените жилища се настаняват само работници и служители по ведомството, които имат право на жилище в населеното място по този закон и съгласно правилниците, одобрени от съответния министър или ръководител на ведомството.

## Глава IV

### Особени правила

**Чл. 16.** Жилищата на лица, които съгласно решение на Министерския съвет или на друг държавен орган са временно на работа в друго населено място в страната или извън нея, се запазват.

В тези случаи заинтересуваните лица могат да отдават жилищата под наем на правоимащи лица по свободно споразумение.

Правилата по предходните алинеи важат и за жилищата на лицата, които са повикани на военна служба или изтърпяват наказание лишаване от свобода не повече от две години, както и на лица, задържани за предварително следствие, на учащи се и на временни строителни работници.

За студентските квартири важат издадените особени разпоредби.

**Чл. 17.** Когато жилище с общи сервизни помещения се освобождава частично поради смърт на член от семейството, близките на починалия имат право в течение на един месец от смъртта да посочат за настаняване правоимащи по чл. 8 лица или семейства. Този избор е задължителен за органа по настаняването.

**Чл. 18.** Помещенията, които без уважителни причини не се заемат в месечен срок от съобщаването на заповедта за настаняване, се считат за свободни.

**Чл. 19.** При разрешаване замяна на жилища жилищните органи изискват съгласието на заменителите и вземат мнението на собственика, другите сънаематели и пренаематели, освен ако за това има сериозни препятствия.

Всяко принудително разместване се забранява.

**Чл. 20.** Началникът на службата за жилищно настаняване може да съставя настанени занаятчий или търговци в магазинни помещения.

**§ 13.** Чл. 33 се изменя така:

„За всяка околия се учредява комисия за настаняване на държавни учреждения и предприятия и на обществени организации в състав: председател — председателя на изпълнителния комитет на околийския народен съвет или негов заместник, член на изпълкома и членове: народния съдия и един местен обществен деятел, избран от околийския комитет на Отечествения фронт.

За столицата съставът на комисията е: председател — член на изпълнителния комитет на СГНС или съветник на същия съвет, посочен от изпълкома, и членове: съдия от Софийския окръжен съд, посочен от председателя на съда, и представител на Министерството на комуналното стопанство и благоустройството, посочен от министъра на комуналното стопанство и благоустройството.

При разрешаване на преписките комисията призовава и изслушва страните. Към решението се излагат кратки мотиви.“

§ 14. В чл. 34 се внасят следните изменения:

Ал. I се изменя така:

„Тези комисии при важна и належаща държавна или обществена нужда настаняват държавни учреждения или предприятия или обществени организации в подходящи помещения и места, които не се използват достатъчно, или когато настаняването се оправдава от значително по-голям обществен интерес, който би се задоволил, ако то бъде извършено.“

Ал. III се изменя така:

„Исканията за настаняване се правят: за държавните учреждения и предприятия, за предприятията на народните съвети и за обществените организации — от по-горните им ръководства; за трудово-кооперативните земеделски стопанства — от председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, а за народните съвети — от председателя на съответния изпълнителен комитет.“

Ал. IV се изменя така:

„Когато настаняването става в помещения, заети за жилища, решението на комисията се изпълнява, след като на обитателите бъде предоставено друго подходящо жилище по реда на чл. 2а, а за всички други помещения комисията със същото решение служебно определя срока за опразване до един месец. Комисията определя справедливо обезщетение за претърпените щети поради преместване, което се заплаща от настаненото учреждение или обществена организация преди опразването. Направените подобрения могат да се предявят по общия ред.“

§ 15. Чл. 35 се изменя така:

Забранява се настаняването на държавни учреждения и предприятия и обществени организации в жилищни помещения без съгласие на Министерството на комуналното стопанство и благоустройството.“

§ 16. Ал. I на чл. 36 се отменя.

Алинеи II и III се изменят така:

„Решението на комисията може да се обжалва пред изпълнителния комитет на съответния народен съвет в 7-дневен срок от обявяването.“

Решението на комисията относно настаняването се изпълнява по реда на чл. 14, ал. I, а относно обезщетението — от съдебния изпълнител.“

§ 17. Чл. 37 се изменя така:

„Наемодател или негов пълномощник, който не поиска да му се определи наем или уговори под каквато и да е форма наем по-голям от допустимия, се наказва с глоба до 3000 лв.“

На същото наказание подлежат и тези, които, като са задължени по този закон да обявят свободните за настаняване жилищни площи, не сторят това в определения срок.

Със същото наказание се наказва и наемодател или негов пълномощник, който допусне настаняване на лице въпреки разпоредбите на този закон, освен при самостоястване.

**§ 18.** Чл. 38 се изменя така:

„Лицата, които се настаняват неправомерно в жилища или помещения под режима на този закон, се наказват с глоба до 3000 лв. и се изваждат принудително.“

Към същия член се прибавя следната ал. II:

„Лицата, които са настанени чрез извършване на престъпление или грубо нарушение на служебни задължения от страна на органите на жилищното настаняване, се изваждат, без да могат да конкурират за същото жилище или помещение.“

**§ 19.** Чл. 39, ал. III се изменя така:

„В тези случаи наемателят може да иска от народния съд да бъде върнат в имота.“

**§ 20.** Чл. 41 се изменя така:

„Глобите по този закон се налагат с наказателни постановления, които се издават от председателя на изпълнителния комитет или негов заместник и подлежат на обжалване по реда на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.“

**§ 21.** След чл. 41 се създават членове 41а и 41б:

„Чл. 41а. Този закон се прилага в градовете София, Пловдив, Сталин, Бургас и Русе, както и в населените места, за които съответният окръжен народен съвет, преценявайки местните жилищни условия, постанови неговото прилагане.

Чл. 41б. За приложението на този закон се издава правилник по предложение на министъра на правосъдието, одобрен от Министерския съвет.“

### Преходни правила

**§ 22.** До одобряване на тарифите по чл. 3 наемните цени се определят по досегашния ред. Определените дотогава наеми остават в сила.

**§ 23.** Навсякъде в закона думите „жилищната комисия“ се заменят с думите „органът по настаняването“.

**§ 24.** Този закон влиза в сила два месеца след обнародването му в „Известия на Президиума на Народното събрание“.)

Има думата др. министър на правосъдието да направи доклад по законопроекта.

**Министър Ради Найденов:** (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Сега действащият Закон за наемите от април 1947 г., изменен през 1948, 1950, 1952 и 1953 г., имаше за своя основна задача да уреди настаняването в съществуващата жилищна площ. Според него настаняването се извършва чрез състезателен процес пред жилищните комисии. Нуждаещите се от жилища граждани подават молби до съответните комисии и се състезават с други граждани за свободния жилищен обект.

Начинът на настаняването по сегашния Закон за наемите в населените места с остра жилищна криза започна да се превръща в мъчение за гражданите, тъй като обектите за настаняване са недостатъчни. Нуждата принуждава гражданите да подават молби за всяко станало им известно свободно помещение. По този начин се подават десетки молби, харчат се пари за защита пред жилищните комисии и по-горните инстанции, натрупват се по едно жилищно дело твърде много конкуренти, губи се ценно време от всички, а резултатите са незначителни. Само един от гражданите получава квартирата, а останалите подават молби до всички по-горни съдебни и административни места.

Недоволните от решенията граждани подават молби за отменяването им до народния съд, решенията на който могат да се обжалват по реда на надзора. Прегледът по реда на надзора става по предложение на главния прокурор на Републиката или на председателя на Върховния съд. Търсещите правда граждани задръстват Главната прокуратура с излишни преписки, а и Върховният съд е отрупан с такива дела. Бавенето на решенията поради обстоятелството, че се движат по общата гражданска процедура също затруднява и дразни търсещите жилище граждани.

По този начин жилищните комисии тъпчат на едно място, гражданите негодуват от бавния и крайно несигурен начин за настаняване, а от друга страна разни недобросъвестни хора спекулират с нуждаещите се, като им обещават, че ще открият неизвестни квартири, че ще намерят начин да ги настанят там и пр.

Поради тези причини сегашната система на настаняване по състезателен път, чрез жилищните комисии, вече напълно остаря и се превърна в пречка и тормоз за гражданите.

В същност Законът за наемите действа само за старата жилищна площ, не и за новопостроените от държавата и народните съвети жилищни сгради. Все повече се увеличава новата жилищна площ. Разраства се социалистическото строителство. Полагат се големи грижи от страна

на народната власт за подобряване битовите условия на гражданите. Наред с държавните мероприятия увеличава се и кооперативното и частното жилищно строителство, насърчено с Указа за насърчаване и подпомагане на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство.

Порасна авторитетът на народните съвети, които се укрепиха като масови, демократични и творчески държавни органи по места. Гражданите свикнаха да се обръщат към тях по най-разнообразни въпроси. Към тях те се отправят сега и за разрешаване на своите жилищни нужди.

За настаняването в новата държавна жилищна площ в Закона за наемите няма никакви правила. То се урежда от други законни актове: правилници, постановления, инструкции и пр. В същото време в новопостроената жилищна площ от страна на държавните учреждения и ведомства, както и от народните съвети се настаняват нуждаещи се граждани, без да се спазват каквито и да е писани правила. Изработи се обаче една практика, която, като опит, трябва да използваме.

По тази причина наложи се да се направят изменения в Закона за наемите, които да внесат по-голяма бързина в разрешаването на жилищните въпроси и по-голяма справедливост при настаняването на нуждаещите се.

Предлаганият на вашето внимание проект за изменение на Закона за наемите съдържа следните по-важни положения:

1. Премахват се жилищните комисии като органи, които по състезателен път издаваха настанителни решения. Раздаването на жилищната площ на нуждаещите се граждани ще става направо със заповед на началника на службата за жилищно настаняване при народния съвет. Вместо жилищни комисии, към съвета ще има технически жилищни служби, чиято задача ще бъде да подготвят след основно проучване списъци на нуждаещите се граждани, да ги категоризират и подредят в картотеки, а така също да установят след оглед на самото място списъците на действително свободните обекти. Само в напълно свободен и неоспорван обект ще бъде настаняван нуждаещ се гражданин.

По този начин ще се извършва настаняването както в държавните жилищни имоти, така и в частните свободни площи. Категориите и степените за нуждаещите се граждани ще бъдат изработени в специален правилник, който ще се издаде въз основа на чл. 41, буква „б“ от проекта.

2. Доколкото ще се явят спорове за право при настаняването на нуждаещите се граждани, в проекта се предвижда тези спорове да се решават от народния съд в кратък 14-дневен срок.

3. В новия проект се предвижда наемната цена да се определя от органа, който извършва настаняването, в сама-

та настанителна заповед въз основа на таблици, изработени от изпълнителния комитет на местния народен съвет и одобрявани от изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, а за София — от изпълнителния комитет на Софийския градски народен съвет. Средните тарифи за цялата страна се изработват от Министерството на комуналното стопанство и се одобряват от Министерския съвет. В сегашния закон наемната цена се определя от народния съдия след разпита на вещи лица. Народният съдия се ръководи от наемната цена през м. юни 1940 г., която се увеличава с 30% за жилищните помещения и с 90% за магазини и други нежилищни помещения.

4. Прави се едно малко разширение на нормата за жилищната площ, която се полага на семейство от пет члена, а именно: дава им се право на три стаи.

5. Дава се право на ползуване от сервизните помещения на всички обитатели, като се премахват съществуващите сега ограничения.

6. С членове 16—20 се разрешава въпросът за запазване на жилищата на изпратените на работа по разпореждане на Министерския съвет, както и назначените за определен срок на работа по разпределение млади квалифицирани работници и средни и висши специалисти; за студентските квартири; за правото за посочване за настаняване в помещения, освободени поради смърт; за незаемите помещения без уважителни причини в месечен срок от съобщаване заповедта за настаняването; урежда се въпросът със замените и самосъгъстването.

7. В проекта се дава право на наемателя или наемодателя да посочват свои близки лица за настаняване в освободени преходни, холове или половин стаи.

Като ви излагам горното, моля, другари народни представители, ако одобрявате, да гласувате предложението за законопроект за изменение на Закона за наемите.

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Давам думата на докладчика на законодателната комисия д-р Пенчо Костурков да прочете предложението на законодателната комисия по законопроекта.

**Докладчик д-р Пенчо Костурков:** (Чете)

### **„ПРЕДЛОЖЕНИЕ**

**на законодателната комисия по законопроекта за изменение на Закона за наемите**

1. В § 2, с който се изменя чл. 2, точка 5 се прередактира така: „Когато един от сънаемателите на една стая встъпи в брак. В този случай договърът се разваля за другия сънаемател.“

**Съображения.** С новата редакция се установява, че в ползуваната до встъпването в брак на единия сънаемател обща стая ще остане да живее новото семейство, а другият сънаемател ще следва да напусне стаята, след като му се предостави друго помещение съгласно чл. 2а.

2. В § 3, с който се създава нов чл. 2а, в ал. II след думите „или чистачката“ се добавят думите „с изключение на случаите по чл. 34 от Кодекса на труда“, а думите „в чл. 31, буква „в“, се заличават.

**Съображения.** Изваждането на работника или служителя, портиера или чистачката от заемащото от тях помещение следва да става след предоставянето на същите на подходящо жилище по предходната алинея и в случаите на чл. 34 от Кодекса на труда, при които работникът или служителът има право да прекрати трудовия договор без предизвестие. Щом като се касае за прекратяване на трудовия договор без вина на работника или служителя, трябва да му се осигури друго жилище преди опразването на заемащото от него помещение. При същите условия следва да бъде поставен и работникът или служителът, който се уволнява по чл. 31, буква „в“ от Кодекса на труда по непригодност, тъй като в тия случаи на прекратяване на трудовия договор той няма вина — касае се за обективно съществуваща непригодност поради липса на квалификация или трудоспособност.

3. В § 4 предложената нова алинея на чл. 3 се изменя така: „Наемната цена се определя от органа, който издава настанителната заповед въз основа на наемни тарифи.

Средните тарифи за страната се изработват от Министерството на комуналното стопанство и благоустройството и се одобряват от Министерския съвет.

Диференцираните тарифи за всяко населено място се изработват в рамките на средните тарифи от изпълнителния комитет на местния народен съвет и се одобряват от изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, а за София от изпълнителния комитет на Софийския градски народен съвет.“

**Съображения.** Налага се един централен държавен орган, какъвто е Министерството на комуналното стопанство и благоустройството, да подработи основните тарифи, които да бъдат утвърдени от Министерския съвет и в рамките на които тарифи да се движат наемните цени в различните населени места.

4. § 5 се прередактира така: „Чл. 5 се изменя така: Споровете по членове 2, 2а и 3 са подсъдни на народния съд. Решенията на съда по определяне на наемите не подлежат на обжалване“.

**Съображения.** При приложението на тарифите, за които се говори в чл. 3, могат да възникнат спорове относно определяне размера на наема, които спорове като гражданско-правни следва да бъдат разрешавани от народния съд. Решенията на съда трябва да бъдат окончателни поради липсата на особена сложност на споровете.

5. В § 7 изменяваният чл. 7 се преработва така: „Имат право на помещение за жилище или за упражняване на занятие в територията на народния съвет само жители на същия съвет, учаци се, командировани на специализация и назначените за определен срок на работа по разпределение млади квалифицирани работници и средни и висши специалисти. За учащите се, за командированите и за назначените по разпределение за определен срок се издават заповеди за временно настаняване.“

**Съображения.** Преработването се прави, за да се внесе яснота в текста относно това, че право на жилище имат жителите на този съвет, без оглед на това в кой район живеят. Текстът също така се допълва, за да се установи, че имат право на жилище назначените по разпределение млади квалифицирани работници, завършили школите за трудови резерви, младите средни специалисти, завършили техникумите, и младите специалисти, завършили висши учебни заведения.

6. В § 8 забележка 4 на чл. 8 се изменя така: „Когато в дадено жилище е извършено вътрешно преустройство с цел да се намали броят на стаите за живеене и по този начин да се заобиколят нормите за ползване от жилище, установени от закона, народният съд по искане на органа за настаняването може да разпреди да се възстанови старото положение в жилището. Възстановяването се извършва от или за сметка на лицето, извършило преустройството.“

**Съображения.** Споровете, които биха могли да възникнат при вътрешните преустройства, по същество са сложни и последиците от решаването им в един или друг смисъл са извънредно важни, поради което тези спорове следва да бъдат предоставени за разглеждане и разрешаване от съда.

7. § 11 се заличава.

**Съображения.** Приложението на предлагания нов чл. 11 ще се натъкне на редица трудности, тъй като не е определено кои места са „вилни“, а освен това не ще може във всички случаи на собствениците на помещения в курортни места освен една стая да се предостави и кухня. Поради това следва да остане в сила сегашният текст.

8. По § 12, в забележката към чл. 13, второто изречение да се измени така: „При него развалянето на наемния договор

се допуска съгласно Закона за задълженията и договорите."

**Съображения.** Ако и при самосгъстяването се прилага чл. 2 от Закона за наемите, това би означавало никой да не се сгъстява доброволно. От друга страна в болшинството случаи, при които самосгъстяването става по съображения на хуманност, самосгъстият се би бил поставен в много трудно положение от един недобросъвестен наемател, което не трябва да се допуска.

По същия § 12, в ал. III на чл. 14 думата „установителен“ се заличава.

**Съображения.** Не е необходимо в закон да се дава квалификация за правното естество на иска, който ще се завежда в тези случаи пред народния съд.

По § 12, в чл. 16, ал. I, се добавя ново изречение второ със следното съдържание: „Запазват се също така и жилищата на назначените по разпределение другаде млади квалифицирани работници и специалисти за срока, който те задължително трябва да прослужат.“

В ал. II на същия член думите „по свободно споразумение“ се заменят с думите „съгласно Закона за задълженията и договорите“.

**Съображения.** Допълнението се прави, за да се изтъкне изрично в закона, че се запазват квартирите и на младите квалифицирани работници, завършили школите и училищата за трудови резерви, на средните специалисти, завършили техникумите, и на специалистите, завършили висши учебни заведения за времето на задължителния срок на прослужването. Това би насърчило тая категория граждани към изпълнение на техните задължения.

Заменяването на думите „по свободно споразумение“ пояснява и уточнява смисъла на разпоредбата. Отношенията между наемодателя и наемателя в тия случаи ще се уреждат от Закона за задълженията и договорите.

В същия § 12, в чл. 17 думите „един месец“ се заменят с думите „два месеца“.

**Съображения.** Срокът от един месец след смъртта на член от семейството е твърде кратък, за да може да се посочи друго лице, което да бъде настанено в същото жилище. Затова тоя срок трябва да бъде удължен.

В същия § 12 чл. 20 се заличава.

**Съображения.** Сгъстяването на занаятчии и търговци не се налага от нуждите за магазини и други помещения за упражняване на занаятие и търговия. То би затруднило излишно упражняването на занаятия и търговия от частни лица.

9. В § 14, чл. 34, ал. IV, изречения второ и трето се прередактират така: „Комисията определя справедливо обезщетение за претърпените щети поради преместването и за извършените от наемателя подобрения в имота. Опръзването се извършва само след като се заплати това обезщетение от настаненото учреждение или обществена организация.“

Претенциите за по-голямо обезщетение могат да бъдат предявени и по съдебен ред.

**Съображения.** С изменението на редакцията на тези две изречения само се пояснява, че разходите за преместване и за подобрения в имота трябва да бъдат заплатени предварително преди да се опразни помещението. Това е в съгласие и със сега съществуващото законно положение. Но за да не се забави опразването, при спора за размера на обезщетението заинтересуваните лица ще могат да предявяват иска за по-голямо обезщетение, без обаче това да спира опразването на помещението.

10. В § 16, чл. 36, ал. II се изменя така: „Решението на комисията може да се обжалва пред съответния окръжен съд в 7-дневен срок от съобщението му. Окръжният съд решава въпроса по същество и решението му не подлежи на обжалване.“

**Съображения.** С изменението се запазва сегашната разпоредба на чл. 36, ал. II, която на практика е дала добри резултати и е по-ясна и по-уместна.

11. В § 21 чл. 41а се изменя така: „Този закон се прилага в градовете София, Пловдив, Сталин, Бургас и Русе, както и в другите населени места, за които това е постановено преди влизането на настоящите изменения в сила. Прилагането на този закон и в други населени места се решава от съответния окръжен народен съвет. Последният решава и въпроса за отменяване прилагането на закона за някои населени места.“

**Съображения.** С новата редакция се внася по-голяма яснота в текста относно прилагането на Закона за едни или други населени места, като въпросът се урежда по-подробно, без да се изменя по същество смисълът на предложениия текст.

Председател на законодателната комисия: **Б. Лозанов.**“

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Пристъпваме към разисквания на законопроекта.

Има думата за изказване по законопроекта народният представител др. Начо Палазов.

**Начо Палазов:** (От трибуната) Другарки и другари народни представители! С внесения законопроект за измене-

ние на Закона за наемите от др. министър на правосъдието на Народното събрание се предоставя случай да се занимае с един важен проблем, който засяга интересите на голяма част от трудещите се в нашата страна.

Със законопроекта, чрез едно по-справедливо разпределяне на жилищата, се цели да се премахнат или намалят до минимум неразбориите, които съществуваха досега по разпределяне на държавното жилищно строителство и съществуващите, освобождаващи се квартири, косвено да се подпомогне и импулсира индивидуалното и кооперативното жилищно строителство; да се подобри поддържането на жилищния фонд и др.

Законопроектът за изменение на Закона за наемите засяга само една от страните на големия проблем — така наречения жилищен въпрос, по който ние в настоящия момент изживяваме сериозни затруднения. Тези затруднения се дължат преди всичко на бързото развитие на нашата страна по пътя на нейната индустриализация, което доведе до голямо увеличаване на броя на работническата класа, разширяване населението в градовете и пр. Това особено важи за столицата, където броят на населението е почти тройно по-голям в сравнение с 1943 г. и където бяха унищожени от бомбардировките голямо количество жилища — около 4000 апартамента.

Когато разглеждаме настоящия законопроект, ние не трябва да изпускаме из предвид, както отбеляза и министърът на правосъдието, че сега действащият закон и след неколkokратните му изменения имаше за цел да осигури настаняването чрез съгъстяване в съществуващата жилищна площ на бързо увеличеното население в градовете, а специално за София и в намалената жилищна площ вследствие на бомбардировките. Това съгъстяване се извършваше под формата на състезание за всеки отделен обект между нуждаещите се, които са открили или узнали за даден жилищен обект. Съгъстяването започна по време, когато не бе изграден държавният жилищен фонд и не съществуваха народните съвети.

Гражданско-процесуалният път за състезание за жилищно настаняване е обществена форма, която е присъща за гражданския процес, където се спори за право обикновено между две страни. В миналото на самите граждани беше предоставено изцяло правото да разрешават сами жилищните си нужди, без особена намеса и задължение за такава на народните съвети. При такава обстановка тоя начин на жилищно настаняване за онова време беше целесъобразен, обаче за днес той е от естество да внася съществени противоречия и смущения в нашия обществен живот. Той не спомага за правилното разпределяне на жилищ-

ната площ, не спомага да бъдат настанявани най-нуждаещите се и ония категории граждани, за които има най-голямо обществено оправдание.

Нима е правилно ние да оставим още да продължава състоянието по едно жилищно дело за стая или две стаи, за сервизни помещения да се подават по десетки молби, а даже и курioзните прецеденти — до 157? Но не стига това. Всички останали, на които не се удовлетворяват молбите, остават недоволни от решението и се отнасят за помощ и защита на жилищните си нужди до Главната прокуратура, Върховния съд, Президиума на Народното събрание и Министерския съвет. Тоя поток от жалби смущава не само работата на нашите върховни държавни органи, но той отклонява и хиляди граждани от ежедневната им работа, създава им големи и излишни разходи. На това ненормално състояние е необходимо да се сложи край.

Апаратът на жилищните комисии също се освобождава от празна, излишна работа: за първото тримесечие на 1955 г. 6-те жилищни комисии в столицата например са гледали 4681 дела, всичко за 661 настанявания, и то в половин стаи. Като се изключат някои настанявания в магазини, замените и сервизните помещения, за които също не е нужно еднакво процесно разглеждане, към 2000 от тези дела са били за несъществуващи обекти, по 500 на месец за всяка жилищна комисия. А това е свързано с изслушване на много кандидати, средно от 15 до 80, а има случаи и по 150.

На нас ни се предлага да отстъпим от тая система, да се откажем от процесното настаняване и да преминем към настаняване от специални служби на народните съвети на най-нуждаещите се граждани и преди всичко на най-изтъкнатите хора от производството, многодетните и тези, които отстъпват жилища за обществени нужди.

Подробностите в урегулирането на тази система ще бъдат предмет на отделен правилник. Чрез него биха могли да се внасят всички подобрения във формата, които да гарантират най-правилното жилищно настаняване. Между другото тая система ще способствува за засилване на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство, на ония граждани, които на практика ще се убедят, че степента на техните жилищни нужди е такава, че не трябва повече да очакват да бъдат настанени от народните съвети.

Трябва да кажем, че има много хора, които чакат наготово от държавата, от държавното строителство, когато имат възможност да спестяват и да си построят собствено жилище.

В тази връзка се налага да се вземат мерки срещу домогвания на някои нечестни елементи, които строят със зае-

ми от банката, а не влизат в новопостроените жилища, остават в старите, а новите сгради дават на висок наем, използват ги за спекулативни цели.

Със законопроекта се създават достатъчно гаранции за съдебен контрол. Прокуратурата също не е лишена от възможността да упражнява общ надзор. Дадена е възможност и на отделния гражданин при нарушение на неговите права да ги предявява пред съда и съобразно решенията на последния да ги противопостави в своя полза в народния съвет. Гаранция за по-правилно и справедливо жилищно настаняване е и засиленият обществен контрол, който ще почне да действа сега с още по-голяма сила от самите заинтересувани чрез народните съветници и трудещите се на сесиите и отчетните събрания на народните съвети. Тоя фактор ще бъде от решаващо значение в настоящия етап на развитие на народните съвети. Не по-малка гаранция представляват и самите народни съвети и техните изпълнителни комитети със своите кадри, които имат набран вече достатъчно опит и авторитет. Всичко това ще помогне и за отстраняване на някои замени без особена нужда, които създават особено негодуване сред трудещите се.

Според новия проект и ведомствата са задължени да раздават ведомствените помещения съобразно новия закон.

Нужно е да се подчертае тук, че са свършено справедливи исканията на народните съвети да се вземе тяхното мнение при раздаване на жилищата от ведомствата, тъй като съветите са онези, които дават отчет пред трудещите се за нередностите, допускани при раздаването на жилища. А трябва да ви кажа, че в София например много от ведомствата раздават жилища, при което в редица случаи те допускат грешки и критиката пада върху народния съвет. Би трябвало при раздаването на ведомствените жилища също така да се държи връзка с народния съвет и да се има предвид необходимостта правилно да се оценяват нуждите на гражданите.

Както казах вече, със законопроекта се предлага и нова система на определяне в бъдеще наемната цена на жилищните обекти въз основа на одобрени от Министерския съвет таблици, изработени от изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, а за София от изпълнителния комитет на Софийския градски народен съвет въз основа на съответно одобрени тарифи. По досега действащата система наемните цени се определяха от народния съд по заключение на вещо лице, като се вземаха за база цените на наемите към 5 юни 1940 г. с 30% увеличение, а за стопанските обекти — с 90%. Тоя начин на определяне наемните цени е икономически нецелесъобразен и не е в състояние да определи вярно и точно размера на наема. По новия начин за определяне цените на наемите ще може да се осъ-

гури поддържането и възстановяването на жилищния фонд. По този начин ще се създаде икономическа основа за държавния жилищен фонд. В такъв случай наемът трябва да бъде равен на съответната част амортизационни отчисления, определени по средния процент от живота на дадена жилищна сграда плюс съответната част сума, необходимата за поддържането ѝ, стопанисването и ремонтирането, включително частта за административно-управленческия апарат.

Изградената на основата на тия принципи тарифа ще търпи изменение съобразно поевтиняванията на жилищния строеж и на издръжката по управление, ремонтиране, поддържане и пр. Естествено, че при изграждане на тарифите ще се държи сметка и за страничните показатели относно местонахождението на имота, луксозното му обзавеждане и другите културни сервизни помещения. Нужно е при изработването на правилника за прилагане на закона и особено при прилагането му да се вземат мерки против всякакво увеличение на наемите, каквато възможност съществува, ако такива мерки не се вземат.

С предлаганите изменения се узаконява правото на състязване, като развалянето в бъдеще на отделните договори за пренаемане ще се подчинява на общите правила на Закона за задълженията и договорите. С чл. 4 се създава възможност Министерският съвет да издава наредби за студентските квартири, за жилищата на лица, които се изпращат на работа на други места, за тяхното запазване и се узаконява правото за замяна на жилища. С изменението на членове 37 — 41 включително се уточняват санкциите за недеклариране на свободните обекти, укриване, самонастаняване и пр., както и процедурата по налагане на глобите и издаване на наказателни постановления от председателите на изпълнителните комитети или техните заместници. Независимо от това с тия изменения се внасят редакционни поправки, които подобряват досегашния Закон за наемите.

С приемането на предлаганите изменения на Закона за наемите ще се даде нов облик на същия закон и заедно с правилника за приложението му, който се предвижда да бъде издаден от Министерския съвет, той ще може да отговаря на нуждите на момента — по-правилно и по-справедливо да се извършва жилищното настаняване, изграждането и поддържането на цялостния жилищен фонд в страната.

Много важно е сега изпълнителните комитети на народните съвети да вземат мерки за комплектуване на новосздаваните служби за настаняване с хора честни, справедливи, познаващи закона и нуждите на живота, хора политически зрели и умеещи да се вслушват в нуждите на трудещите се и свързани с тях.

Жилищният въпрос, като важно условие за строителството на социализма, ще трябва да стои с голяма значимост и в бъдеще пред нас, тъй като грижите за човека ще се разширяват и задоволяването на жилищните нужди ще трябва да се движи успоредно с грижата за постоянно и нарастващо жилищно строителство.

Аз смятам внасяните предложения в законопроекта за изменение на Закона за наемите правилни, отговарящи на нуждите в момента и ви призовавам, другари народни представители, да гласувате за него така, както е внесен, с измененията, които предлага законодателната комисия. (Ръкопляскания)

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Няма други записани оратори по законопроекта.

Ако другарят министър на правосъдието желае да допълни нещо, има думата.

**Министър Ради Найденов:** Няма какво да прибавя повече.

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Другарят докладчик има ли да допълни нещо?

**Докладчик д-р Пенчо Костурков:** Не.

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** В такъв случай ще пристъпим към гласуване.

Другари народни представители! Бюрото предлага законопроекта да бъде гласуван изцяло. Кад да се разбира това? Това значи, че ще гласуваме заглавието на законопроекта отделно, а след това всички текстове от законопроекта ще се гласуват изцяло, наведнаж.

Има ли друго предложение? — Няма.

Ония другари народни представители, които са съгласни с предложението на Бюрото законопроекта за изменение на Закона за наемите да се гласува изцяло, като поотделно се гласуват заглавието и текстът на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Поканвам докладчика на законодателната комисия да докладва законопроекта съгласно решението на събранието.

**Докладчик д-р Пенчо Костурков:** (Чете)

## **„ЗАКОН**

**за изменение на Закона за наемите.“**

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Ония другари народни представители, които са съгласни със заглавието на законопроекта, моля, да гласуват. Мнозинство, събранието приема.

## Докладчик д-р Пенчо Костурков: (Чете)

„§ 1. Алинея II на чл. 1 се изменя така:

„Това разпореждане се отнася и до помещения и места, които държавните учреждения и предприятия или обществени организации държат или дават под наем.

Забележка. Правилата на Указа за насърчаване и подпомагане на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство не се отменят с този закон.“

§ 2. В чл. 2 се внасят следните изменения:

В точка 1 думите „по чл. 70, ал. III от Закона за задълженията и договорите“ се заличават, а след второто изречение се прибавя следното ново изречение: „Повторно даване на срок се допуска само в изключителни случаи.“

В точка 3 думите „добрите нрави“ се заменят с думите „правилата на социалистическата нравственост“.

В точка 4 думата „низходящи“ се заменя с думите „роднини по права линия“.

Точка 5 се изменя така:

„Когато един от сънаемателите на една стая встъпи в брак. В този случай договорът се разваля за другия сънаемател.“

В точка 6 думата „общински“ се заменя с думата „обществен“, а думите „или поемни условия“ се заличават.

§ 3. След чл. 2 се създава чл. 2а със следното съдържание:

„Съдебните решения за опразване на наети жилищни помещения, постановени въз основа на чл. 2, точки 2, 4 и 5, се изпълняват само след като на наемателя бъде предоставено друго жилище съобразно с досегашното по размери, наем и местонахождение в населеното място с оглед занятието на обитателя.

В случаите по точка 7 от чл. 2, когато трудовият договор е прекратен по искане на работника, служителя, портiera или чистачката с изключение на случаите по чл. 34 от Кодекса на труда или по някои от причините, предвидени в чл. 29, букви „б“, „в“ и „и“ и чл. 33 от Кодекса на труда, ако наемателят не напусне заеманото от него помещение в двумесечен срок от прекратяване на трудовия договор, той се изважда от съдебния изпълнител въз основа на заповед, издадена от народния съдия. Относно военнослужещите, волнонаемните или служителите в Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи ваят правилата, установени в правилниците по глава III. Във всички останали случаи на прекратяване на трудовия договор се прилага разпоредбата на ал. I на този член.“

§ 4. Алинеи I и II на чл. 3 се отменят и вместо тях се създава следната нова алинея:

„Наемната цена се определя от органа, който издава настанителната заповед въз основа на наемни тарифи.

Средните тарифи за страната се изработват от Министерството на комуналното стопанство и благоустройството и се одобряват от Министерския съвет.

Диференцираните тарифи за всяко населено място се изработват в рамките на средните тарифи от изпълнителния комитет на местния народен съвет и се одобряват от изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, а за София от изпълнителния комитет на Софийския градски народен съвет.“

Алинеи III и IV стават II и III.

§ 5. Чл. 5 се изменя така: „Споровете по членове 2, 2а и 3 са подсъдни на народния съд. Решенията на съда по определяне на наемите не подлежат на обжалване.“

§ 6. Чл. 6 се отменя и вместо него се създава следният нов член:

„Изоставени или полуразрушени сгради, които собствените не възстановят в дадения им от изпълнителния комитет на народния съвет срок, могат да бъдат отчуждени по реда на чл. 101 и следващите от Закона за собствеността.“

§ 7. Чл. 7 се изменя така:

„Имат право на помещение за жилище или за упражняване на занятие в територията на народния съвет само жители на същия съвет, учащи се, командировани на специализация и назначените за определен срок на работа по разпределение млади квалифицирани работници и средни и висши специалисти. За учащите се, за командированите и за назначените по разпределение за определен срок се издават заповеди за временно настаняване.“

§ 8. Чл. 8 се изменя така:

„Установяват се следните норми за ползуване на жилищни помещения:

- а) за двама човека или за двучленно семейство, или за родител с дете под 7 години — една стая;
- б) за тричленно или четиричленно семейство — две стаи;
- в) за петчленно или шестчленно семейство — три стаи;
- г) за семейство с повече от шест члена — по половин стая в повече за всеки един.

Забележка I. Кухни, коридори, вестибюли (холове) и др. не се считат за стаи, а за сервизни помещения. Те подлежат на ползуване от всички обитатели.

Забележка II. Дете, ненавършило 7 години, не се смята при определяне броя на полагаемите се стаи освен в случая на буква „а“. Две деца, ненавършили 7 години, се смятат за един член на семейството; три или четири деца, ненавършили 7 години — за двама члена и т. н.

**Забележка III.** В изключителни случаи, с оглед на квадратурата, разпределението на жилището, на семейното положение и особено когато някой от обитателите страда от болест, посочена в списъка на болестите, изискващи изолация, издаден от Министерството на народното здраве и социалните грижи, броят на полагаемите се стаи може да бъде изменен.

**Забележка IV.** Когато в дадено жилище е извършено вътрешно преустройство с цел да се намали броят на стаите за живеене и по този начин да се заобиколят нормите за ползуване от жилище, установени от закона, народният съд по искане на органа за настаняването може да разпорежи да се възстанови старото положение в жилището. Възстановяването се извършва от или за сметка на лицето, извършило преустройството.

**Забележка V.** Нормите по този член не се прилагат по отношение на лица, които спадат към чужди дипломатически мисии.

§ 9. В чл. 9, ал. I, думите „занаятчий, които упражняват занаята в жилището си“ се заменят с думите „занаятчий, които упражняват занаята си в собствените си жилища“.

§ 10. В чл. 10 думите „по глава IV“ се заменят с „по глава VI“.

§ 11. Членове 13—23 се отменят и вместо тях се създават следните нови членове:

„Чл. 13. Всички видове помещения трябва да бъдат обявени от собствениците, сънаемателите, домоначалниците и домоуправителите пред службата за жилищно настаняване в 7-дневен срок от освобождаването им.

Настаняването в освободените помещения става само със заповед на началника на службата за жилищно настаняване.

Настаняването се извършва с помощта на картотеки, съставени въз основа на проучени молби и подредени по категории, предвидени в правилника по чл. 41б.

При освобождаване на част от стая собственикът или наемателят на останалата част има право в 15-дневен срок от освобождаването по свой избор да посочи лица за настаняване в освободената част. Това право съществува и относно преходните стаи и откритите холни стаи.

**Забележка.** Самосгъстяване с правоимащи лица е позволено. При него развалянето на наемния договор се допуска съгласно Закона за задълженията и договорите.

**Чл. 14.** Заповедта за настаняване се изпълнява от службата за жилищно настаняване след изтичане на седем дни от уведомяването.

Изпълнителният комитет на народния съвет по своя инициатива или по молба на заинтересуваното лице може да

отмени заповедта за настаняване в случай, когато един молител неправилно е предпочетен пред друг. До произнасянето той може да спре изпълнението на заповедта.

В случаите извън предвидените в предходната алинея заинтересуваното лице може в срока по ал. I да заведе иск пред народния съд, за да защити своето право. Предявяването на иска спира изпълнението на заповедта за настаняване. Народният съд решава спора в 14-дневен срок от постъпване на исковата молба с участие на съдебни заседатели. Решението на съда не подлежи на обжалване. То е задължително за органа, издал заповедта за настаняване.

В едномесечен срок от влизане в сила на решението на народния съд председателят на окръжния съд или окръжният прокурор при наличност на особено съществено нарушение на закона могат да правят пред окръжния съд предложение за преглед на решението. При изготвяне на предложението те могат да събират доказателства по свое усмотрение.

Изпълнението на настанителната заповед се спира със самото предложение за преглед.

Предложението се разглежда в закрито заседание, освен когато съдът намери за необходимо да го разгледа в открито заседание. Ако окръжният съд отмени решението, той решава делото сам, без да го връща за ново разглеждане.

Преглед на жилищни решения по реда на чл. 225 от Гражданския процесуален кодекс не се допуска.

След чл. 14 се създават нови глави III и IV, а глави III, IV, V и VI стават съответно V, VI, VII и VIII.

### „Глава III

#### **Настаняване във ведомствени жилища**

**Чл. 15.** Във ведомствените жилища се настаняват само работници и служители по ведомството, които имат право на жилище в населеното място по този закон и съгласно правилниците, одобрени от съответния министър или ръководител на ведомството.

### Глава IV

#### **Особени правила**

**Чл. 16.** Жилищата на лица, които съгласно решение на Министерския съвет или на друг държавен орган са временно на работа в друго населено място в страната или извън нея, се запазват. Запазват се също така и жилищата

на назначените по разпределение другаде млади квалифицирани работници и специалисти за срока, който те задължително трябва да прослужат.

В тези случаи заинтересуваните лица могат да отдават жилищата под наем на правоимащи лица съгласно Закона за задълженията и договорите.

Правилата по предходните алинеи важат и за жилищата на лицата, които са повикани на военна служба или изтърпяват наказание лишаване от свобода не повече от две години, както и на лица, задържани за предварително следствие, на учещи се и на временни строителни работници.

За студентските квартири важат издадените особени разпоредби.

**Чл. 17.** Когато жилище с общи сервизни помещения се освобождава частично поради смърт на член от семейството, близките на починалия имат право в течение на два месеца от смъртта да посочат за настаняване правоимащи по чл. 8 лица или семейства. Този избор е задължителен за органа по настаняването.

**Чл. 18.** Помещенията, които без уважителни причини не се заемат в месечен срок от съобщаването на заповедта за настаняване, се считат за свободни.

**Чл. 19.** При разрешаване замяна на жилища жилищните органи изискват съгласието на заменителите и вземат мнението на собственика, другите сънаематели и пренаематели, освен ако за това има сериозни препятствия.

Всяко принудително разместване се забранява."

**§ 12.** Чл. 33 се изменя така:

"За всяка околия се учредява комисия за настаняване на държавни учреждения и предприятия и на обществени организации в състав: председател — председателя на изпълнителния комитет на околийския народен съвет или негов заместник, член на изпълкома и членове: народния съдия и един местен обществен деятел, избран от околийския комитет на Отечествения фронт.

За столицата съставът на комисията е: председател — член на изпълнителния комитет на СГНС или съветник на същия съвет, посочен от изпълкома, и членове: съдия от Софийския окръжен съд, посочен от председателя на съда, и представител на Министерството на комуналното стопанство и благоустройството, посочен от министъра на комуналното стопанство и благоустройството.

При разрешаване на преписките комисията призовава и изслушва страните. Към решението се излагат кратки мотиви."

**§ 13.** В чл. 34 се внасят следните изменения:

Ал. 1 се изменя така:

"Тези комисии при важна и належаща държавна или обществена нужда настаняват държавни учреждения или

предприятия или обществени организации в подходящи помещения и места, които не се използват достатъчно, или когато настаняването се оправдава от значително по-голям обществен интерес, който би се задоволил, ако то бъде извършено."

Ал. III се изменя така:

"Исканията за настаняване се правят за държавните учреждения и предприятия, за предприятията на народните съвети и за обществените организации — от по-горните им ръководства; за трудово-кооперативните земеделски стопанства — от председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, а за народните съвети — от председателя на съответния изпълнителен комитет."

Ал. IV се изменя така:

"Когато настаняването става в помещения, заети за жилища, решението на комисията се изпълнява, след като на обитателите бъде предоставено друго подходящо жилище по реда на чл. 2а, а за всички други помещения комисията със същото решение служебно определя срока за опразване до един месец. Комисията определя справедливо обезщетение за претърпените щети поради преместването и за извършените от наемателя подобрения в имота. Опразването се извършва само след като се заплати това обезщетение от настаненото учреждение или обществена организация."

Претенциите за по-голямо обезщетение могат да бъдат предявени и по съдебен ред."

§ 14. Чл. 35 се изменя така:

"Забранява се настаняването на държавни учреждения и предприятия и обществени организации в жилищни помещения без съгласие на Министерството на комуналното стопанство и благоустройството."

§ 15. Ал. I на чл. 36 се отменя.

Алинеи II и III се изменят така:

"Решението на комисията може да се обжалва пред съответния окръжен съд в 7-дневен срок от съобщението му. Окръжният съд решава въпроса по същество и решението му не подлежи на обжалване."

Решението на комисията относно настаняването се изпълнява по реда на чл. 14, ал. I, а относно обезщетението — от съдебния изпълнител."

§ 16. Чл. 37 се изменя така:

"Наемодател или негов нълномощник, който не поиска да му се определи наем или уговори под каквато и да е форма наем по-голям от допустимия, се наказва с глоба до 3000 лв."

На същото наказание подлежат и тези, които, като са задължени по този закон да обявят свободните за настаняване жилищни площи, не сторят това в определения срок."

Със същото наказание се наказва и наемодател или негов пълномощник, който допусне настаняване на лице въпреки разпоредбите на този закон, освен при самостоястване."

§ 17. Чл. 38 се изменя така:

"Лицата, които се настаняват неправомерно в жилища или помещения под режима на този закон, се наказват с глоба до 3000 лв. и се изваждат принудително."

Към същия член се прибавя следната ал. II:

"Лицата, които са настанени чрез извършване на престъпление или грубо нарушение на служебните си задължения от страна на органите на жилищното настаняване, се изваждат, без да могат да конкурират за същото жилище или помещение."

§ 18. Чл. 39, ал. III се изменя така:

"В тези случаи наемателят може да иска от народния съд да бъде върнат в имота."

§ 19. Чл. 41 се изменя така:

"Глобите по този закон се налагат с наказателни постановления, които се издават от председателя на изпълнителния комитет или негов заместник и подлежат на обжалване по реда на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс."

§ 20. След чл. 41 се създават членове 41а и 41б:

"Чл. 41а. Този закон се прилага в градовете София, Пловдив, Сталин, Бургас и Русе, както и в другите населени места, за които това е постановено преди влизането на настоящите изменения в сила. Прилагането на този закон и в други населени места се решава от съответния окръжен народен съвет. Последният решава и въпроса за отменяване прилагането на закона за някои населени места."

Чл. 41б. За приложението на този закон се издава правилник по предложение на министъра на правосъдието, одобрен от Министерския съвет."

### Преходни правила

§ 21. До одобряване на тарифите по чл. 3 наемните цени се определят по досегашния ред. Определенияте дотогава наеми остават в сила.

§ 22. Навсякъде в закона думите "жилищната комисия" се заменят с думите "органът по настаняването".

§ 23. Този закон влиза в сила два месеца след обнародването му в "Известия на Президиума на Народното събрание".

**Председателстващ д-р Георги Атанасов:** Ще гласуваме текста на законопроекта за изменение на Закона за наемите така, както се прочете от др. докладчик.

Тези другари народни представители, които са съгласни с докладвания текст на законопроекта за изменение на Закона за наемите, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

Другари! От името на Бюрото предлагам да приключим днешното заседание и следващото заседание на Народното събрание да бъде утре не в 9 часа, както беше досега, а в 15 часа, с останалия дневен ред, който досега не е разгледан, а именно:

1. Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния закон.

2. Законопроект за одобряване на Указа за допълнение на Указа за опрощаване на задължения към банките и държавата и

3. Предложение на министъра на правосъдието за избор на съдии за Върховния съд на Републиката.

Други предложения има ли? — Няма. Ще гласуваме.

Ония другари народни представители, които са съгласни следващото заседание на Народното събрание да стане утре, петък, 3 февруари, в 15 часа, с прочетения дневен ред, моля, да гласуват. Мнозинство, Събранието приема.

Закривам заседанието.

*(Закрито в 17 ч. 55 м.)*

Подпредседател: Д-р Георги Атанасов

Секретари: { Ж. Въркова  
                  { Ив. Зл. Куршумов

Стенограф: Ст. Христов